

MAJÁK

ROČENKA ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV | GODIŠNJAK ZAVODA ZA KULTURU VOJVODANSKIH SLOVAKA

V tomto čísle...

U ovom broju...

O B S A H

S A D R Ž A J

Príhovor

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ ČINNOSŤ

- 3 Kultúra vojvodinských Slovákov „on line“
- 4 Elektronická databáza
- 6 Zakorenenie v stopách predkov
- 7 Príručná knižnica ÚKVS

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

- 8 Bibliografia Vieri Benkovej
- 9 Slovenky – životné príbehy Sloveniek vo Vojvodine
- 10 Účasť na konferencii Slováci a Srbi – história a súčasnosť
- 11 Rozvoj kultúrnej produkcie v menších prostrediac
- 13 Fotokonkúr na tému tradičné zvyky a obyčaje vojvodinských Slovákov
- 16 Zborník prác z 9. muzikologickej konferencie
- 17 Jubilujúca 10. muzikologická konferencia
- 18 Príprava etnologickej monografie Slováci vo Vojvodine
- 19 Príprava výtvarnej monografie Márie Gaškovej
- 19 Výskum kolektívnych identít Slovákov v Srbsku

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

- 21 Zveľaďovanie festivalov celomenšinového rázu
- 29 Programy odborného zdokonaľovania a vzdelávania v oblasti kultúry a umenia
- 30 Výstavy v galérii ÚKVS
- 35 Zviditeľňovanie činnosti ÚKVS
- 39 Matica slovenská v Srbsku udelila uznanie ÚKVS

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

- 40 Podpísaná dohoda o spolupráci s Výskumným ústavom Celostátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku
- 41 O ÚKVS aj na Viedenskej univerzite
- 42 Zdokonaľovanie manažerskych zručností
- 42 Medzinárodné podujatie – Na jarmoku
- 45 Účasť na konferencii Duchovná a sociálna kultúra menšín v majoritnom prostredí
- 46 Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2014
- 46 Medzinárodná konferencia Kultúra pre všetkých
- 47 V ÚSTAVE BOLO...

52 PODPORILI SME

- 56 Adresár inštitúcií, ustanovizní, združení, kultúrnych stredísk a kultúrno-umeleckých spolkov vojvodinských Slovákov

Uvodna reč

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

- 3 Kultura vojvođanskih Slovaka on line
- 4 Elektronska baza podataka
- 6 Ukorenjeni u stopama predaka
- 7 Priručna biblioteka ZKVS

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

- 8 Bibliografija Vijiere Benkove
- 9 Slovakinje – životne priče Slovakinja u Vojvodini
- 10 Učešće na konferenciji „Slovaci i Srbi – istorija i sadašnjost“
- 11 Razvoj kulturne produkcije u manjim sredinama
- 13 Fotokonkurs o tradicionalnim običajima vojvođanskih Slovaka
- 16 Zbornik radova sa 9. muzikološke konferencije
- 17 Jubilarna 10. muzikološka konferencija
- 18 Priprema etnološke monografije „Slovaci u Vojvodini“
- 19 Priprema likovne monografije o Mariji Gaško
- 19 Istraživanje kolektivnih identiteta vojvođanskih Slovaka

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

- 21 Unapređenje festivala manjinskog karaktera
- 29 Programi stručnog usavršavanja i obrazovanja u oblasti kulture i umetnosti
- 30 Izložbe u galeriji ZKVS
- 35 Afirmanje delatnosti ZKVS
- 39 Matica slovačka u Srbiji dodelila priznanje Zavodu

MEDUNARODNA SARADNJA

- 40 Potpisana sporazum o saradnji sa Istraživačkim zavodom Slovačke državne samouprave u Mađarskoj
- 41 O ZKVS i na Bečkom univerzitetu
- 42 Usavršavanje menadžerskih veština
- 42 Međunarodna manifestacija – Na vašaru
- 45 Učešće na konferenciji „Duhovna i socijalna kultura manjina većinskoj sredini“
- 46 Stalna konferencija „Republika Slovačka i Slovaci u inostranstvu 2014.“
- 46 Međunarodna konferencija „Kultura za sve“
- 47 DOGODILO SE U ZAVODU...

52 PODRZALI SMO

- 56 Adresar institucija, ustanova, udruženja, kulturnih centara i kulturno-umetničkih društava vojvođanskih Slovaka

Maják

2014, ročník V, nepredajné / 2014, godište V, besplatni primerak

Ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov / Godišnjak Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka

- Vydavateľ / Izdavač: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov / Zavod za kulturu vojvodanských Slovaka (Njegoševa 16/I/7, 21 000 Novi Sad, Srbija, Tel.: +381 21 54 55 70, +381 21 54 55 71/ Fax: +381 21 54 55 72, e-mail: office@slovakzavod.org.rs, www.slovakzavod.org.rs)
- Za vydavatela / Za izdavača: Milina Sklabinská
- Ročenku pripravila / Godišnjak sastavila: Katarína Mosnáková Baglašová
- Autori príspievkov / Autori textov: Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková Baglašová, Anna Margareta Valentová, Monika Necpálová, Kristián Obšust
- Preklad do srbskiny / Prevod na srpskij jezik: Marína Nováková, Anna Zlochová, Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková Baglašová
- Lektorovanie a korektúra slovenských príspevkov / Lektura i korektura tekstov na slovačkom: Juraj Glogová
- Lektorovanie a korektúra srbských príspevkov / Lektura i korektura tekstov na srpskom: Vesna Grinčević
- Dizajn a grafická úprava / Dizajn i grafička obrada: Đula Šanta
- Fotografie / Fotografije: Archív ÚKVS, Igor Bovdiš, Đula Šanta, Stefana Budislavljević, Andrej Meleg

- Tlač / Štampa: Štamparija Stojkov, Novi Sad
- Registračné číslo / Registrski broj: ISSN 1821-4045
- Distribúcia / Distribucija: ÚKVS/ZKVS
- Náklad / Tiraž: 400

* Preberanie, publikovanie alebo rozširovanie ktorokoľvek časti ročenky sa povoluje výhradne so súhlasom vydavateľa.

* Preuzimanje, ponovo publikovanje ili distribucija bilo kojeg dela godišnjaka dozvoljena je samo uz saglasnosť izdavača.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice Srpske, Novi Sad
061.22(497.113-854)

MAJÁK : ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských

Slovákov = godišnjak Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

- Roč. 1 (2009) - - Nový Sad : Ústav pre kultúru

vojvodinských Slovákov, 2010-. - Ilustr. ; 29 cm

Godišnje. - Tekst uporedo na slov. i srp. jeziku.

ISSN 1821-4045

COBICC.SR-ID 246701063

Vážení ctitelia slovenskej kultúry,

rok 2014 bol šiestym rokom aktívnej činnosti Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Vďaka premyslenej, cielavedomej a dôslednej práci nášho odborného tímu, ako aj rozvetvenej sieti externých spolupracovníkov priniesol kultúrnej verejnosti rad hodnotných počinov. Naše ročenky slúžia na to, aby sme na ne nezabudli a aby svedčili slovom a obrazom v slovenskom aj v srbskom jazyku o jedinečnej kultúre vojvodinských Slovákov.

Áno, pracovníci ÚKVS pokladajú kultúru vojvodinských Slovákov za jedinečnú a neopakovateľnú a práve to je základná premisa pri konštituovaní našich strategických a rozvojových plánov. Jej jedinečnosť možno vidieť všade: vo výšivke na ľudovom kroji, v ornamente ľudovej architektúry, v pazovskom speve či aradáckom „meškuvaní“, v obrazoch insitných maliarov, v našich zvykoch a obyčajoch či v našich obradoch. Jej jedinečnosť však najviac súvisí s fenoménom pretrvávania: silou vôle a ducha čeli rozličným nástrahám. Súčasná kultúra sa opiera o bohaté kultúrne dedičstvo, najmä o výnimočné osobnosti, ktoré túto úlohu spĺňali v minulosti. Vedľa takých osobností dnes poznáme historické súvislosti, poznáme ako žili, s čím zápasili, aké úsilie vynakladali, aby vybudovali cirkev, školy, aby sa začali združovať v osvetovej a kultúrnej činnosti a napokon, aby uvádzali divadelné predstavenia, robili dokumentárne filmy, pripravovali rozhlasové vysielania, komponovali skladby najrozličnejších hudobných žánrov, maľovali obrazy jedinečnej umeleckej poetiky, písali nespočetné knižné tituly poézie, prózy, literárnej kritiky či diela pre deti. Oceňujeme rad ich vydavateľských počinov a v neposlednom rade prípravu kultúrnych a umeleckých programov, festivalov a podujatí inšpirovaných slovenským kultúrnym kódom vo Vojvodine.

Dovolím si tvrdiť, že ak by sme túto širokú oblasť nesystematizovali textami, fotografiemi či video materiálmi na našom portáli www.slovackizavod.org.rs, komplexnosť a zložitosť slovenskej vojvodinskej kultúry by dôverne poznali iba niekoľkí odborníci, ktorí sa tejto téme sústavne venujú. Širšia verejnosť by zostala ukrátená o hodnotné informácie z tejto oblasti. Možnosť presvedčiť sa o tom máme dennodenne, keď nám prichádzajú maily a telefonáty z rozličných strán s návrhmi na spoluprácu, s pozvaniami na rôzne podujatia s interkultúrnou tematikou, pochvalné a podporné listy zo Slovenska a od Slovákov zo zahraničia či záujem srbských médií a srbskej verejnosti o témy a programy, ktoré ponúkame. Sme si vedomí, že sme doteraz systematizovali iba malú časť tohto rozsiahleho materiálu. Napriek tomu si dovolím konštatovať, že kvitujeme benefity a význam, ktoré naša práca už v tomto štádiu prináša pre celú slovenskú komunitu.

Našim poslaniem je starať sa o všetky zložky slovenskej kultúry. Preto aj naďalej budeme „rozmýšľať celomenšinovo“ a neúnavne podporovať tých, ktorí v lokálnych prostrediac vynakladajú veľké úsilie, aby sa po slovensky hovorilo, spievalo, recitovalo, aby sa v slovenskej reči hrali divadlá a aby boli vojvodinskí Slováci aj naďalej tou časťou spoločnosti, na ktorú sú naši spoluobčania v Srbsku právom hrdí.

Pekné čítanie vám praje

riaditeľka
Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov
Milina Sklabinská

Uvaženi poštovaoci slovačke kultúre,

U 2014. godini Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka ušao je u šestu godinu svog postojanja. Zahvaljujući osmišljenom, usmerenom i doslednom radu našeg stručnog tima kao i razgranatoj mreži spoljnih saradnika, kulturnoj javnosti doneo je niz vrednih kulturnih dostignuća. Naši godišnjaci su tu, između ostalog, i zbog toga da na ova dostignuća ne zaboravimo odnosno da reču i fotografijama, na slovačkom i na srpskom jeziku, svedočimo o jedinstvenoj i osobenoj kulturi vojvođanskih Slovaka.

Da, radnici ZKVS kulturu vojvođanskih Slovaka smatraju jedinstvenom i to je osnovna premisa na kojoj gradimo naše strateške i razvojne planove. Ta jedinstvenost ogleda se u svemu, u vezu na narodno nošnji, u ornamentici slovačke arhitekture, u pevanju u Pazovi i u sviranju žena na harmonici u Aracu, na slikama naivnih slikara, u našim običajima i našim obredima. Njena jedinstvenost ipak najčešće je vezana uz fenomen opstanka koji snagom volje i duha odoleva raznim izazovima. Oslanjajući se na bogato kulturno nasleđe, pogotovo na značajne ličnosti koje su bile nosioci ove ideje u prošlosti, neumorno tražimo nove načine za svoj opstanak. Upravo zahvaljujući tim ličnostima danas poznajemo istorijske činjenice o tome kako su naši preci živeli, sa kakvim problemima su se suočavali, koliko snage je bilo potrebno za izgradnju crkava, škola, kako su počeli da se udružuju u prosvetnom i kulturnom pravcu i, najzad, kako su počeli da stvaraju pozorišne predstave, dokumentarne filmove, radio emisije, muzičke kompozicije najrazličitijih žanrova, slike jedinstvenih umetničkih senzibiliteta, veliki broj štampanih izdanja i pisanih literarnih dela, poeziju, prozu, literarne kritike ili stvaralaštvo za decu i, na kraju, razne programe, festivale i manifestacije inspirisane slovačkim kulturnim kodom a posvećene njegovom širenju.

Dozvoliće sebi konstataciju da, kada ovu oblast ne bismo sistematizovali putem tekstova, fotografija, video materijala na portalu www.slovackizavod.org.rs, ova kompleksna i složena problematika ostala bi vidljiva samo malom broju stručnjaka koji se njome bave. Mnogo šira javnost ostala bi uskraćena za vredne informacije o tom fenomenu. Mogućnost da se u to uverimo imamo svaki dan, kada nam sa raznih strana pristižu mejlovi ili pozivi za saradnju, pozivi na razne događaje sa interkulturnom tematikom, reči podrške i pohvale od Slovaka u Slovačkoj odnosno od Slovaka iz inostranstva kao i interes srpskih medija i srpske javnosti za programe koje u ZKVS radimo. Svesni činjenice da smo za sada sistematizovali tek mali deo čitavog korpusa, ipak vidimo benefite koji, zahvaljujući ovom radu, dobija cela slovačka zajednica u Srbiji.

Naša misija sastoji se u tome da brinemo o svim segmentima naše kulture te čemo stoga i ubuduće razmišljati i delovati svemanjinski i neumorno podržavati sve one koji u lokalnim sredinama ulažu velige napore da bi se u njima i dalje govorio slovački jezik, da bi se na slovačkom pevalo, recitovalo, izvodile predstave i da bi vojvodanski Slovaci i dalje bili onaj deo društva na koji su naši sugrađani s pravom ponosni.

Ugodno čitanje godišnjaka želi,

direktorka
Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka
Milina Sklabinski

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ ČINNOSŤ

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov sa aj v roku 2014 prostredníctvom realizácie dlhodobých projektov snažil prispieť k dokumentovaniu materiálu z rôznych oblastí dejín, kultúry a umenia vojvodinských Slovákov. Túto činnosť zastrešovalo Informačno-dokumentačné a komunikačné oddelenie, v rámci ktorého sa pokračovalo v digitalizácii a elektronickom uchovávaní najrozmanitejších artefaktov o kultúre vojvodinských Slovákov. Časť tohto elektronického materiálu sa potom spracovala aj vo vydaní bulletinov, plagátov, bilbordov, video nahrávok a pod., ktoré mali dosah na skvalitnenie celomenšinových festivalov a iných kultúrnych podujatí vojvodinských Slovákov. V oddelení INDOK sa zároveň rozvíjal knižničný systém a príručná knižnica, ktorá obsahuje viac ako 2200 titulov periodických a neperiodických publikácií, ako aj bohatý neknižničný materiál. Novým projektom v tomto oddelení sú rozhlasové vysielania Zakorenení v stopách predkov, ktoré dokumentujú a poslucháčom Novosadského rozhlasu približujú život a dielo významných osobností z dejín vojvodinských Slovákov.

KULTÚRA VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV ON LINE

Aktivity ÚKVS ako aj správy z rôznych oblastí kultúry vojvodinských Slovákov – slovom, fotografiou, prípadne i videom dokumentoval a širšej verejnosti prinášal webový portál www.slovackizavod.org.rs. V roku 2014 pribudlo doň okolo 300 nových správ, 25 fotogalérií, 12 vedeckých príspevkov a správ odborných porôt z celomenšinových podujatí, početné výzvy, tiež nové udalosti z kultúry vojvodinských Slovákov a rozličné neperiodické témy.

Na domovskej stránke sme uviedli rubriku Zakorenení v stopách predkov, v ktorej si návštěvníci portálu môžu vypočuť rozhlasové vysielanie o osobnostiach z kultúrnych dejín vojvodinských Slovákov. Tiež je tu nová hľavička Maják, kde sa v elektronickej podobe uvierajú ročenka ÚKVS, ako aj pútač Ústav odporúča, ktorým chceme milovníkom kníh ponúknúť nové zaujímavé knižné tituly. V roku 2014 sa oblast Podujatia a festivaly upravila a zosúladila s najnovšimi Pravidlami celomenšinových podujatí, ktoré boli 23. júna 2014 schválené na zasadnutí NRSNM. Obsah sa prekladal do srbciny, čiastočne aj do angličtiny, čím sa prispelo k zviditeľňovaniu slovenskej vojvodinskej kultúry v širšom kontexte.

V roku 2014 pribudli aj ďalšie hľavičky ako Verejné obstarávanie alebo brožúra ÚKVS. Ide o povinnosť zo zákona, na základe ktorého má byť práca ústavu maximálne

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i u 2014. godini trudio se da putem realizacije dugogodišnjih projekata doprinese prikupljanju materijala iz raznih oblasti istorije, kulture i umetnosti vojvođanskih Slovaka. Ovu delatnost obavljalo je Informaciono-dokumentaciono i komunikaciono odeljenje, u okviru kojeg je nastavljen rad na digitalizaciji i elektronskom pohranjivanju različitih artefakata o kulturi vojvođanskih Slovaka. Deo ovog elektronskog materijala koristio se prilikom pripreme i izdanja biltena, plakata, bilborda, video snimaka i sl. što je uticalo na kvalitet svemanjinskih festivala i drugih kulturnih događaja vojvođanskih Slovaka. U INDOK odeljenju ujedno se razvija bibliotekarski sistem i priručna biblioteka koja za sada ima 2200 bibliotečkih jedinica periodičnih i neperiodičnih publikacija kao i drugi materijal. Novi projekat u ovom odeljenju su radijske emisije na slovačkom jeziku „Zakorenjení v stopách predkov“ koje obrađuju i slušaocima Novosadskog radija približavaju život i delo poznatih ličnosti iz istorije vojvođanskih Slovaka.

KULTURA VOJVODANSKIH SLOVAKA ON LINE

Aktivnost ZKVS kao i informacije iz različitih oblasti kulture vojvođanskih Slovaka kroz fotografiju, eventualno kroz video, dokumentovao je i široj javnosti predstavio web portal www.slovackizavod.org.rs. U 2014. godini povećao se za oko 300 novih informacija, 25 foto galerija, 12 naučnih priloga i izveštaja stručnih žirija manjinskih manifestacija, za brojne proglašene, nove kulturne događaje vojvođanskih Slovaka i sporadične teme.

Na naslovnoj stranici portala objavili smo rubriku „Ukorenjeni u stopama predaka“, gde posjetiocima imaju priliku da čuju radio emisije o ličnostima iz kulturne istorije vojvođanskih Slovaka. Tu je i novo zaglavljeno elektronskog godišnjaka ZKVS „Majak“ i naziv koji privlači pažnju – „Zavod preporučuje“, gde ljubiteljima knjiga želimo da ponudimo nove, interesantne naslove. U 2014. godini oblast „Priredbe i festivali“ uobičila se i uskladila sa najnovijim Pravilima manjinskih priredbi koja su usvojena na sednici NSSNM 23. juna 2014. Sadržaj je preveden na srpski, delimično i na engleski jezik, što je doprinelo da se o slovačkoj vojvođanskoj kulturi čuje u širem kontekstu.

Prošle godine pojavila su se nova zaglavja kao „Javne nabavke“ ili buklet (kratka brošura) ZKVS. U pitanju je zakonska obaveza na osnovu koje bi rad Zavoda trebalo da bude maksimalno transparentan. Redovno su se poboljšavale i

transparentná. Pravidelne sa zlepšovali a dopĺňali témy, týkajúce sa vydavateľskej činnosti, kde sa ústav snažil zmapovať všetky nové vydania tak ÚKVS, ako aj SVC či iných vydavateľov.

Vďaka mapke, ktorá je uverejnená na portáli, sa dá zistiť sledovanosť portálu, teda koľko návštěvníkov si denne portál otvorí, z ktorých miest a krajín sveta nás sledujú. Na základe tejto štatistiky možno konštatovať, že od januára 2013 dodnes si portál otvorilo 197 852 návštěvníkov. Najviac nás sledujú v Srbsku (55,57%), na Slovensku (27,24%), v Spojených štátach amerických (4,09%) a potom aj v Česku, Kanade, Chorvátsku, Nemecku, Austrálii, Maďarsku atď.

Sústavný záujem používateľov internetu o obsah tohto portálu jednoznačne potvrdil, že ide o jeden z najúspešnejších projektov našej ustanovizne. Okrem zviditeľňovania slovenskej menšiny v Srbsku prispel portál aj k zhromažďovaniu a elektronickému archivovaniu údajov o kultúre vojvodinských Slovákov. Prevádzku portálu podporil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, čo malo vplyv na vzájomnú výmenu informácií a obojstranne prospiešnú spoluprácu. O obsah portálu sa starajú zamestnanci a externí spolupracovníci ústavu, zatiaľ čo programovú a technickú údržbu má na starosti odborná firma Green Fish z Nového Sada.

dopunjavale teme u oblasti izdavačke delatnosti, gde je Zavod nastojao da uvrsti sva nova izdanja kako ZKVS tako i SVC (Slovačkog izdavačkog centra) ili drugih izdavača.

Zahvaljujući mapi koja je objavljena na portalu, saznajemo kakva je posećenost portala, koliko posetilaca dnevno otvori njegove stranice, iz kojih delova grada i država u svetu nas prate. Na osnovu ove statistike može se utvrditi da je od januara 2013. do danas portal imao 197.852 posetioca. Najviše nas prate u Srbiji (55,57%), u Slovačkoj (27,24%), u Sjedinjenim Američkim Državama (4,09%) ali i u Českoj, Kanadi, Hrvatskoj, Nemačkoj, Australiji, Mađarskoj itd.

Stalno interesovanje korisnika interneta za sadržaj ovog portala nedvosmisleno je potvrdilo da je ovo jedan od najuspešnijih projekata naše institucije. Osim informisanja o slovačkoj manjini u Srbiji, portal je pomogao da se sakupe i elektronski arhivišu podaci o kulturi vojvođanskih Slovaka. Početak rada portala podržala je Kancelarija za Slovake koji žive u inostranstvu, što je uticalo na međusobnu razmenu informacija i obostrano uspešnu saradnju. O sadržaju portala brinu zaposleni u Zavodu i spoljni saradnici, dok je programsko i tehničko održavanje povereno stručnoj firmi «Green Fish» iz Novog Sada.

The screenshot shows a search interface with a search bar and filters for files, texts, images, videos, and audio. Below the filters, there are two pages of results. Each result item includes a thumbnail, the title, and a date. The titles include 'Bibliografia Andreja Fensu', 'Fotok 1773 - 2013', 'Diacenziby Janačka Simona', 'Narodné jednotky 1940', 'Báňske jednotky 1935', 'Narodné jednotky 1930', 'Narodné jednotky 1932', and 'Narodné jednotky 1938'.

ELEKTRONICKÁ DATABÁZA

Elektronická databáza Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov vznikla v roku 2009 ako projekt, ktorým sa umožňuje systematizovať a na jednom mieste uchovávať digitalizovaný zvukový, videový, printový a fotografický materiál a elektronickej ho archivovať. Je to dôležitý príspevok k zachovaniu, zveľaďeniu a rozvoju výskumnej činnosti a všeobecne kultúry vojvodinských Slovákov. Do elektronickej databázy sa ukladá rozmanitý archívny materiál – najstaršie videové záznamy, staré fotografie, reprodukcie umeleckých diel, nahárvky ľudových piesní a nových umeleckých skladieb,

ELEKTRONSKA BAZA PODATAKA

Elektronska baza podataka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka sačinjena je 2009. kao projekat koji omogućava da se sistematizuju i na jednom mestu sačuvaju audio, video, štampani i foto materijali. Cilj je da se stvori elektronski arhiv koji će doprineti očuvanju, unapređenju i razvoju istraživačke delatnosti i uopšte kulture vojvođanskih Slovaka. Od nastanka, elektronska baza podataka dopunjava se novim arhivskim materijalima – najstariji video zapisi, stare fotografije, reprodukcije umetničkih dela, snimci slovačkih narodnih pesama i novih popularnih kompozicija, digitalizovana godišta

Opis, opisné poznámky

Opis Slováci v Jánosíku 1823 - 2013 Slovenský evanjelický cirkevný zbor v Jánosíku v roku 2013 pri príležitosti osláv 190 výročia príchodu Slovákov do tejto osady, vydal monografiu Slováci v Jánosíku 1823 - 2013. Monografiu zostavili Dr.Sc. Ján Bobík a Mgr. Sládjan Daniel Srdič. Tákomer 600-stranová monografia mapuje prírodnno-zemepisné charakteristiky Jánosíka, historické aspekty osady a okolia, sťahovanie Slovákov do Štúrdora, cirkevný, spoločenský a kultúrny rozvoj dediny a ī. Knihu dopĺňa i bohatý fotografický materiál.

Opisné poznámky SEAVC v Jánosíku 2013

Zdroj opisu

Súvisiace dieľo

Neznámy údaj

Dokumenty

monografia Janosikujig
Titulná strana monografie

Janosik-konec-xyz-17.pdf

Janosik-konec-xyz-10.pdf

Janosik-konec-xyz-3.pdf

Janosik-konec-xyz-23(reg).pdf

Janosik-konec-xyz-16.pdf

Janosik-konec-xyz-9.pdf

Janosik-konec-xyz-2.pdf

Janosik-konec-xyz-22(obr).pdf

Janosik-konec-xyz-15.pdf

Janosik-konec-xyz-8.pdf

Janosik-konec-xyz-1.pdf

digitalizované ročníky časopisov, kníh a ī. Každá entita sa dôkladne spracúva a popisuje stanovenými metaúdajmi a postupne sa tak pripravuje na vytvorenie jedného komplexného elektronického archívu o kultúre vojvodinských Slovákov.

V roku 2014 sa v rámci INDOK-u digitalizovali zvukové nahrávky z terénnych výskumov Daniela Dudka (1932), univerzitného profesora, popredného lingvistu a výskumného pracovníka vojvodinských Slovákov, ktorý svoje celoživotné dielo odovzdal Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov práve s cieľom jeho elektronického spracovania. Tento vzácny výskumný materiál (okolo 100 kaziet a pásov rozhovorov s informátormi v Báčke, Sreime, Banáte a Slavónii) bude následne zapracovaný do elektronickej databázy. Predtým však bude potrebné popísat všetky údaje o informátoroch, bádateľoch, skúmaných oblastiach atď., čo sa bude vykonávať pod dohľadom prof. Dudka. Profesor Dudok vlastní ešte ďalší materiál na kotúčoch ako rozhovory z Báčskej Palanky, Bajše, Čelareva, Vojlovice, Ašane, Iloku, Radoša, Višňiáceva a ī., čo tiež treba digitalizovať.

Elektronickým spracovaním diela Daniela Dudka sa vzácny materiál zachráni pred zánikom a zároveň sa sprístupní dialektológom, historikom, etnológom a iným bádateľom na nové výskumno-vedecké projekty.

Databáza ÚKVS obsahuje od roku 2014 aj elektronické podoby monografií Kysáč a Jánosík, tiež fotografický, dokumentačný a iný materiál, ktorý je v týchto publikáciách uverejnený. Zároveň sa databáza dopĺňala materiálmi z tohtoročnej kultúrnej produkcie. Ide predovšetkým o fotografie, ale aj o videové zábery a písané materiály, ktoré vznikli pri organizácii celomenšinových festivalov a iných podujatí tunajších Slovákov. Fotokonkurzy, ktoré organizuje naša ustanovizeň, sú tiež zdrojom získavania nových entít do databázy. Tentokrát to boli staré fotografie zobrazujúce zvyky a obyčaje našich predkova.

časopisa, knjige i drugo. Svaki entitet temeljno se obrađuje i opisuje određenim metapodacima i tako se postepeno stvara sveobuhvatna elektronska arhiva o kulturi vojvođanskih Slovaka.

U 2014. godini u okviru INDOK odeljenja digitalizovani su audio snimci sa terenskog istraživanja prof. dr Daniela Dudoka (1932), univerzitetskog profesora, vodećeg lingviste i istraživača-saradnika vojvođanskih Slovaka, koji je svoje celoživotno delo predao Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka s ciljem da se podaci elektronski obrade. Ovaj dragoceni istraživački materijal (oko sto kaseta i traka na kojima su zabeleženi razgovori sa informatorima iz Bačke, Srema, Banata i Slavonije) biće smešten u elektronsku bazu podataka. Pre toga treba zapisati sve podatke o informatorima, istraživačima, istraživačkim oblastima itd. a sve to nadgledaće profesor Dudok. Osim ovog, profesor Dudok ima još audio materijala koji je snimljen na koturima kao što su razgovori zabeleženi u Bačkoj Palanci, Bajši, Čelarevu, Vojlovici, Ašanji, Iloku, Radošu, Višnjicu i dr., što će se digitalizovati.

Elektronska obrada podataka prof. dr Daniela Dudoka doprineće da se dragoceni materijal sačuva od propadanja i da postane dostupan dijalektologima, istoričarima, etnolozima i drugim istraživačima u novim istraživačko-naučnim projektima.

Elektronska baza podataka ZKVS od 2014. u elektronskoj formi sadrži monografije o Kisaču i Jánosíku ali i fotografiski, dokumentarni i drugi materijal koji je objavljen u ovim publikacijama. Databaza se dopunjaje i svim dostupnim materijalima iz ovogodišnje kulturne produkcije. Pre svega tu su fotografije, video snimci i pisani materijali koji su nastali prilikom organizacije manjinskih festivala i drugih manifestacija ovađasnjih Slovaka. Foto konkursi koje organizuje naša institucija takođe su izvor sticanja novih entiteta u databazi. Ovaj put to su stare fotografije koje prikazuju običaje naših predaka.

Pavel Jozef Šafárik

Mikuláš Schneider-trnavský

Adam Vereš

Viliam Figuš-Bystrý

Ján Kvačala

Vladimír Hurban Vladimírov

ZAKORENENÍ V STOPÁCH PREDKOV

Od začiatku roka 2014 ÚKVS v nezávislej produkcií pripravuje rozhlasové vysielanie Zakorenení v stopách predkov – Portréty významných osobností slovenskej vojvodinskej kultúry. Výrobu podporuje Rádio Nový Sad na základe projektu nezávislých produkcií, ktorý bol v Ústave schválený v roku 2013. Nová rozhlasová relácia vojvodinských Slovákov sa vysiela od februára 2014 raz v mesiaci v relácii Z každého rožku trošku v slovenskej reči.

Projekt predstavuje významné osobnosti kultúrnych dejín Slovákov v Srbsku, ktoré sa pričinili o všeobecný rozvoj kultúry, zviditeľňovanie slovenského národa na tomto území, o jeho kultúrne a duchovné povznesenie a vzdelávanie. Poslucháči majú možnosť oboznámiť sa so životom a dielom konkrétnej osobnosti. Údaje sú ilustrované vlastnou hľubou, úryvkami z diela alebo prostredníctvom hostí v relácii. Popri najdôležitejších faktoch sa spracúvajú zaujímavosti z ich pôsobenia medzi vojvodinskými Slovákm, ako aj ich kultúrne a spoločenské styky so Srbmi.

Na vlnach Rádia Nový Sad tak odzneli portréty spisovateľa Jána Čajaka ml., dramatika, prozaika a evanjelického farára Vladimíra Hurbana Vladimírova, prvého biskupa Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi Adama Vereša, hudobného skladateľa, dirigenta a pedagóga Mikuláša Schneidera-Trnavského, skladateľa, pedagóga a autora prvej slovenskej opery Viliama Figuša-Bystrého, evanjelického teologa, historika a vedca Jána Kvačala, učiteľa, evanjelického farára a publicistu Félixu Kutlíka, učiteľa, slavista a jazykovedca Pavla Jozefa Šafárika a v roku 2015 si poslucháči Rádia Nový Sad budú môcť vypočuť portréty insitnej maliarky Zuzany Chalupovej a akademika a literárneho vedca Jána Kmeťa.

Vysielania pripravili moderátorka Anna Margaréta Valentová a montážér a zvukový technik Michal Ďurovka. Prípravou týchto vysielaní sa prispelo k dokumentovaniu života a diela významných osobností vojvodinských Slovákov, k ich umeleckému oživovaniu a približovaniu širšej verejnosti.

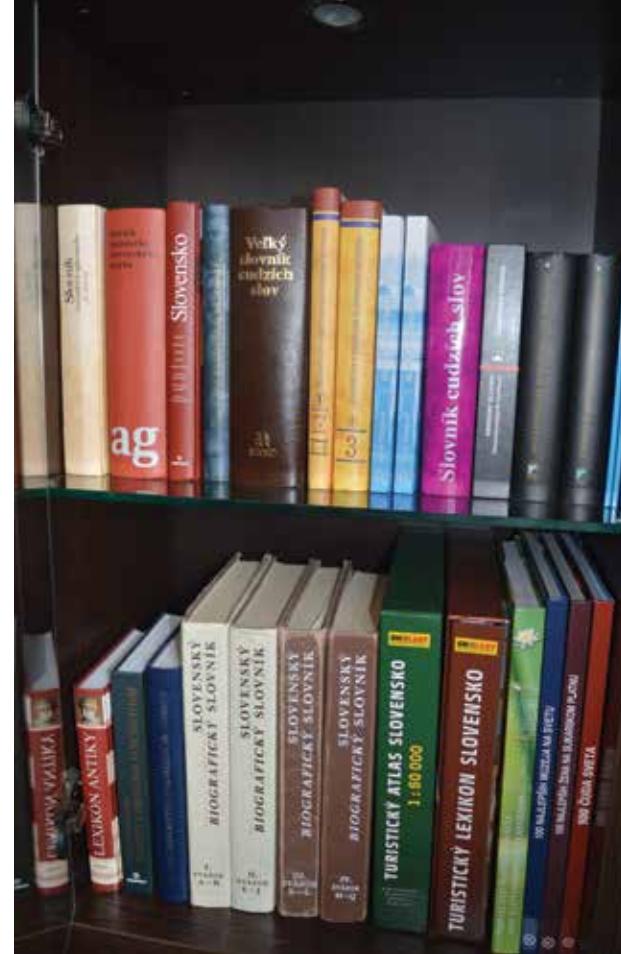
UKORENJENI U STOPAMA PREDAKA

Od 2014. ZKVS je u svojstvu nezavisne produkcije počeо da priprema radio emisije "Ukorenjeni u stopama predaka – Portreti značajnih ličnosti slovačke vojvođanske kulture". Njihovu izradu podržao je Radio Novi Sad u okviru projekta nezavisne produkcije koji je ZKVS-u odobren u 2013. godini. Ova emisija emituje se od februara 2014. jednom mesečno u okviru programa na slovačkom jeziku "Z každého rožku trošku".

Cilj programa je da se predstave pojedinci iz kulturne istorije vojvođanskih Slovaka koji su svojim delovanjem postigli opšti razvoj kulture, povećali vidljivost Slovaka na ovim prostorima kao i duhovno uzdizanje i obrazovanje. Ličnosti o kojima se govorilo značajne su za razvoj kulture, nauke, prosvete, crkve, privrede vojvođanskih Slovaka i drugih naroda koji ovde žive. Slušaoci su imali priliku da upoznaju život i rad dvanaest pojedinaca. Uz najvažnije biografske podatke i zanimljivosti o radu među vojvođanskim Slovacima, prikazane su i njihove kulturne i društvene veze sa Srbima kao i njihova delatnost u oblasti muzike, odlomci iz radova i mišljenja gostiju – eksperata za određenu temu.

Na talasima Radio Novog Sada emitovani su portreti pisca Jana Čajaka ml., dramskog pisca, prozaiste i evangelističkog sveštenika Vladimira Hurbana Vladimirova, prvog biskupa Slovačke evangelističke crkve Adama Vereša, kompozitora, dirigenta i muzičkog pedagoga Mikulaša Šnajdera Trnavskog, kompozitora, pedagoga i autora prve slovačke opere Viljama Figuša Bistrog, evangelističkog sveštenika, istoričara i naučnika Jana Kvačala, učitelja, evangelističkog sveštenika i publiciste Feliksa Kutlíka, učitelja, slaviste i lingviste Pavla Jozefa Šafárika, a 2015. emitovani su portreti slikarke naive Zuzane Halupove i akademika i lingviste Jana Kmeća.

Za pripremu emisija bili su zaduženi Ana Margareta Valent i Mihal Ďurovka. Emitovanjem ovog programa doprinelo se dokumentaciji života i dela poznatih slovačkih ličnosti iz Srbije, njihovom umetničkom oživljavanju i afirmisanju u široj javnosti.

PRÍRUČNÁ KNIŽNICA ÚKVS

Jednou z úloh, ktorú si Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov vytýčil, je spracúvať, zdokumentovať a všetkým záujemcom sprístupňovať knižné publikácie v slovenskom jazyku, ale aj v srbsčine, angličtine a v iných jazykoch. Knižnica ÚKVS vlastní publikácie, ktoré vydali tak naše, domáce, ako aj zahraničné vydavateľstvá. Sú to knihy rozmanitých žánrov: krásna literatúra pre dospelých, detská literatúra, no i početné odborné tituly. Každoročne pribúda vojvodinská periodická tlač, tiež periodiká zo Slovenska, z dolnozemských krajín, ale i zo zámoria, kde žijú Slováci a tak dávajú vedieť o sebe a o svojej činnosti. Súčasťou knižnice sú odborné knihy podľa oblastí: filozofia, náboženstvo, humanitné a spoločenské vedy, výtvarné, hudobné, divadelné a filmové umenie, jazykoveda, biografie a bibliografie, dejiny, potom antológie, literárna kritika a literárna veda, nachádzá sa tu i príručná literatúra, zborníky, ako aj mnohé katalógy, brožúrky, propagančný materiál, všetko zoradené chronologicky a podľa oblastí. Okrem knižničného materiálu má knižnica vyše dvesto nosičov CD a DVD, a to hudobných, filmových, dokumentačných.

Knihy sa dostávajú do príručnej knižnice ústavu ako dary, krásna literatúra a encyklopédie sa nakupujú. Ústav v priebehu minulého roka publikoval vo vlastnej rôznej druhé doplnené vydanie knihy Slovenky, životné príbehy Sloveniek. Bola založená nová výtvarná edícia: v nej vyšla výtvarná monografia Márie Gaškovej. Ústav vydal už piaty ročník informátora Maják, reprezentáčne bulletiny pre Folklórny festival Tancuj, tancuj 2014, Divadelný vavriň 2014, Zborník k muzikologickej konferencii 2013. ÚKVS v predchádzajúcim roku podporil vydanie monografie Slováci v Jánošíku, Kysáč 1773 – 2013 a Biele Blato.

V knižnici má teraz vyše 2200 knižných publikácií. Za posledný rok pribudlo 430 nových knižných titulov, tak kníh, ako i periodickej tlače. Knihy sa spracúvajú podľa Univerzálnej decimálnej klasifikácie cez elektronický program TnT Bibliotekar plus, no takisto sa zapisujú aj fyzicky. Knihy si môže vypožičať a prečítať každý záujemca.

PRIRUČNA BIBLIOTEKA ZKVS

Jedan od ciljeva koji je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka postavio jeste da obradi, dokumentuje i svima zainteresovanim učini dostupne publikacije na slovačkom ali i na srpskom, engleskom i drugim jezicima. Biblioteka ZKVS sadrži publikacije raznih žanrova koje su izdali domaći i strani izdavači. Tu su lepa književnost za odrasle i decu i brojni stručni naslovi iz različitih oblasti. Svake godine biblioteka se uvećava za vojvođanske periodične publikacije, za periodična izdanja iz Slovačke, iz donjozemskih država ali i iz prekomorja gde žive Slovaci koji i na ovakav način govore o sebi i svojim aktivnostima. Osim toga, sastavni deo biblioteke su i stručne knjige podjeljene po oblastima: filozofija, religija, društvene i humanističke nauke, likovna, muzička, pozorišna i filmska umetnost, lingvistika, biografije i bibliografije, istorija, zatim antologije, književna kritika i nauka o književnosti, tu su i priručna literatura, zbornici, katalogi, brošure, propagandni materijal, sve obrađeno hronološki i po oblastima. Osim bibliotečkog korpusa biblioteka sadrži i više od 200 muzičkih, filmskih i dokumentarnih CD-a i DVD-a.

Priručna biblioteka ZKVS knjige dobija na poklon ali ih nabavlja i kupovinom, najčešće lepu književnost i enciklopedije. Kad je reč o vlastitoj produkciji, Zavod je 2014. izdao drugo, dopunjeno izdanje publikacije *Slovakinja, životne priče Slovakinja u Vojvodini*. Osnovana je nova likovna edicija u okviru koje je izašla *Likovna monografija Marije Gaško*. Zavod je zaslужan za peto godište informatora *Majak*, izdao je i reprezentativne biltene za Folklórny festival „Tancuj, tancuj...“, Pozorišne lоворike, zborník radova sa Muzikološke konferencije koja je održana 2013. godine. ZKVS je u 2014. podržao monografije *Slovaci u Jánosíku, Kisač, 1773–2013* i *Belo Blato*.

U ovom trenutku biblioteka sadrži više od 2200 naslova. Prošle godine dodato je 430 novih knjiga i periodičnih publikacija. Knjige se obrađuju prema univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji kroz elektronski program TnT bibliotekar plus, a upisuju se i ručno. Ove knjige mogu da pozajme i pročitaju svi zainteresovani.

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

Rozvojovo-výskumné oddelenie ÚKVS sa venuje vedeckým a odborným výskumom menšinového života, kultúry a umenia slovenskej menšiny v Srbsku. V roku 2014 sa uskutočnilo niekoľko vedeckých výskumov: výskum kolektívnych identít Slovákov v Srbsku, etnologicke výskumy, muzikologické výskumy a výskum celoživotných diel súčasných významných umelcov v oblasti literatúry a výtvarníctva. Toto oddelenie spolupracuje s radom externých spolupracovníkov a výsledky výskumov uverejňuje elektronicke alebo v rámci knižných edícií. Okrem toho Rozvojovo-výskumné oddelenie sa zaoberá vzdelávaním a doškoľovaním pracovníkov v jednotlivých oblastiach kultúry a umenia, ako aj organizáciou vedeckých a odborných sústredení, sympózií, porád, seminárov, okrúhlych stolov, tribún a pod. Zorganizovali sme 10. muzikologickú konferenciu, IV. kolo Fotokonkurzu a realizovali sme projekt Rozvoj kultúrnej produkcie v menších prostrediach. V tomto smere chceme pokračovať aj v budúcnosti.

BIBLIOGRAFIA VIERY BENKOVEJ

8

V roku 2014 vydal Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov Bibliografiu Viery Benkovej, ktorú pripravila Boženka Bažíková. Kniha vyšla ako 2. zväzok v edícii Bibliografia. Obálku a grafickú úpravu navrhlo Jozef Klálik, fotografie vybral Jaroslav Čiep.

Bibliografia vznikala v rokoch 2011 – 2014. Je v nej zahrnutá literárna tvorba spisovateľky, novinárky a poetky Viery Benkovej, teda jej básne a próza, ako i texty iného druhu, uverejňované v knihách, časopisoch a novinách od 1. januára 1959 do 31. decembra 2013. Bibliografia má 437 strán a 2199 bibliografických jednotiek, ktoré sú rozdelené podľa žánru a chronologicky podľa roku vydania. Príspevky z kníh, časopisov a novín sa delia podľa žánrov, texty z toho istého roku sú zoradené podľa abecedy. Preklady kníh sú uvedené podľa jazyka, do ktorého boli preložené.

Časť o tvorbe Viery Benkovej má dva celky. Do prvého sú zaradené zbierky poézie (15 bibliografických jednotiek), prózy (10 b.j.), próza pre deti a mládež (3 b.j.), rozhlasová hra (1 b.j.), antológia poézie slovenských autoriek (1 b. j.), preklady jej básnických zbierok (4 b. j.) a prózy (1 b. j.). Druhý celok obsahuje príspevky uverejnené v knihách, časopisoch a

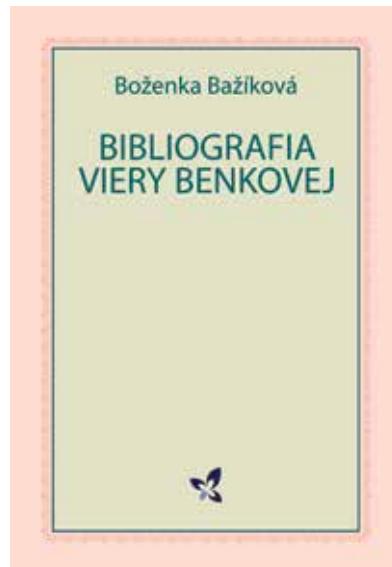
Razvojno-istraživačko odeljenje ZKVS bavi se naučnim i stručnim istraživanjima u oblasti manjinskog života, kulture i umetnosti slovačke nacionalne zajednice u Srbiji. U skladu sa tim, 2014. godine realizovano je nekoliko naučnih projekata kao što su istraživanje kolektivnih identiteta Slovaka u Srbiji, etnološka i muzikološka istraživanja, istraživanja dela savremenih poznatih umetnika u oblasti književnosti i slikarstva. U okviru ovog odeljenja sarađujemo sa brojnim spoljnim saradnicima a rezultate istraživanja objavljujemo elektronski ili u okviru osnovanih knjižnih edicija. Pored toga, Razvojno-istraživačko odeljenje bavi se i obrazovanjem i doškolovanjem kadrova u pojedinim oblastima kulture i umetnosti i organizacijom naučnih i stručnih skupova, simpozijuma, savetovanja, seminara, okruglih stolova, tribina i sl. U tom smislu organizovali smo X muzikološku konferenciju, IV kolo fotokonkursa i realizovali projekat „Razvoj kulturne produkcije u manjim sredinama“, što planiramo da nastavimo i u budućnosti.

BIBLIOGRAFIJA VIJERE BENKOVE

Godine 2014. ZKVS je objavio Bibliografiju Vijere Benkove koju je pripremila Boženka Bažík. Knjiga je objavljena kao druga sveska u ediciji Bibliografije. Korice i grafičku pripremu realizovao je Jozef Klačík a fotografije je odabrao Jaroslav Číjep.

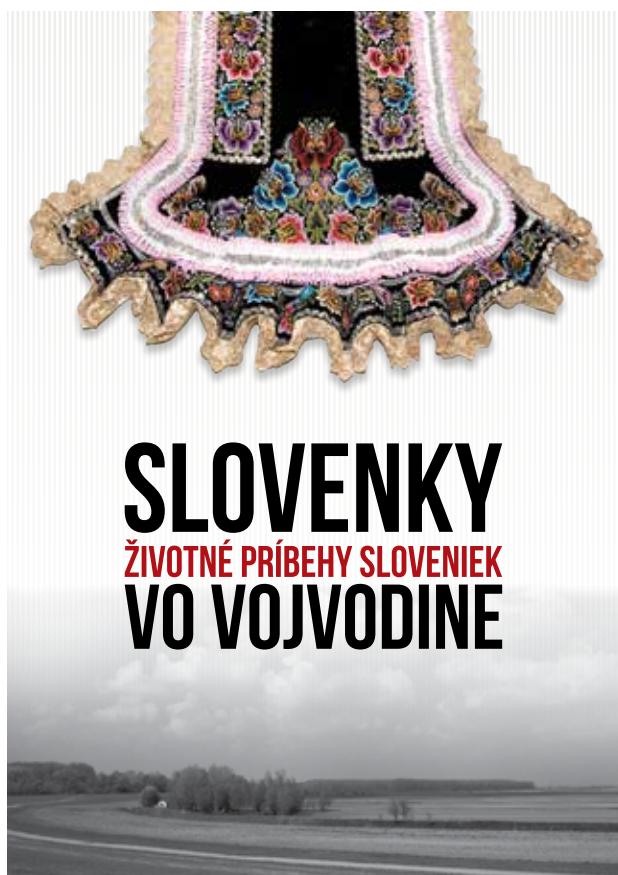
Priprema bibliografije trajala je od 2011. do 2014. U njoj se nalazi literarno delo spisateljice, novinarke i pesnikinje Vijere Benkove odnosno njena poezija i proza kao i drugi tekstovi koji su objavljivani u knjigama, časopisima i novinama od 1. januara 1959. do 31. decembra 2013. Bibliografija ima 437 stranica i 2199 bibliografskih jedinica koje su podejane na osnovu žanra i kronološki po godinama objavljanja. Tekstovi iz knjige, časopisa i novina dele se po žanru, tekstovi iz iste godine uvršteni su po abecedi. Prevodi knjiga navedeni su na osnovu jezika na koji su prevođeni.

Deo koji se odnosi na stvaralaštvo Vijere Benkove ima dve celine. U prvoj se nalaze zbirke pesama (15 bibliografskih jedinica), proze (10 b.j.), proza za decu i omladinu (3 b.j.), radijska igra (1 b.j.), antologija poezije slovačkih autorki (1 b.j.), prevodi njenih zbirki pesama (4 b.j.) i proze (1 b.j.). Drugu celinu čine tekstovi objavljivani u knjigama, časopisima i

novinách: básne (511 b. j.), poviedky a publicistiku (314 b. j.), texty ako vyhlásenia, diskusné príspevky, reportáže, recenzie, úvahy a iné (742 b. j.), rozhovory (170 b. j.), preklady rozličných textov a texty iných autorov, ktoré V. Benková spracovala pre tlač (214 b. j.), ako i texty o básňach našej poetky a jej literárnej tvorbe vôbec (213 b. j.) z pera iných literátov a odborníkov. Bibliografia má aj g registrov. Popis vydaných prác dopĺňa i bohatý fotografický a dokumentačný materiál.

novinama: pesme (511 b.j.), pripovetke i publicistika (314 b.j.), tekstovi kao izjave, diskusije, reportaže, recenzije, rasuđivanja i dr. (742 b.j.), itervjui (170 b.j.), prevodi različitih tekstova i tekstovi drugih autora koje je V. Benkova pripremila za štampu (2014 b.j.), kao i tekstovi o pesmama ove pesnikinje i njenom književnom stvaralaštvu uopšte (2013 b.j.) koje su pisali drugi književnici i stručnjaci. Bibliografija sadrži devet registara. Tekst dopunjuje i bogat fotografiski i dokumentarni materijal.

SLOVENKY – ŽIVOTNÉ PRÍBEHY SLOVENIEK VO VOJVODINE

V roku 2014 Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov vydal druhé doplnené vydanie knihy pod názvom Slovenky – životné príbehy Sloveniek vo Vojvodine.

V roku 2003 organizácia Ženské štúdie z Nového Sadu pod vedením emeritnej profesorky Dr. Svenky Savićovej urobila výskum a vydala publikáciu s názvom Životné príbehy Sloveniek vo Vojvodine. Publikácia bola pripravená metódou „oral history“ a obsahuje výpovede Sloveniek o svojom živote. Táto publikácia, ako aj knihy o ženach iných etník, sa stali oblúbeným čítaním. Jej nízky náklad podnietil Ženské štúdie ako aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, aby ju vydali znova.

SLOVAKINJE – ŽIVOTNE PRIČE SLOVAKINJA U VOJVODINI

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka objavio je 2014. godine drugo dopunjeno izdanje knjige *Slovakinke – Životne priče Slovakinja u Vojvodini*.

Ženski studio u Novom Sadu pod vođstvom emeritus profesorce dr Svenke Savić, 2003. godine sproveo je istraživanje na osnovu kog je nastala publikacija *Životne priče Slovakinja u Vojvodini*. Publikacija je pripremljena metodom „Oral history“ i sadrži izjave Slovakinja o svom životu. Ova publikacija kao i knjige o ženama iz drugih etničkih grupa postale su popularno štivo čitalačke publike. Mali tiraž knjige podstakao je Ženski studio i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka da posegnu za ponovnim izdanjem.

Druhé doplnené vydanie okrem pôvodných textov obsahuje dva texty navyše. Do publikácie sú totiž zaradené aj rozhovory, ktoré urobila v Starej Pazove profesorka slovenského jazyka Anna Šillerová. Týmto príspevkom zo Sreiemu tak dopĺňame zastúpenie všetkých troch vojvodinských regiónov, v ktorých Slováci tradične žijú. Doplnené vydanie obsahuje aj osobitnú štúdiu spoluzostavovateľky vydania Dr. Jarmily Hodoličovej o genéze slovenského ženského hnutia vo Vojvodine, ktoré sa viaže na začiatok minulého storočia. Predstavením aktivistiek a ich kultúrnej a literárnej činnosti táto publikácia získava ďalší hodnotný rozmer a dotvára tak komplexný obraz Sloveniek vo Vojvodine.

Životné príbehy Sloveniek z Vojvodiny sú pútavým čítaním, v ktorom nachádzame tie najúprimnejšie vyznania, životné skúsenosti či príhody Sloveniek z Kysáča, Nového Sadu, Báčskeho Petrovca, Kovačice, Pivnice, Kulpína a Starej Pazovy. Sú jedinečné a neopakovateľné tak ako život sám. V jednom okamihu nás rozveselia, potom zasa dojmú alebo roztúžia, no a napokon dôverným zoznámením s príbehmi týchto žien získavame jasnejší obraz o živote našich predkov, ale aj o nás samých.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov verí, že opäťovným vydaním tejto publikácie prispeje nielen k dokumentovaniu života Slovákov v minulosti, ale aj k šíreniu hodnôt tohto viacjazykového a viackonfesionálneho prostredia, v ktorom sa už vyše dve a pol storočia na multikultúrnej mozaike podielajú aj Slováci.

Drugo izdanje osim prvobitných textov sadrži i dva dodatna teksta. U publikaciju su uvršteni razgovori koje je u Staroj Pazovi vodila profesorka slovačkog jezika Ana Šiler. Ovim prilogom iz Srema zastupljena su sva tri vojvođanska regiona u kojima žive Slovaci. Dopunjeno izdanje sadrži i poseban naučni rad koautorke knjige dr Jarmile Hodolič o genezi slovačkog ženskog pokreta u Vojvodini koji datira s početka prošlog veka. Predstavljanjem aktivistkinja i njihovog kulturnog i literarnog angažovanja ova publikacija dobija novu dimenziju koja upotpunjuje kompleksnu sliku o Slovakinjama u Vojvodini.

Životne priče Slovakinja u Vojvodini je popularno štivo koje sadrži iskrene ispovesti, životna iskustva i doživljaje Slovakinja iz Kisača, Novog Sada, Bačkog Petrovca, Kovačice, Pivnica, Kulpina i Starej Pazove. Jedinstvene su i neponovljive kao život sam po sebi. U trenutku nas razvesele ili rastuže, a u krajnjem slučaju čitanjem ovih priča dobijamo jasniji uvid u život naših predaka ali i nas samih.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka veruje da će ponovno izdanje ove publikacije doprineti ne samo prikupljanju novih činjenica o životu Slovaka u prošlosti već i širenju vrednosti ove višejezičke i višekonfisionalne sredine u kojoj više od dva i po veka u stvaranju multikulturalnog mozaika učestvuju i Slovaci.

Predstavitelia organizátorov konferencie: biskup SECAV v Srbsku Samuel Vrbovský, predsedníčka NRSNM Anna Tomanová Makanová a predsedníčka MSS Katarína Melegová Melichová

ÚČAST NA KONFERENCII SLOVÁCI A SRBI – HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ

NRSNM v Srbsku, Matica slovenská v Srbsku a Slovenská evanjelická a. v. cirkev v Srbsku za pomoci ÚSŽZ usporiadali v Novom Sade v dňoch 9. – 10. mája 2014 medzinárodnú konferenciu Slováci a Srbi – história a súčasnosť.

Pri konferenčnom pulte sa striedali zástupcovia slovenskej menšiny v Srbsku, vysokí predstaviteľia Srbska i Slovenska. Konferencia mala celospoločenský význam. Stretli sa

UČEŠĆE NA KONFERENCIJI „SLOVACI I SRBI – ISTORIJA I SADAŠNOST“

Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine u Srbiji, Matica slovačka u Srbiji i Slovačka evangelistička crkva u Srbiji, uz pomoć Kancelarije za Slovake koji žive u inostranstvu, organizovali su u Novom Sadu (9–10. maj 2014) međunarodnu konferenciju „Slovaci i Srbi – istorija i sadašnjost“.

Na konferencijskoj govornici smenjivali su se predstavnici slovačke manjine u Srbiji, visoki predstavnici Srbije i Slovačke.

Vzáci hostia konferencie z nášho štátu a zo Slovenska

Slovenskou a srbskou hymnou konferenciu otvoril Komorný zbor Agapé z Nového Sadu

tu zainteresovaná verejnosť, predstavitelia univerzít, pedagógovia, vedci. Dnešný človek sa správa inak ako jeho predkovia, potrebuje zmeny v legislatíve, v školstve i v kultúre, samozrejme, pri rešpektovaní tradície. Auditorium malo možnosť vypočuť si aj prejav predsedu vlády AP Vojvodiny Bojana Pajtiča, riaditeľky Kancelárie pre ľudské a menšinové práva Republiky Srbsko Suzany Paunovićovej, predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Igora Furdíka, podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslava Lajčáka a ďalších vysokých štátnych predstaviteľov.

Na konferencii vystúpilo v panelovej diskusii takmer 40 účatníkov. Za ÚKVS mali príspevky Milina Sklabinská a Katarína Mosnáková.

Pri príležitosti konania tejto konferencie a 90. výročia narodenia svetoznámeho insitného maliara Martina Jonáša bol v Kovačici 10. mája 2014 slávnostne otvorený Pamätný dom Martina Jonáša. Rekonštrukciu tohto objektu financovala vláda Slovenskej republiky.

Konferencia je imala opštedruštveni značaj. Na sličných forumima susreće se zainteresovana javnost, predstavnici univerziteta, pedagozi, naučnici. Savremeni čovek ponaša se drugačije od svojih predaka, zato su potrebne izmene legislative, promene u školstvu i u kulturi, uz dužno poštovanje tradicije. Auditorijum je imao priliku da čuje govor predsednika Vlade AP Vojvodine Bojana Pajtiča, predsednika Kancelarije za Slovake koji žive u inostranstvu Igora Furđika, potpredsednika Vlade i ministra inostranih i evropskih poslova Republike Slovačke Miroslava Lajčaka i ostalih visokih državnih predstavnika.

Na konferenciji je učestvovalo skoro četrdesaet panelista. U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka govorile su Milina Sklabinski i Katarina Mosnak.

Tokom održavanja konferencije i proslave 90 godina od rođenja svetski poznatog slikara naivne Martina Jonaša, u Kovačici je 10. maja 2014. svečano otvorena njegova spomenku.

Rekonstrukciju ovog objekta finansirala je Vlada Republike Slovačke.

Rozvoj kultúrnej produkcie v menších prostrediach

18. januára 2014 si prišli do účasti na konferencii o rozvoji kultúrnej produkcie v menších prostrediach. Stretli sa tu slovenskí vojvodinskí tanecní pedagógovia a tvorcovia folklórnych choreografií s cieľom podpísť zmluvy s ÚKVS. Boli to uchádzači na konkurze, ktorý ÚKVS vypísal na prípravu nových folklórnych choreografií v prostrediaciach, v ktorých treba oživiť ochotnícku a kultúrnu činnosť vojvodinských Slovákov. Cieľom konkurzu bolo podporiť mladých tvorcov, tanecních pedagógov a choreografov z radov vojvodinských Slovákov, podniesť novú kultúrnu tvorbu, zvýšiť kvalitu v oblasti folklórnej činnosti a zároveň rozprúdiť aktivity ochotníckych kolektívov v menších prostrediaciach.

Razvoj kulturne produkcije u manjim sredinama

Dana 18. januara 2014. ZKVS je, u radnoj atmosferi, proslavio petu godišnjicu svog postojanja. Na jednom mestu okupili su se slovački vojvođanski plesni pedagozi i autori folklornih koreografija kako bi potpisali ugovore sa ZKVS. Bili su to kandidati konkursa koji je raspisao ZKVS za pripremu novih folklornih koreografija u sredinama u kojima je potrebno da se podstakne amaterska i kulturna aktivnost vojvođanskih Slovaka. Konkurs je imao za cilj da podrži mlade autore, plesne pedagoge i koreografe iz redova vojvođanskih Slovaka, da stimuliše novo kulturno stvaralaštvo, poveća kvalitet u oblasti folklora i da istovremeno poboljša aktivnost amaterskih kolektiva u manjim sredinama.

Zábery z podpisovania zmlúv s predstaviteľmi slovenských vojvodinských spolkov

12

Na základe výsledkov konkurzu zmluvy s ÚKVS podpísali: Kultúrne centrum Aradáč, Slovenský dom v Báčskej Palanke, SKUS Erdevík: v Erdevíku a v Binguli, KUS Štefánik z Lalite a Aktív žien v Silbaši. Týmto spôsobom si ústav zároveň pripomenuл пiate výročie pôsobenia v oblasti ochrany, zveľaďovania a rozvoja kultúry vojvodinských Slovákov.

Pokiaľ ide o realizáciu podpory, výsledky sú nasledovné: v Aradáči Marína Malová na podklade výskumu pripravila choreografiu na tému obyčaje Smrtnuvania. Oslovila aj odbornú porotu na festivale Zlatá brána a tak Aradáčania na ňom zvíťazili. Ivan Baglaš z Aradáča pripravil choreografiu pre dospelých pod názvom Tradičná oberačka hrozna v Aradáči. V SKUS-e Štefánik z Lalite pracoval Ivan Slávik a výsledkom je choreografia Išlo diovča na vodu, s ktorou sa Lalitania predstavili na FF Tancuj, tancuj... v Hložanoch. V Padine výskum urobila Martina Hlavčová a s folklórny súborom Holubička pripravila choreografiu na tému Tančura. Dôkladný výskum a následne realizáciu tak so staršou folklórnu skupinou, ako aj s deťmi v Silbaši vykonal Ján Slávik. Starší folkloristi po dlhšom čase vystúpili na FF Tancuj, tancuj... s choreografiou Krstiny a tiež v programe Slovenských národných slávností a detský folklórny súbor úspešne vystúpil na DFS Zlatá brána.

V SKUS-e Erdevík pracovali Anna Šandorová-Miksádová a Ivan Šandor z Iluka. Mladí choreografi zoskupili tanecníkov tak z Erdevíka, ako aj z Bingule. Cieľom projektu bolo aktivovať vo väčšej miere Slovákov z Bingule, ale, žiaľ, nebolo dosť detí na vytvorenie samostatnej skupiny, takže na DFS Zlatá brána vystúpili ako Erdevík – Bingula. Čažkosti sa vyskytli pri realizácii programu v Báčskej Palanke, kde choreografiu pripravoval Michal Čiliak. Hoci choreografia bola pripravená a ochotníci z Báčskej Palanke vystúpili pred domácom publikom na vystúpenie na FF Tancuj, tancuj... sa neodhodlali. Napriek tomu treba posilňovať kapacity práve v takýchto prostrediah.

Na osnovu rezultátu konkursa, ugovore sa ZKVS potpisali sú: Kulturni centar Aradac, Slovačka kuća u Bačkoj Palanci, SKUD „Erdevík“ u Erdeviku i Binguli, KUD „Štefanik“ iz Lalića i Aktiv žena u Silbašu. Na ovaj način Zavod je obeležio petu godišnjicu rada u oblasti očuvanja, unapređenja i razvoja kulture vojvođanskih Slovaka.

Kad se govori o realizaciji podržanih projekata, rezultati su sledeći: Aradac – Marina Malo je na osnovu istraživanja napravila koreografiju o običaju „Smrtnuvanja“ čime je oduševila stručnu komisiju na DFF „Zlatá brána“ i Aradac je pobedio na ovom festivalu. Ivan Baglaš je napravio koreografiju za odrasle „Tradicionalna berba grožđa u Aracu“. Lalić – u SKUD „Štefanik“ angažovao se Ivan Slavik a rezultat njegovog rada je koreografija „Išlo diovča na vodu“ (Pošla cura na bunar) kojom su se Lalićani predstavili na Festivalu „Tancuj, tancuj...“ u Gložanu. Padina – istraživanje je realizovala Martina Hlavčo i u okviru Doma kulture sa folklornim ansamblom „Holubička“ (Golubica) pripremila je koreografiju „Tančura“. Silbaš – za temeljno istraživanje a ujedno i za realizaciju koreografije sa starijom folklornom grupom kao i sa decom zaslužan je Jan Slavik. Starija folklorna grupa se, posle dužeg vremena, predstavila na Festivalu „Tancuj, tancuj“ i na Slovačkim narodnim svečanostima koreografijom „Krstiny“, a dečja folklorna grupa uspešno je nastupila na DFF „Zlatá brána“.

U SKUD „Erdevík“ radili su Ana Šandor Miksad i Ivan Šandor iz Iloka. Mladi koreografi sakupili su igrače iz Erdevika i iz Bingule. Cilj projekta bio je da se u što većoj meri angažuju Slovaci iz Bingule. Nažalost, odziv dece bio je mali i nije se oformila posebna grupa, pa su na DFF „Zlatá brána“ morali da nastupe Erdevík i Bingula zajedno. Poteškoće su nastale i u realizaciji programa u Bačkoj Palanci, gde je koreografiju pripremao Mihal Čiliak. Iako je koreografija bila završena, amateri su nastupili samo pred domaćom publikom a na „Tancuj, tancuj“ nisu otišli. Uprkos svemu, treba nastaviti podršku i jačanje kapaciteta upravo u ovakvim sredinama.

Zabíjačka u Marčokcov, 1932. Fotografiu poslal Michal Ďurovka.

FOTOKONKURZ NA TÉMU TRADIČNÉ ZVYKY A OBYČAJE VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

Jednou z pravidelných aktivít našej ustanovizne je fotokonkurz, ktorý má za cieľ odmeniť väšnivých zberateľov starých fotografií z radosť vojvodinských Slovákov a zároveň prispiť k archivovaniu tohto materiálu v rámci rozvojovo-výskumnej činnosti ÚKVS.

Fotokonkurz bol zorganizovaný na tému zvyky a obyčaje vojvodinských Slovákov. Zaslaných bolo 135 fotografií od 12 účastníkov z Vojlovice, Aradáča, Starej Pazovej, Kysáča, Padiny, Pivnice, Lalite, Dobanovca a Báčskeho Petrovca. 2. augusta v reštaurácii Aróma v Báčskom Petrovci bola súťaž v rámci Slovenských národných slávností vyhodnotená.

Program sa začal „živou pozvánkou“ pred reštauráciou Aróma v Báčskom Petrovci. Ochotníci z Aradáča a Nového Sadu predvedli niektoré z običají, ktoré sa kedysi konali v našich dedinách na ulici. Ženy sedeli na stoličkách a lúpalibôb, občas si aj zaspievali alebo poklebetili. Mládež sa zabávala pri muzike alebo preskakovaním povrazu, zatiaľ čo deti ukázali jednu z detských ľudových hier, tzv. skackalo. Takto účastníci vyhodnotenia fotokonkursu upútali pozornosť okoloidúcich a pozývali ich do reštaurácie, kde sa vyhodnotenie konalo.

Témou fotokonkursu boli staré zvyky a obyčaje, preto bol program vyhodnotenia spestrený živými ukážkami z tradície vojvodinských Slovákov. Najprv vianočným vinšom prítomných privítala najmladšia účastníčka programu Eleonóra Abelovská z Aradáča a potom Silbašania predvedli úryvok z choreografie Krstiny od Jána Slávika.

Narodením a pokrstením dieťaťa sa v rodine mohol začať nový životný cyklus a mohli sa uplatňovať zvyky podľa kostouniho, ale aj toho pochabího poriadku. Dieťa vyrastalo, dodržiavalo spoločenské konvencie v detstve aj v mladosti. Ústrednou zábavou mladých, ale aj pracovným úkonom v každej našej dedine boli priadky, ktoré znázornili členovia SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu.

Na záver si prítomní zaspomínali na tradičnú svadbu v ukážke folkloristov FS Mladost z Aradáča a v scénickom podaní Ivana Baglaša. „Svadba bola ústrednou udalosťou v živote našich predkov, ale má centrálné miesto aj v systéme ľudových zvykov a običají. Predpokladala narodenie dieťaťa, ktorým sa začínal jeden nový životný cyklus a ktorým sa zabezpečili ďalší nositelia slovenských zvykov a običají. Tak to bolo z generácie na generáciu... Jednou z tých generácií ste aj vy, vážení prítomní. A že si to uvedomujete, vážite si to a pestujete tieto zvyky, svedčí fakt, že ste dnešný večer strávili tu s nami, za čo vám pekne ďakujeme,“ uzavrela program Katarína Mosnáková a prítomných pozvala na koktail tradičných jedál, ktorým sa ukončilo vyhodnotenie IV. kola fotokonkursu.

Všetky fotografie zaslané do štvrtého kola fotokonkursu, ako aj ich popis a mená vlastníkov si mohli prítomní pozrieť na prezentácii „power point“. Fotografie sú uložené v elektronickej databáze Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Účinkujúcim na fotokonkurse odovzdala riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská knihu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry a najúspenejší zberateľia fotografií – Michal Ďurovka z Kysáča a

FOTOKONKURS O TRADICIONALNIM OBIČAJIMA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

Jedna od stalnih akcija naše ustanove su fotokonkursi koji imaju za cilj da nagrade vredne pohranjivače starih fotografija iz redova vojvođanskih Slovaka a ujedno da se doprine arhiviranju ovog materijala kao i budućoj razvojnoistraživačkoj delatnosti ZKVS.

Godine 2014. fotokonkurs se bavio običajima vojvođanskih Slovaka. Sakupljeno je 135 fotografija 12 učesnika iz Vojlovice, Araca, Stare Pazove, Kisača, Padine, Pivnica, Lalića, Dobanovaca i Bačkog Petrovca. Proglašenje pobednika upriličeno je 2. avgusta u restoranu „Aroma“ u Bačkom Petrovcu kao prateći program Slovačkih narodnih svečanosti.

Program je počeo kao živa pozivnica ispred restorana „Aroma“ u Bačkom Petrovcu. Amateri iz Araca i Novog Sada prikazali su neke običaje koji su se nekada odigravali u našim selima po ulicama. Žene su sedeće ispred kuća na hoklicama i čistile pasulj, povremeno su nešto i otpevale ili nekoga ogovarale. Omladina se družila uz muziku orkestra ili je preskakala konopac, dok su deca prikazala jednu od dečjih narodnih igara, tzv. školice. Na ovaj način učesnici programa privukli su pažnju prolaznika i pozivali su ih u restoran gde su objavljeni rezultati fotokonkursa.

S obzirom na temu fotokonkursa, u program su uvršteni i živi prikazi tradicije vojvođanskih Slovaka. Najpre je božićnim koridžanjem prisutne pozdravila najmlađa učesnica Eleonora Abelovski iz Araca a zatim su Silbašani odigrali deo koreografije „Krštenje“ autora Jana Slavika.

Rođenjem i krštenjem deteta u svakoj porodici počinjava je novi ciklus i primena običaja prema crkvenom ili seoskom redu. Dete je rastlo i ponašalo se u skladu sa društvenim pravilima i tokom mladosti. Prela su bila glavni način zabavljanja omladine u svakom selu. Članovi SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada to su predstavili u ovom programu.

Na kraju, folkloristi FS „Mladost“ iz Araca prikazali su tradicionalnu svadbu, autora Ivana Baglaša. Svadba je bila značajan događaj u životu naših predaka i zauzima centralno mesto u sistemu narodnih običaja. Svadba je prepostavljala rođenje deteta, jedan novi životni ciklus, čime se obezbeđuju novi nosioci slovačke tradicije i običaja. Tako ide iz generacije u generaciju. Deo jedne generacije ste i vi, dragi prisutni. Svesni ste toga, cenite i negujete našu tradiciju. Tome svedoči činjenica da ste ovo veče proveli sa nama, na čemu smo vam vrlo zahvalni. Ovim rečima je Katarina Mosnak završila program i prisutne pozvala na koktel tradicionalne hrane, kojim je ocenjivanje IV kola fotokonkursa završeno.

Sve fotografije IV kola fotokonkursa i imena autora, prisutni su imali mogućnost da gledaju putem power-point prezentacije. Fotografije će biti dostupne u elektronskoj bazi podataka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Direktorka ZKVS Milina Sklabinski je svim učesnicima fotokonkursa poklonila knjigu *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture*. Mihal Ďurovka iz Kisača i Alena Gajanova iz Vojlovice, kao najuspešniji sakupljači fotografija, dobili su tablet.

O fotografijama i konkursu etnologinja Ana Seč Pinčir napisala je sledeće: „Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka

Slovenský spolok zo Silbaša predviedol krstiny

Riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská s odmenenými: Alenou Gajanovou a Michalom Ďurovkom

Alena Gajanová z Vojlovice získali tablet.

Výber týchto fotografií Anna Séčová Pintírová zhodnotila takto:

„Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov už tradične organizuje fotokonkurz, ktorý má za cieľ podnietiť zbieranie a dokumentovanie fotografií z tradičnej kultúry Slovákov v Srbsku. Dokumentačné oddelenie ústavu tieto fotografie zbiera a tým zachováva údaje o našej kultúre a živote ľudí, čo hodnotíme veľmi pozitívne. Taktôž zhromaždené dokumenty sú dostupné terajším a budúcim študentom, bádateľom, umelcom a všetkým, ktorí sa zaujímajú o našu kultúru.“

Na tohtoročný konkurz bolo zaslaných 135 fotografií od 12 účastníkov z rôznych prostredí: Vojlovice, Aradáč, Staré Pazovy, Kysáča, Padiny, Pivnice, Lalite, Dobanoviec, Báčskeho Petrovca. Väčšina z nich je z prvej polovice 20. storočia, najmä z medzivojnového obdobia – až po 60. roky. Fotografie dokumentujú tradičnú kultúru, a to obyčaje tak z rodinného, ako i kalendárneho cyklu, napríklad svadobné, pohrebné a veľkonočné obyčaje a väčanie mája. Taktiež sú na nich zachytené rôzne práce ako stavba nabíjaného a tehlového domu, práce s konopou a chmeľom, žatva, oberačka a zabíjačky. Samozrejme aj čas oddychu a zábavy: hry detí na svadbu či zábava mladých mužov a mládencov v krčme.

Fotokonkurs 2014 bol úspešný: do rúk sa nám dostali fotografie s rôznymi témami z viacerých prostredí. Zo starých fotografií možno vyčítať mnoho údajov. Napríklad z fotografií zo svadby vieme, ako vyzeral svätočný odev nevesty, ženicha, vydatej ženy, dospelého muža, ako aj detský odev, ako vyzerala obuv, aký klobúk mal mladý muž a aký klobúk bol pre starších ľudí. Vidíme i to, kto stál pri mladomanželoch a v akom boli príbuzenskom vzťahu. Z fotografií zo stavby nabíjaného domu vieme vyčítať, aké náčinie sa používalo pri tejto namáhavej práci, ako vyzeral pozemok, aký pracovný odev sa nosil – dozvieme sa tak veľa o živote a práci ľudí z počiatku 20. storočia. Podľa podpisov na fotografiách určujeme ľudí a ich životné situácie.

Novosadskí šafárikovci sa najprv zabávali na ulici a potom zatancovali priadky

Kultúrne centrum Aradáč a ich svadobné zvyky

Kultúrne centrum Aradáč a ich svadobné zvyky

tradicionalno organizuje fotokonkurs koji ima za cilj da podrži sakupljanje i dokumentaciju fotografija koje prikazuju razne momente tradicionalne kulture Slovaka koji žive u Srbiji. Dokumentaciono odjeljenje Zavoda ove fotografije sakuplja i na taj način pohranjuje podatke o našoj kulturi i životu ljudi, što pozitivno ocenjujemo. Ovako sakupljen materijal biće dostupan sadašnjim i budućim studentima, naučnoistraživačkim radnicima, umetnicima i svima koji se interesuju za našu kulturu.“

Na fotokonkurs je stiglo 135 fotografija 12 učesnika. Većina poslatih fotografija je iz prve polovine 20. veka i to uglavnom iz međuratnog perioda, do šezdesetih godina 20. veka. Fotografije prikazuju i dokumentuju tradicionalnu kulturu i običaje kako iz porodičnog tako i iz kalendarskog ciklusa, na primer, svadba, sahrana, uskršnji običaji ili tzv. ručenje maja. Na njima su prikazani i razni poslovi – gradnja kuće od cigle ili od gline-nabijače, radovi sa konopljom i hmeljom, setva, berba grožđa i svinjokolj. Naravno i vreme odmora i zabave kao što je dečja igra svadbe ili zabava mladih devojaka na prelu, sankanje ili zabava muškaraca i mladića u kafani.

Ovogodišnji fotokonkurs možemo da okarakterišemo kao uspešan jer smo dobili fotografije iz nekoliko sredina koje prikazuju razne teme iz života vojvodanskih Slovaka. Stare fotografije su nam dragocene jer iz njih možemo da naučimo mnogo toga. Na primer, na osnovu svadbarskih fotografija znamo kako je izgledala svadbena nošnja mlade, mladoženje, udate žene, odraslog čoveka ili deteta, kako je izgledala obuća ili ko je kakav šešir nosio, kakav je imao mladi muškarac a kakav su nosili stariji. Možemo da saznamo i ko je od rodbine sa koje strane mlađenaca stajao. Slično tome, analizom fotografija koje prikazuju građenje nabijača saznamo kakvo se oruđe koristilo prilikom obavljanja ovog teškog posla, kako je izgledala parcela i kakvo je bilo radno odelo. Analizom starih fotografija možemo mnogo toga da naučimo o životu i radu ljudi s početka 20. veka. Vrlo su korisni i opisi fotografija koji nam bliže objašnjava dešavanja i imena osoba na slikama.

Tkanie u Kevickov, 1959. Fotografiu poslal Ján Slivka.

Detská svadba v Dobanovciach, 1938. Fotografiu poslal Željko Čapeľa.

Tlačenie pšenice v Laliti, 1937. Fotografiu poskytol Samo Valent.

Hodnotiť staré fotografie z viacerých uhlov môžu umelci, fotografi, historici, jazykovedci a rôzni iní bádatelia. Naším cieľom je zhodnotiť tento fotokonkurz z hľadiska etnografických informácií a zaujímavostí. Fotografia nám umožňuje vyčítať z nej informácie o kultúre tunajších Slovákov, rôzne faktografické údaje a špecifika, celkový záber a dojem z fotografie. Každá fotografia prináša nejakú informáciu, ktorá je pre nás dôležitá.

Na IV. fotokonkurze bolo veľa zaujímavých fotografií na rôzne témy. Dve z nich sme ocenili ako jedinečné. Jedna je z priadok z roku 1941 od Aleny Gajanovej. Priadky boli v minulom storočí príležitostou na stretávanie mládeže v zimnom období a sú charakteristické pre všetky naše prostredia. Na nich sa stretávali dievčence od konfirmácie až po vydaj so svojimi ručnými prácmi. Podobné je to aj na fotografii od A. Gajanovej, ibaže tu sú i nemeckí vojaci, ktorí navštívili priadky a vyfotili sa s dievkami. Na fotografii si môžeme všimnúť interiér domu: je to predná izba, tzv. parádna, i keď priadky väčšinou bývali v zadnej izbe. Predná izba ma dve okná do ulice a medzi oknami na stene sú zavesené rodinné fotografie a zrkadlo. Zaujímavá je i technika výzdoby steny, charakteristická pre toto obdobie. Tiež na fotografii vidíme odev dievocký, mládenecký a vojenské uniformy. Môžeme z nej vyčítať ďalšie informácie.

Ocenili sme aj fotografiu z tradičnej zabijačky. Takýchto fotiek bolo zaslaných na konkúr viacero – nachádzajú sa v albumoch každej rodiny. Zabijačky boli dôležitou formou rodinného života a stretávania pri práci. Na fotografiách vidíme členov rodiny: ukazuje to vlastne, kolko ľudí bolo potrebných, aby sa táto práca mohla vykonáť. Zabijačka u Marčokovcov z roku 1932, ktorú nám poslal Michal Ďurovka, vydáva svedectvo o fázach zabijačky, o počte zúčastnených, o ich úlohách, oblečení, náčiní a výrobkoch. Zaujímavý je i dvor, na ktorom sa zabijačka vykonáva.

Všetkým účastníkom patrí vďaka, že sa zúčastnili na konkúrze, že si našli čas popozerať si svoje albumy, zaspomínať si na minulé časy a podeliť sa s nami o rodinné fotografie. Všetky sú v elektronickej databáze slovenskej vojvodinskej kultúry v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Vďaka patrí všetkým, ktorí prispeli.

Priadky vo Vojlovici, 1941. Fotografiu poskytla Alena Gajnová.

Rúcanie "mála" v Aradáči, 1954. Fotografiu poskytla Anna Baglašová.

Stare fotografije možemo vrednovati iz više aspekata i tu mogu da se uključe i umetnici, fotografi, istoričari, lingvisti i drugi poslenici, od kojih bi verovatno svako imao svoj način analize fotografija. Naš cilj je ocena fotokonkursa iz ugla etnografskih informacija i zanimljivosti koje nam slika pruža. Mislimo na fotografiju koja nam omogućava da saznamo više o kulturi ovdasnjih Slovaka, konkretno podatke i specifičnosti, kao i celokupan prikaz običaja i utisak. To uopšte nije lak posao jer svaka fotografija je drugačija i donosi informaciju koja je za nas bitna.

Na IV fotokonkursu bilo je mnogo zanimljivih fotografija sa različitim temama. Dve fotografije ocenjujemo kao unikatne. Prvu je poslala Alena Gajanová. Fotografija prikazuje prelo iz 1941. godine. Prelo su u prošlom veku bila način na koji se omladina zabavljala u zimskom periodu i karakteristična su za sva slovačka mesta. Na prelo su sa svojim ručnim radovima odlazile devojke od pričesti (svoje 12. godine) sve do udaje. Fotografija Alene Gajanov pokazuje upravo jedno ovakvo prelo. Jedina razlika je što su na tej fotografiji prisutni i nemački vojnici koji su posećivali sedeljke i slikali se sa devojkama. Na fotografiji vidimo unutrašnje uređenje kuće, prednju sobu, najlepšu, iako su sedeljke po pravilu bile u zadnjoj sobi kuće. Prednja soba ima dva prozora sa ulične strane, između kojih su okačene porodične slike i ogledalo. Način ukrašavanja zidova je specifičan, tipičan za nekadašnje kuće. Na fotografiji vidimo i način oblačenja devojaka i momaka i vojničke uniforme. Detaljnijom analizom fotografije saznali bismo još mnogo toga.

Druga nagrađena fotografija pokazuje tradicionalno klanje svinja koje u današnje vreme vidimo samo na starim fotografijama. Na konkúr je poslato više ovakvih fotografija, jer ih u kući ima skoro svaka porodica. Klanje svinja je važan događaj za svaku porodicu i prilika kjom se oko posla okupe svi članovi porodice. Na ovim fotografijama je puno članova porodice, koliko je i potrebno za takav posao. Mihal Ďurovka je poslao fotografiju iz 1932. godine koja pokazuje klanje svinja u porodici Marčok, sve faze ovog posla, broj prisutnih, njihove uloge, kako su obučeni, alat koji su koristili i gotove proizvode. Zanimljivo je i dvorište u kojem se odvija klanje svinja.

Zahvaljujemo svim učesnicima konkursa što su našli vreme da u svojim albumima potraže fotografije, što su nas vratili u stara vremena i podelili sa nama neka lična i porodična dešavanja. Sve fotografije biće uvrštene u elektronsku bazu podataka slovačke vojvodanske kultúre koja se nalazi u Zavodu za kulturu vojvodinských Slovákov.

ZBORNÍK PRÁC Z 9. MUZIKOLOGICKEJ KONFERENCIE

Najnovší muzikologický zborník vo vydanií ÚKVS prináša poznatky, súvislosti a reflexie, týkajúce sa hudobno-teoretických aspektov slovenskej hudby vo Vojvodine, ale aj aspektov etnokultúrnych tradícií.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov usporiadal 30. novembra 2013 v Novom Sade 9. muzikologickej konferenciu na tému Slovenská vojvodinská hudba a jej zastúpenie na Slovensku. Hoci s komornejším obsadením aj deviaty ročník priniesol nové poznatky, reflexie, úvahy s nadváznou diskusiou.

V prostredí vojvodinských Slovákov sa organizuje celý rad podujatí a festivalov s atribútom „tradičné“, preto si dalo naše stretnutie za cieľ byť pomocnou rukou pre miestnych bádateľov a umeleckých vedúcich rôznych umeleckých telies. Konferencia zdôraznila význam hudobného a etnologickej výskumu, ktorý je základom širšej bádateľskej činnosti, ako aj jeho aplikácie na súčasné formy prezentácie.

Prednášajúcimi boli zahraniční odborníci v oblasti hudby či etnológie, a to prof. PaedDr. Bernard Garaj, CSc., dekan Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, prof. PhDr. Ján Botík, DrSc., z Katedry etnológie a etnomuzikológie Filozofickej fakulty UKF v Nitre, prof. PhDr. Marta Botíková, CSc., vedúca Katedry etnológie a muzeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ako aj Dr. Anna Kováčová, riaditeľka Výskumného ústavu Celostátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku.

Príspevky týchto odborníkov sú základom zborníka, ktorý predkladáme verejnosti. Treba zároveň zdôrazniť, že konferencie sú vhodným miestom na diskusie a tak radi pripomíname, že aj táto konferencia priniesla zaujímavé myšlienky o zachovaní pôvodnej slovenskej ľudovej hudby, či o jej návratoch do médií. Je to dobrý príspevok v boji proti „subkultúrnym“ javom. Na konferencii sa vyzdvihol prínos lokálnych slovenských vojvodinských monografií, najmä tých, ktoré sa venujú ľudovej hudbe, pre jej zachovávanie. V diskusii sa riešili i otázky, súvisiace s našimi slovenskými vojvodinskými festivalmi ľudovej hudby a najmä s tými, ktoré sa dotýkajú blížiaceho sa 50. výročia založenia Stretnutia v pivnickom poli. Odzneli tu návrhy výdať k tomuto jubileu zborník, ako aj nosiť CD s najuspiešnejšími, či najautenticejšími piesňami.

Účastníci konferencie zdôraznili potrebu čoraz viac a hlbšie skúmať slovenské vojvodinské tradičné zvyky, običaje, zachrániť ich pred zabudnutím a obnovovať ich. Ako poprední zástupcovia vedecko-pedagogických inštitúcií a fundovaní vedeckí pracovníci vyjadrili plnú podporu budúcim výskumným projektom a vlastný záujem participovať na nich.

Editorkou zborníka je Milina Sklabinská. Grafickú úpravu mala na starosti Jasmina Simonovičová, obálku navrhla Katarína Lukičová-Balážiková. Príspevky dopĺňa obrázková príloha z archívu ústavu.

Zborník vychádza pod záštitou Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a za finančnej podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Je nepredajný a môžete si ho zabezpečiť v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov (Njegošova 16/II, Nový Sad).

ZBORNIK RADOVA SA 9. MUZIKOLOŠKE KONFERENCIJE

Najnoviji muzikološki zbornik u izdanju ZKVS donosi nova saznanja u oblasti teorije muzike kao i u oblasti istraživanja tradicionalne kulture vojvođanskih Slovaka.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je 30. novembra 2013. u Novom Sadu organizovao IX muzikološku konferenciju koja je imala temu „Slovačka vojvođanska muzika i njena zatupljenost u Slovačkoj“. Iako u nešto skromnijem sastavu, deveta konferencija je donela neke nove rezultate, saznanja i razmišljanja koja obrađuju teoriju muzike kod Slovaka kao i aspekt tradicionalne kulture.

Kod vojvođanskih Slovaka postoje brojne manifestacije i festivali sa atributom „tradicionalni“. Ova konferencija je zbog toga imala cilj da pruži pomoć lokalnim umetničkim rukovodiocima i stručnjacima koji vrše terenska istraživanja. Istaknut je značaj muzičkog i etnološkog istraživanja, koji su osnov za dalja i šira istraživanja kao i aplikaciju u savremenim oblik prezentacije.

Predavači su bili stručnjaci u oblasti muzike i etnologije: prof. PaedDr. Bernard Garaj, CSc., dekan Filozofskog fakulteta Univerziteta „Konstantin Filozof“ u Nitre, prof. PhDr. Jan Boćik, DrSc., sa Katedre etnologije i etnomuzikologije Filozofskog fakulteta UKF u Nitre, prof. PhDr. Marta Botikova, CSc., šef Katedre etnologije i muzeologije Filozofskog fakulteta Univerziteta „Komenski“ u Bratislavi i dr Ana Kovačova, direktorka Zavoda za istraživanje Državne slovačke samouprave u Mađarskoj.

Izlaganja ovih stručnjaka čine osnovu zbornika radova koji je objavljen za širu javnost. Treba istaći da su konferencije pogodno mesto za diskusije i sa zadovoljstvom konstatujemo da je i ova konferencija urodila zanimljivim idejama o očuvanju izvorne slovačke narodne muzike i o njenom povratku u medije. Bio bi to značajan doprinos u borbi protiv subkulturnih tendencija. Na konferenciji je istaknut doprinos lokalnih slovačkih vojvođanskih monografiјa, najpre onih u kojima su zabeležene i na taj način očuvane narodne pesme. U diskusiji su se začula i pitanja o organizaciji naših slovačkih vojvođanskih festivala narodne muzike, prvenstveno dozalečeg 50. festivala „Susreti u pivničkom polju“. Predloženo je da se u čast ovog jubileja izda zbornik i CD sa najuspješnijim ili najautentičnijim pjesmama sa ovog festivala.

Učesnici konferencije istakli su da je potrebno što više i studioznejie zapisivati slovačke tradicionalne običaje u Vojvodini i tako ih obnavljati i čuvati od zaborava. Kao značajni predstavnici naučno-pedagoških institucija i kao istaknuti naučni radnici, predavači su izrazili podršku novim projektima i nagovestili interesovanje da učestvuju u njihovoj realizaciji.

Urednica zbornika je Milina Sklabinski. Za grafički dizajn bila je zadužena Jasmina Simonović, dok je dizajn korica predložila Katarina Lukič Balážik. Radove dopunjuju fotografije iz arhiva ZKVS.

Zbornik izlazi pod patronatom Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine a uz finansijsku podršku Kancelarije za Slovake u inostranstvu. Primerci zbornika su besplatni a možete ih potražiti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka (Njegošova 16/II, Novi Sad).

Zábery z konferencie

JUBILUJÚCA 10. MUZIKOLOGICKÁ KONFERENCIA

Výročia a jubileá sú vždy vhodnou príležitosťou, aby sme si spomenuli na minulosť, aby sme sa zamysleli nad tým čo sme doposiaľ urobili a zároveň si vytýčili trasu, ktorou sa v budúcnosti chceme uberať. V takom duchu sa niesla aj 10. muzikologická konferencia, ktorá sa uskutočnila 21. novembra 2014 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Za desať rokov týchto odborných sústredení v oblasti hudby sa prispelo k rozvoju teórie hudby, muzikológie a výskumu o najrozličnejších oblastiach tohto druhu kultúry vojvodinských Slovákov. Dôkazom toho sú najmä muzikologické zborníky, ktoré sústavne vychádzali po každom ročníku konferencie a tak zmapovali reflexie na témy ako napríklad 60. rokov Novosadského rozhlasu, hudobné festivaly, hudobná pedagogika, zborový spev, cirkevná hudba vojvodinských Slovákov a ďalšie. Na tieto témy hovorili tak odborníci z nášho štátu, ako aj z Rumunska, Maďarska a zo Slovenska, ktorí značne prispeli ku kvalite konferencii, ale aj k zviditeľňovaniu tejto problematiky v slovenskom zahraničí.

Radosť z pripomínania si tohto jubilea vyjadriala v úvode konferencie aj Milina Sklabinská, riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, a jedna zo zakladateľiek tohto podujatia. Okrem toho, že zhŕnula témy a výsledky desiatich ročníkov konferencie, pripomemula, ako to bolo na začiatku: „Prvá muzikologická konferencia sa uskutočnila v roku 2005, keď začal fungovať aj výbor pre kultúru NRSNM. Vtedy bola založená hudobná komisia, kde sme si spoločne s Jurajom Feríkom, Pavlom Tomášom st., Jurajom Súdím a Annou Medveďovou st. stasnovili cieľ, že individuálne a mimoinštitucionálne hudobné snahy prenesieme do inštitúcií a začneme organizovať pôsobit aj na tomto poli vedy a kultúry,“ povedala M. Sklabinská. Na záver svojho príhovoru dodala: „Veríme, že hudobná teória za týchto desať rokov ovplyvnila aj hudobnú prax vojvodinských Slovákov.“

V pracovnej časti 10. konferencie na tému Hudobné umenie v živote človeka odznelo deväť hudobno-teoretických, etnomuzikologických a kulturologických príspevkov. Výskum piesňovej tradície Slovákov vo Vojvodine, jej dokumentáciu v úradoch na Slovensku a reflexie na danú tému, predstavila PhDr. Hana Urbancová, DrSc., z Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied v Bratislavе. Mgr. art. Kristína Lomenová, doktorandka Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied, spracovala tradičný spev v živote Slovákov v Starej Pazove a tak predstavila základ svojej dizertačnej práce.

Na konferenciu prišli aj predstavitelia Katedry hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela z Banskej Bystrice. Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc., predniesol príspevok na tému Participácia zborových telies a osobnosť zo Slovenska na festivaloch speváckych zborov vo Vojvodine. Zaujímavú úvahu na tému Hudba ako súčasť identity podal doc. PhDr. Michal Babiak z Katedry estetiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Jeho kolega prof. PhDr. Oliver Bakoš, PhD., z rovnakej katedry, hovoril o hudbe ako najnižšom alebo najvyššom umení v Schellingovej Filozofii umenia.

JUBILARNA 10. MUZIKOLOŠKA KONFERENCIJA

Godišnjice i jubileji uvek su dobra prilika da se prisjetimo istorije, da se zamislimo nad tim šta smo do sada uradili i da postavimo jasne ciljeve šta u budućnosti želimo da dostignemo. U tom duhu je organizovana i X muzikološka konferencija koje je održana 21. novembra 2014. u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Za deset godina stručnih konferencija u oblasti muzike doprinelo se razvoju teorije muzike, muzikologije i istraživanja u ovoj oblasti kulture vojvođanskih Slovaka. Tome svedoče i muzikološki zbornici koji u kontinuitetu izlaze nakon svake konferencije i koji su mapirali razne teme u oblasti muzike, recimo 60 godina novosadskog radija, muzički festivali, muzička pedagogija, horsko pevanje, crkvena muzika vojvođanskih Slovaka i dr. O ovim temama govorili su kako stručnjici iz naše zemlje tako i iz Rumunije, Mađarske i Slovačke. Oni su doprineli kvalitetu konferencija ali i afirmisanju ove problematike kod Slovaka u inostranstvu.

Milina Sklabinski, direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka i jedna od osnivačica konferencije, rekla je da je jako raduje što se obeležava već deseta godina ove manifestacije. Nabrojala je teme i rezultate prethodnih konferencija i prisjetila se kako je bilo na početku njihovog organizovanja: *Prva muzikološka konferencija održana je 2005. godine, kada je počeo da funkcioniše Odbor za kulturu NSSNM. Tada je osnovana Muzička komisija u okviru koje sma Juraj Ferik, Pavel Tomaš st., Juraj Suđi, Ana Medveđova i ja postavili cilj da neka individualna i vaninstitucionalna muzička dešavanja koja su već tada postojala, uvrstimo u institucije i počnemo organizovano da delujemo i u ovoj oblasti nauke i kulture... Nadamo se da muzička teorija za ovih deset godina ima uticaj i na praksi u muzičkom životu vojvođanskih Slovaka.*

U radnom delu X konferencije koja je ovaj put imala temu „Mužička umetnost u životu čoveka“, prezentovano je devet radova iz teorije muzike, etnologije i kulturologije. Istraživanje narodnih pesama Slovaka u Vojvodini – dokumentacija u ustanovama u Slovačkoj i uopšteno o ovoj temi govorila je PhDr. Hana Urbancová, Dr.Sc. iz Zavoda mužičke nauke Slovačke akademije nauka u Bratislavi. Nakon toga je Mgr. art. Kristína Lomenová, doktorantkinja Zavoda mužičke nauke Slovačke akademije nauka prisutnima približila tradicionalno pevanje Slovaka u Staroj Pazovi, čime je prezentovala i osnovu svoje doktorske disertacije.

Na konferenciju su došli i predstavnici Katedre mužičke kulture Pedagoškog fakulteta Univerziteta „Matej Bel“ iz Banske Bistricе. Prof. PaedDr. Milan Pazurik, CSc. u svom referatu bavio se temom „Participacija horskih kolektiva i ličnosti iz Slovačke na horskim festivalima u Vojvodini“. Zanimljiv referat „Muzika kao sastav identiteta“ predstavio je doc. PhDr. Mihal Babjak, mr sa Katedre estetike Filozofskog fakulteta Univerzita Komenského. Njegov kolega Prof. PhDr. Oliver Bakoš, PhD. sa iste katedre, govorio je o muzici kao najnižoj ili najvišoj vrsti umetnosti u Šelingovoj *Filozofiji umetnosti*.

Koncert Akademického zboru Mladosť z Banskej Bystrice

Účastníčka z Maďarska Mgr. Katarína Kiráľová, PhD., prišla na muzikologickú konferenciu ako predstaviteľka Slovenského osvetového centra Celoštátej slovenskej samosprávy v Maďarsku. Jej príspevok sa zaoberal etnomuzikologickými výskumami u Slovákov, žijúcich v Maďarsku.

Na konferencii nechýbali ani príspevky o tanečnej pedagogike a výskume ľudových tancov vojvodinských Slovákov. Najprv o tom hovorila PhDr. Zuzana Drugová z Metodického centra Univerzity Mateja Bela, ktorá sa zaoberala výskumom slovenských ľudových tancov z Banátu, Báčky a Sremu v archívoch na Slovensku a priniesla ich spracované v podobe metodického nosiča DVD. Mgr. art. Martin Urban, PhD., z Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela sa zmienil o špecifických tanečnej pedagogiky v krajanskom prostredí.

Po pracovnej časti sa rozvinula zaujímavá diskusia a otvorili sa témy o niektorých nových projektoch. Účastníci konferencie sa zúčastnili na koncerte Akademického zboru Mladosť z Banskej Bystrice v slávnostnej sieni Gymnázia Jovana Jovanovića Zmaja v Novom Sade.

Učesnica iz Mađarske, Mgr. Katarina Kiraljova PhD., došla je na konferenciu kao predstavnica Slovačkog prosvjetnog centra Državne slovačke samouprave u Mađarskoj. Njen referat bavio se etnomuzikološkim istraživanjima kod Slovaka u Mađarskoj.

Na konferenciji nisu izostali ni referati o pedagogiji narodnih igara i o njihovom istraživanju kod vojvođanskih Slovaka. Najpre je o tome govorila Ph.Dr. Zuzana Drugova iz Metodičkog centra Univerziteta „Matej Bela“, koja je radila istraživanje slovačkih narodnih igara u Banatu, Bačkoj i Sremu u arhivima u Slovačkoj. Rezultate istraživanja prikazala je u obliku metodičkog DVD-a. Mgr. art. Martin Urban, PhD. sa Katedre muzičke kulture Pedagoškog fakulteta Univerziteta „Matej Bela“ govorio je o specifičnostima pedagogije narodnih igara kod Slovaka u inostranstvu.

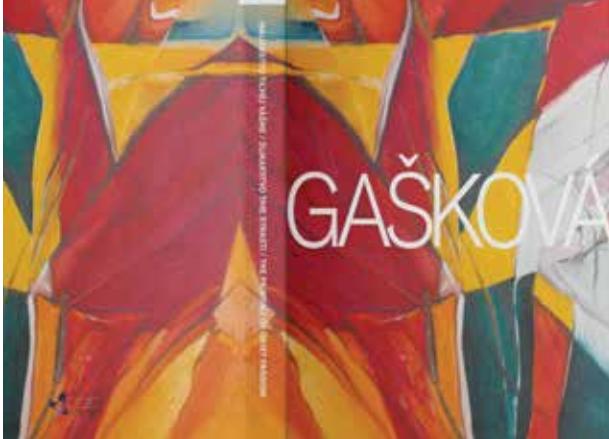
Nakon radnog dela usledila je zanimljiva diskusija i načele su se nove teme i ideje za projekte. Učesnici konferencije zatim su prešli u Svečanu salu Gimnazije „Jovan Jovanović Zmaj“ u Novom Sadu, gde je održan koncert Akademskog hora „Mladost“ iz Banske Bistrike.

PRÍPRAVA ETNOLOGICKEJ MONOGRAFIE SLOVÁCI VO VOJVODINE

V roku 2014 začal pracovať na významnej publikácii Slováci vo Vojvodine prof. PhDr. Ján Botík, DrSc., zo Slovenskej republiky, ktorý pobudol v Srbsku v čase 20. – 30. mája 2014 a navštívil v Novom Sade, Báčkom Petrovci a Starej Pazove takmer všetky relevantné kultúrne ustanovizne, v ktorých získal cenný materiál. Na základe metodického pokynu autora zabezpečil ústav 600 fotografií z Múzea Vojvodiny, ktoré boli pri tejto príležitosti digitalizované a mnohé z nich budú použité v knihe, takisto dokumentačné materiály zo Slovenského národného múzea z Martina, ako aj iné dokumenty. Doteraz autor spracoval kapitoly: Z UDALOSTÍ 16. – 18. STOROČIA: Expanzia Osmanskej ríše na Balkáne a v strednej Európe (1389 – 1718), Kolonizácia a etnický obraz Vojvodiny v 18. storočí, Slovensko a slovenská Dolná zem, SLOVÁCI V BÁČKE, BANÁTE A SRIEME: Kolonizační agenti, Spoločne alebo jedni bez druhých, Pôvod slovenských kolonistov, ako aj FORMOVANIE SLOVENSKÝCH KOMUNÍT. Možno konštatovať, že prvá fáza prípravy tohto významného diela je hotová. Kniha po dokončení by mala vyjsť v roku 2015.

PRIPREMA ETNOLOŠKE MONOGRAFIJE „SLOVACI U VOJVODINI“

Godine 2014. prof. PhDr. Jan Boćik, DrSc. iz Republike Slovačke počeo je da priprema značajnu publikaciju *Slovaci u Vojvodini*. U tom cilju je od 20. do 30. maja 2014. boravio u Novom Sadu, Bačkom Petrovcu i Staroj Pazovi i posetio sve relevantne ustanove kulture u kojima je dobio vradan materijal. Na osnovu stručnih smernica autora, Zavod je obezbedio 600 fotografija iz Muzeja Vojvodine, koje su ovom prilikom digitalizovane i mnoge će biti publikovane u knjizi. Autoru je predat dokumentarni materijal iz Slovačkog narodnog muzeja u Martinu ali i druga dokumentacija. Do sada je Jan Boćik pripremio poglavlja: NEKI OD DOGAĐAJA IZ 16.–18. VEKA: Ekspanzija Osmanske imperije na Balkanu i u Srednjoj Evropi (1389–1718), Kolonizacija i etnička slika Vojvodine u 18. veku, Slovačka i slovačka „Donja zemlja“, SLOVACI U BAČKOJ, BANATU I SREMU: Kolonizacioni agenti, Zajedno ili jedni bez drugih, Koreni slovačkih kolonista, kao i FORMIRANJE SLOVAČKIH ZAJEDNICA. Možemo zaključiti da je prva faza pripreme ovog značajnog dela gotova. Knjiga bi trebalo da bude objavljena 2015. godine.

PRÍPRAVA VÝTVARNEJ MONOGRAFIE MÁRIE GAŠKOVEJ

Výtvarná monografia diel Márie Gaškovej je prvou výtvarnou monografiou, ktorú pripravil na vydanie ÚKVS. Autorský text Savu Stepanova má 50 strán, je v srbskej a anglickej mutácii. Pripravený je návrh vizuálnej identity tak vydania, ako aj celej edície, ktorá bude mať názov SlovArt. Ústav zabezpečil fotografie výtvarných diel a dokumentačné fotografie, ktoré budú v prílohe, ďalej recenzie výtvarných kritikov Bohumíra Bachratého zo Slovenska a Vladimíra Valentíka. Kniha vyjde v roku 2015.

UKÁŽKA ANTROPOLOGICKÉHO PROJEKTU VÝSKUM KOLEKTÍVNYCH IDENTÍT SLOVÁKOV V SRBSKU: SÚČASNÉ PREJAVY IDENTIFIKAČNÝCH KONCEPCIÍ PRÍSLUŠNÍKOV SLOVENSKEJ NÁRODOSTNEJ MENŠINY

Autor výskumu: Kristijan Obšust, MA, sociokultúrny antropológ

Projekt Výskum kolektívnych identít Slovákov v Srbsku: Súčasné prejavy identifačných koncepcíí príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny je orientovaný na analýzu kolektívnych identít vojvodinských Slovákov, teda na výskum rozmanitých foriem vyjadrovania národných, konfesionalných, regionálnych a lokálnych identifikácií v súčasnom spoločenskom kontexte. Výskum sa ďalej orientuje na prehľad identifačných vzťahov občanov Kovačice, ako aj na základné formy rôznych tvarov kolektívnych identít lokálneho obyvateľstva, príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny.

Inštitucionálny nositeľ projektu bol Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov z Nového Sadu, zatiaľ čo partnerskou organizáciou v realizácii projektu bolo Stredisko pre alternatívnu a kultúrnu činnosť z Belehradu. Projekt bol súčasťou financovaný Ministerstvom kultúry a informovania Republiky Srbsko v rámci vedecko-výskumnej a vzdelávacej činnosti v oblasti umenia a kultúry v roku 2013, s číslom 451-04-276/2013-03.

Výsledky výskumu boli uverejnené začiatkom roka 2015 v podobe elektronickej publikácie pod názvom Príspevok výskumu kolektívnych identít Slovákov v Srbsku: Skupinové identity a súčasné podoby identifikácie občanov Kovačice, ktorú vydal Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a sprístupnil ju na svojej webovej stránke. Publikácia je rozdelená do niekoľkých kratších celkov. Na začiatku štúdia sú základné informácie o demografickej, kultúrnej a historickej charakteristike Kovačice. Druhá časť sa zaobrábľa problematikou kolektívnych identít Slovákov v Srbsku, tretiu časť tvorí klúčová analýza, venovaná identifačným vzťahom obyvateľov v lokálnom spoločenstve, ako aj formám skupinových identít Slovákov v Kovačici. Záverečná časť štúdie stručne zhŕňa výsledky doterajších výskumov skupinových identít a rôznych foriem identifikácie

Mária Gašková

PRIPREMA LIKOVNE MONOGRAFIJE O MARIJI GAŠKO

Likovna monografia dela Marije Gaško prva je likovna monografia koju je pripremio ZKVS. Autorski tekstovi Save Stepanova čine 50 strana knjige a prevedeni su na slovački i engleski jezik. Pripremljen je i vizuelni deo izdanja, kao i cele edicije koja će biti nazvana SlovArt. Zavod za kulturu je obezbedio fotografije likovnih dela i dokumentarne fotografije koje će se naći u publikaciji, kao i recenzije likovnih kritičara Bohumira Bahratog iz Slovačke i Vladimira Valenčika. Knjiga će biti štampana 2015. godine.

PRIKAZ ANTROPOLOŠKOG PROJEKTA „ISTRAŽIVANJE KOLEKTIVNIH IDENTITETA VOJVODANSKIH SLOVAKA: SAVREMENE MANIFESTACIJE IDENTIFIKACIJSKIH KONCEPCIJA PRIPADNIKA SLOVAČKE NACIONALNE MANJINE“

Autor istraživanja: Kristijan Obšust, MA, sociokulturni antropolog

Projekat „Istraživanje kolektivnih identiteta vojvođanskih Slovaka: Savremene manifestacije identifikacijskih koncepcija pripadnika slovačke nacionalne manjine“, bio je usmeren na analize kolektivnih identiteta vojvođanskih Slovaka, odnosno na istraživanje različitih formi ispoljavanja njihove nacionalne, konfesionalne, regionalne i lokalne identifikacije u savremenom društvenom kontekstu. Istraživanja su bila usmerena i na sagledavanje identifikacijskih odnosa žitelja naselja Kovačica, kao i na osnovne forme različitih oblika kolektivnih identiteta lokalnog stanovništva slovačke nacionalne pripadnosti.

Institucionálni nosilac projekta bio je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, Novi Sad, dok je kao partnerska organizacija u realizaciji projekta učestvovao Centar za alternativno društveno i kulturno delovanje iz Beograda. Projekat je delom finansiralo Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije u sklopu „naučnoistraživačkih i edukativnih delatnosti u oblasti umetnosti i kulture za 2013. godinu“, pod brojem 451-04-276/2013-03.

Rezultati istraživanja objavljeni su početkom 2015. u formi elektronske publikacije „Prilog proučavanju kolektivnih identiteta Slovaka u Srbiji: Grupni identiteti i savremeni oblici identifikacije stanovnika naselja Kovačica“, koja je izašla u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka i dostupna je za preuzimanje na sajtu ove institucije. Pomenuta publikacija je koncipirana u nekoliko kraćih celina. Na početku studije su, izuzev uвода, pružene osnovne informacije koje se odnose na demografske, kulturne i istorijske karakteristike naselja Kovačica. Druga celina je vezana za problematiku kolektivnih identiteta Slovaka u Srbiji, dok treći deo publikacije predstavlja

vojvodinských Slovákov. Na konci publikácie sa nachádza zoznam použitých zdrojov a bibliografia.

Okrem výsledkov, ktoré sa získali terénnym výskumom v Kovačici, sú tu aj výsledky sondážnych výskumov identifikačných a medziľudských vzťahov v Starej Pazove. V kontexte analýz sa použili aj údaje, ktoré boli zozbierané za ostatné tri roky počas rozhovorov s desiatkami príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku z lokalít ako Báčsky Petrovec, Kysáč, Hložany, Kulpín, Pivnica, Aradáč, Padina a Nový Sad.

Identitu občanov Kovačice skúmali v roku 2013 formou neštruktúrovaného rozhovoru. Vo vzorke bolo vyše päťdesiat osôb rôzneho veku, stupňa vzdelania a pôsobnosti, pričom okolo sedemdesiat percent respondentov boli muži. Respondenti boli vo väčšine prípadov vyberaní metódou náhodného výberu, iba s niekoľkými respondentami boli rozhovory vopred dohodnuté, akceptujúc ich vyššie kultúrne a sociálne postavenie. Rozhovory sa viedli v srbskom alebo slovenskom jazyku, najčastejšie individuálne v súkromných domoch respondentov, na ich pracovných miestach, ako aj v kaviarnach, na trhovisku, v centre dediny, na autobusovej stanici atď. S niekoľkými spolubesedníkmi sa rozhovor konal na cintoríne, ktorý má v Kovačici osobitný symbolický, sociálny a kultúrny význam. S častou respondentom bol rozhovor organizovaný v menších skupinách z dvoch alebo troch spolubesedníkov na verejných miestach. V jednom prípade boli individuálne a skupinové rozhovory v súkromnom dome počas osláv menín jeho majiteľa. V súlade s cieľom výskumu bolo najväčšie percento respondentov v Kovačici slovenskej národnosti, traja sa identifikovali ako príslušníci srbiskej národnosti, dvaja ako príslušníci rómskej národnosti. Okrem Kovačice bolo interview urobené aj s dvoma respondentmi slovenskej národnostnej menšiny v susednej dedine Padina, ako aj s dvoma príslušníkmi maďarskej národnosti z dediny Debeljača.

Berúc do úvahy komplexnosť výskumnnej problematiky ako aj nedostatok serióznych analýz z výskumnej tematiky, publikácia s výsledkami terénneho antropologického výskumu v Kovačici a v iných lokalitách predstavuje špecifický prínos v kontexte výskumu identity a súčasných foriem identifikácie Slovákov v Srbsku. Uvedená publikácia je zároveň špecifickou formou syntézy doterajších výsledkov z danej problematiky.

ključni deo analize s obzirom da je posvećen identifikacijskim odnosima stanovnika u lokalnoj zajednici kao i oblicima grupnog identiteta Slovaka u Kovačici. Poslednja celina studije je kraći zaključak u kome su sumirani rezultati dosadašnjih istraživanja grupnih identiteta i različitim formi identifikacije vojvođanskih Slovaka tj. Slovaka koji žive na prostoru Republike Srbije. Na kraju publikacije nalazi se spisak korišćenih izvora i bibliografskih jedinica.

Prilikom pisanja pomenute studije, izuzev rezultata koji su dobijeni terenskim istraživanjima u naselju Kovačica, korišćeni su i rezultati dobijeni sondažnim istraživanjima identifikacijskih i međuetničkih odnosa u naselju Stara Pazova. U kontekstu analiza, korišćeni su i podaci koji su prikupljeni u protekle tri godine u razgovorima sa nekoliko desetina pripadnika slovačke nacionalne manjine u Srbiji koji žive u Bačkom Petrovcu, Kisaču, Gložanu, Kulpinu, Pivnicama, Aracu, Padini i Novom Sadu.

Identitet stanovnika naselja Kovačica proučavan je tokom 2013. tehnikama nestrukturisanog intervjuuisanja i posmatranja sa učestvovanjem. Uzorak je broao više od pedeset osoba različite starosti, stepena obrazovanja i zanimanja, pri čemu je oko sedamdeset procenata ispitanika bilo muškog pola. Ispitanici su u najvećem broju birani metodom slučajnog uzorka, dok su sa svega nekoliko ispitanika razgovor prethodno zakazani akceptujući njihov istaknutiji kulturni i socijalni status u lokalnoj zajednici. Sa ispitanicima su razgovori vođeni na srpskom i na slovačkom jeziku, najčešće individualno. Većina individualnih razgovora obavljena je u privatnim kućama ispitanika, na njihovim radnim mestima i na različitim mestima javnog okupljanja poput lokalnih kafića, na pijaci, u centru naselja, na autobuskim stajalištima itd. Sa nekoliko sagovornika individualni razgovori obavljeni su i na groblju koje u Kovačici ima poseban simbolički, socijalni i kulturni značaj. Sa delom ispitanika razgovarano je u manjim grupama koje su se sastojale od dva do tri sagovornika, pri čemu su razgovori vođeni prvenstveno na mestima javnog okupljanja. U jednom slučaju su individualni kao i grupni razgovori obavljeni u privatnoj kući tokom proslave imendana njenog vlasnika. U skladu sa ciljem istraživanja, najveći broj ispitanika sa kojima je razgovarano u Kovačici bili su slovačke nacionalnosti, trojica su istakla da su srpske nacionalne pripadnosti, dok su dva ispitanika ispoljila romski oblik identifikacije. Pored razgovora obavljenih u Kovačici, intervju su obavljeni i sa dvojicom ispitanika slovačke nacionalne pripadnosti u susednom selu Padina, kao i sa dve osobe mađarske nacionalne pripadnosti u selu Debeljača.

Uzimajući u obzir kompleksnost istraživane problematike kao i prethodno odsustvo serioznijih analiza vezanih za istraživanu tematiku, studija u kojoj su publikovani rezultati terenskih antropoloških istraživanja obavljenih u Kovačici i na drugim lokacijama, zapravo predstavlja specifičnu vrstu priloga u kontekstu proučavanja tematike vezane za identitet i savremene oblike identifikacije Slovaka u Srbiji kroz studiju slučaja naselja Kovačica. Kao takva, ova publikacija ujedno je i specifična forma sinteze dosadašnjih rezultata koji se odnose na istraživanu problematiku.

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

Aj v roku 2014 ÚKVS venoval veľkú pozornosť prezentácií kultúry vojvodinských Slovákov, či už v spolupráci s inými ustanoviznami a organizáciami, alebo aj samostatne v rámci podujatí organizovaných v početných lokalitách v Srbsku, resp. vo vlastnej galérii v Novom Sade. Zapájali sme sa do organizácie celomenšinových festivalov, usporadúvali dokumentačné a umelecké výstavy, realizovali kultúrne programy, pripomínali si jubileá historicky významných osobností a prezentovali najnovšie knižné vydania. Pritom sme sa riadili zásadou, aby všetky akcie v sebe zahŕňali inovačný a kreatívny prístup, aby rešpektovali špecifiká a osobitosti slovenskej vojvodinskej kultúry a pritom zainteresovali rôzne a početné cieľové skupiny. Túto snahu si všimla aj Matica slovenská v Srbsku, ktorá počas Slovenských národných slávností v Báčkom Petrovci udelała ústavu osobitné uznanie za zásluhy a úspechy na poli umenia a národných tradícií.

ZKVS je i u toku 2014. godine veliku pažnu posvetio prezentacií kulture vojvođanskih Slovaka kako u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama tako i samostalno u okviru programa organizovanih u raznim sredinama u Srbiji ili u okviru sopstvenog izložbenog prostora u Novom Sadu. Tako smo i ove godine bili uključeni u organizaciju svemanjinskih festivala, realizovali smo dokumentarne i umetničke izložbe, razne kulturne programe, obeležavali godišnjice istorijski značajnih ličnosti i prezentovali najnovija stampana izdanja. I u tome smo se trudili da se programi realizuju tako da u sebi uvek imaju inovativni i kreativni pristup, da afirmišu specifičnosti i posebnosti slovačke vojvođanske kulture, kao i da uključe razne i brojne ciljne grupe. Ovaj trud primetila je i Matica slovačka u Srbiji koja je u okviru Slovačkih narodnih svečanosti u Bačkom Petrovcu dodelila Zavodu posebno priznanje za zasluge i uspehe na polju umetnosti i narodne tradicije.

ZVEĽAŤOVANIE FESTIVALOV CELOMENŠINOVÉHO RÁZU

Na základe rozhodnutia 6. zasadnutia NRSNM z 24. júna 2011 o festivaloch celomenšinového významu a rozhodnutia NRSNM zo 4. marca 2013 o poverení ÚKVS organizačným zabezpečením podujatí osobitného významu, tiež v súlade s pravidlami festivalov, ktoré boli schválené 27. mája 2014 na výbere pre kultúru NRSNM a vyhodnotené 23. júna 2014 na zasadnutí NRSNM, ako aj v súlade s Plánom a programom práce ÚKVS na rok 2014 a podpísanými zmluvami, ÚKVS organizačne zabezpečil a finančne podporil tieto festivaly celomenšinového významu:

- 16. festival populárnej hudby pre deti Letí pieseň, letí
- 21. prehliadku detskej divadelnej tvorivosti – 3xĐ
- 21. detský folklórny festival Zlatá brána
- 34. festival slovenskej populárnej hudby Zlatý klúč
- 44. folklórny festival Tancuj, tancuj...
- 45. prehliadku slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby – Divadelný vavrín
- 49. festival autentickej slovenskej piesne Stretnutie v pivnickom poli

UNAPREĐENJE FESTIVALA MANJINSKOG KARAKTERA

Na osnovu odluke 6. sednice NSSNM koja je održana 24. juna 2011. o festivalima manjinskog karaktera i odluke NSSNM, dana 4. marta 2013. ZKVS je preuzeo odgovornost za organizaciju manifestacija od izuzetnog značaja. U skladu sa pravilima festivala koja su usvojena 27. maja 2014. na Odboru za kulturu NSSNM i u skladu sa planom i programom rada ZKVS za 2014. i potpisanim ugovorima, ZKVS je obezbedio organizacionu i finansijsku podršku sledećim festivalima manjinskog karaktera:

- 16. festival popularne muzike za decu „Letí pesењ, letí“ (Leti pesma, leti)
- 21. smotra dečjeg pozorišnog stvaralaštva – 3XĐ (3XĐ)
- 21. dečji festival folklor „Zlatá brána“ (Zlatna brana)
- 34. festival slovačke popularne muzike „Zlatý klúč“ (Zlatni ključ)
- 44. festival folklor „Tancuj, tancuj“
- 45. smotra slovačkog amaterskog dramskog stvaralaštva „Divadelný vavrín“ (Pozorišne lovorike)
- 49. festival autentične slovačke pesme „Stretnutie v pivnickom poli“ (Susret u pivničkom polju)

DÁVA SA NA ZNÁMOSŤ,
ŽE 44. FOLKLÓRNY FESTIVAL TANCUJ, TANCUJ...
BUDE 31. MÁJA V HLOŽANOCH.
VŠETCI SÚ VÍTANÍ!

44. FOLKLÓRNY FESTIVAL TANCUJ, TANCUJ...

44. ročník festivalu Tancuj, tancuj... sa uskutočnil 31. mája 2014 v Hložanoch. Zúčastnili sa na ňom súbory z Aradáča, Báčskeho Petrovca, Boľovieč, Erdevíka, Hajdušice, Hložan, Jánošíka, Kovačice, Kulpína, Kysáča, Lalite, Lugu, Nového Sadu, Padiny, Pivnice, Selenče, Silbašu, Starej Pazove, Šídu, Vojlovice. Hostami boli súbory zo Slovenskej republiky a z Rakúska. Niektoré z prihlásených súborov neprišli z rozličných príčin, no potešujúce je, že na tomto ročníku sa vrátili k folklóru dediny ako Silbaš, Lalit, Selenča, Erdevík. Je to evidentný výsledok práce ÚKVS pri podpore kultúrnej produkcie v menších prostrediah: umeleckí vedúci, ktorí sú angažovaní v programe, sú vedení a usmerňovaní tak, aby ukázali výsledky svojej práce aj na niektorom z festivalov.

22

Vítazom 44. folklórneho festivalu Tancuj, tancuj... v kategórii tancov sa stal folklórny súbor SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu a choreografia Ivana Slávika *Od konopí po rubáč*. Tanečné skupiny hodnotila porota v zložení: Tatiana Kriváková- Amidžičová, Milorad Lonić, Vlasta Vinkovičová a Marijan Pavlov. Porota v zložení Juraj Ferík, Jarmila Juricová-Stupavská a Ervin Malina, ktorá hodnotila spevácke skupiny a orchestre, udelila prvé miesto v kategórii speváckych skupín Jánošíčankám, ktoré nacvičuje Katarína Mosnáková. V kategórii orchestrov súťažili iba dva orchestre: prvú cenu získal orchester SKOS-u Detvan z Vojlovice pod vedením Vladimíra Kolárika.

Sprievodnými podujatiami na festivale boli výstava fotografií Múzea vojvodinských Slovákov pod názvom *Poznáte ma?*, výstava tradičných predmetov, ktorú pripravil Spolok žien Slovenka, Kuchynia starodávnych jedál, Tanečný dom, ako aj koncert hostujúceho folklórneho súboru Bukovinka z Braváčova zo Slovenskej republiky.

Organizátormi boli NRSNM, ÚKVS, Obec Báčsky Petrovec, Miestne spoločenstvo Hložany a Kultúrno-osvetový spolok Jednota z Hložan a členmi organizačno-správnej rady 44. ročníka boli Michal Hatala, Rastislav Struhár, Vladimír Medveď, Milina Sklabinská a Katarína Dobríková, koordinátorkou festivalu Katarína Mosnáková a autorkou scenára Zdenka Bobáčeková. ÚKVS zabezpečil propagáčny materiál, vydal farebný reprezentačný bulletin festivalu a splnil ďalšie

44. FOLKLORNI FESTIVAL „TANCUJ, TANCUJ...“

44. festival „Tancuj, tancuj...“ organizovan je 31. maja 2014. u Gložanu. U programu su učestvovalo folklorne grupe iz Araca, Bačkog Petrovca, Boljevaca, Erdevika, Hajdučice, Janošika, Kovačice, Kulpina, Kisáča, Lalića, Luga, Novog Sada, Padine, Pivnica, Selenče, Silbaša, Stare Pazove, Šida i Vojlovice. Kao gosti nastupile su folklorne grupe iz Republike Slovačke i Austrije. Neki od prijavljenih ansambala nisu uzeli učešće iz različitih razloga. S druge strane, folkloru su se vratili ansambli iz Silbaša, Lalića, Selenče i Erdevika. Evidentno je da je u pitanju rezultat rada ZKVS na podržavanju kulturne produkcije u manjim sredinama: umetnički rukovodioci angažovani u programu vođeni su i usmeravani tako da rezultate rada prikažu na nekom od festivala.

Pobednik 44. festivala folkloru „Tancuj, tancuj...“ u kategoriji igara je folklorni ansambl SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada i koreografija Ivana Slavika „Od konopí po rubáč“ (Od konopje do podsuknje). Folklorne grupe ocenjivala je komisija u sastavu Tatjana Krivak-Amidžić, Milorad Lonić, Vlasta Vinković i Marijan Pavlov. Komisija u sastavu Juraj Ferik, Jarmila Jurica-Stupavski i Ervin Malina koja je ocenjivala pevačke grupe i orchestre, odlučila je da prvo mesto u kategoriji pevačkih grupa pripadne ženskoj pevačkoj grupi iz Janošika koju je pripremala Katarina Mosnak. U kategoriji orkestara takmičila su se samo dva orkestra. Prvu nagradu dobio je orkestar SKPD „Detvan“ iz Vojlovice pod vođstvom Vladimira Kolarika.

Prateće manifestacije festivala bile su izložba fotografija „Poznáte ma?“ (Da li me poznajete) u organizaciji Muzeja vojvođanskih Slovaka, izložba tradicionalnih predmeta koju je pripremilo Udruženje žena „Slovenka“, Kuhinja tradicionalnih specijaliteta, Kuća plesa i koncert gostujućeg folklornog ansambla „Bukovinka“ iz Bravacova, Republika Slovačka.

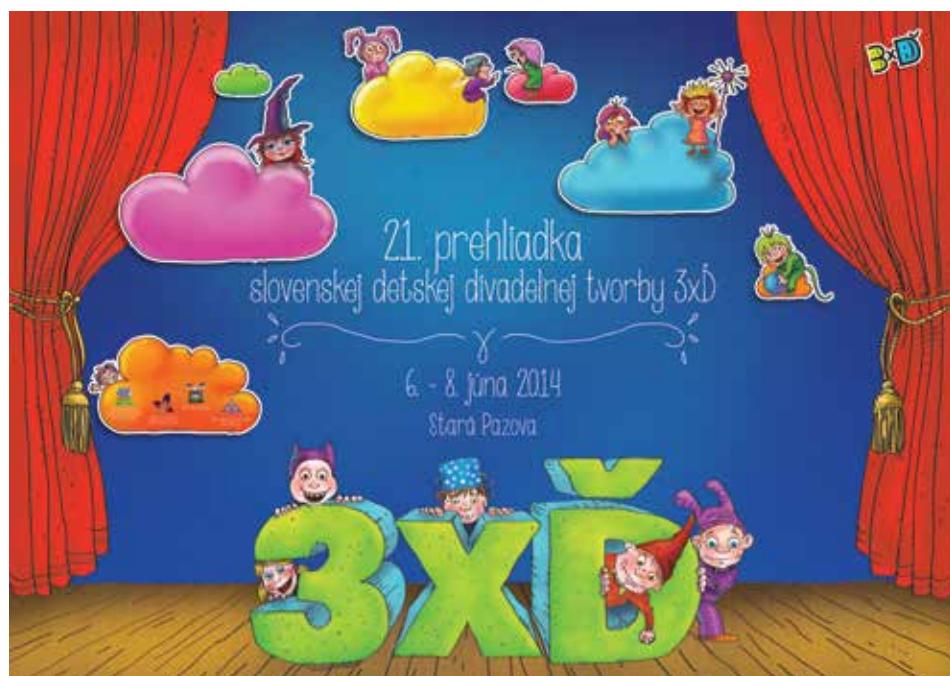
Organizatori su NSSNM, ZKVS, opština Bački Petrovac, Mesna zajednica Gložan i Kulturno-prosvjetno društvo „Jednota“ iz Gložana a članovi organizaciono-upravnog odbora 44. festivala su Mihal Hatalja, Rastislav Struhar, Vladimir Medveđ, Milina Sklabinski i Katarina Dobrik, koordinatorka festivala Katarína Mosnáková a autorka scenára Zdenka Bobáček. ZKVS je obezbedio propagandni materijal, izdao je reprezentativni bilten festivala u koloru i ispunio je ostale obaveze iz ugovora.

Festivalovú vlajku niesli Pivničania – laureáti FF Tancuj, tancuj... v roku 2013

zmluvné povinnosti. Správy o festivale, najmä správy porôt a správu koordinátorky, ktoré obsahujú aj návod na skvalitnenie festivalu, tiež fotografie a videovú dokumentáciu možno nájsť na www.slovackizavod.org.rs.

Izveštaj o festivalu, naročito izveštaj stručných komisií i izveštaj koordinátora koji obuhvata i uputstva kako postići bolji kvalitet festivala, fotografije i video dokumentacija dostupni su na sajtu www.slovackizavod.org.rs

21. PREHLIADKA DETSKEJ DIVADELNEJ TVORBY 3X3D

Po tom, ako NRSNM rozhodla o dátume konania festivalu, vyzval ÚKVS kreatívnych a inovatívnych odborníkov, aby sa aktívne zapojili do organizovania prehliadky a ponúkli vylepšenú koncepciu festivalu. Organizačno-správna rada prehliadky, ktorú tvorili Ján Makan, Miroslav Fábry, Alexander Bako, Anna Lepšanovičová a Libuša Lakatošová, rozhodla prijať návrh Annamárie Boldockej Grbićovej, aby sa prehliadka niesla v znamení 150. výročia prvej zmienky o divadelnom umení v znamení 150. výročia prvej zmienky o divadelnom umení

21. SMOTRA DEČJEG POZORIŠNOG STVARALAŠTVA 3X3D

Nakon što je NSSNM saopštilo datum održavanja festivala, ZKVS je pozvao sve kreativne i inovativne stručnjake da se aktivno uključe u organizaciju smotre i da predlože poboljšanu koncepciju festivala. Organizaciono-upravni odbor smotre (Jan Makan, Miroslav Fabri, Aleksandar Bako, Ana Lepšanović, Libuša Lakatoš) rešio je da prihvati predlog Anamarije Boldocke-Grbić da smotra protiće u duhu obeležavanja 150. godišnjice od prvog slovačkog dokumenta o pozorišnoj umetnosti za

Momentka z predstavenia Popoluška z medovníkového domčeka v predvedení ZŠ 15. októbra z Pivnice

pre deti dolnozemských Slovákov, ktoré reprezentoval Jozef Podhradský. A. G. Boldocká tiež navrhla tím (režisér Jano Čáni, dizajnér a výtvarník Ďula Šanta a herci Danka Hriešiková a Miroslav Babiak) a sprievodné podujatia, z nich bola schválená divadelná tvorivá dielňa, výstava makiet papierového divadla autorky Ljiljany Lazićovej a prezentácia digitalizovanej Zorničky. Koordinátorkou tohto festivalu bola odborná pracovníčka ÚKVS Katarína Mosnáková Baglašová a tak bol ústav v plnom rozsahu zapojený do organizácie a realizácie v čase od 6. júna do 8. júna 2014 v Starej Pazove.

Výsledkom spolupráce ÚKVS, NRSNM, Obce Stará Pazova a KUS-u hrdinu J. Čmelíka v Starnej Pazove bola prehliadka, na ktorej súťažilo 16 detských predstavení, a to z Kysáča, Pivnice, Petrovca, Nového Sadu, Bieleho Blata, Aradáča, Selenče, Kovačice, Vojlovice, Erdevíka, Šídu, Bingule, Boľoviec a zo Starej Pazovej. Pôvodne prihlásené dve divadelné predstavenia SKUS-u h. Janka Čmelíka zo Starej Pazove a detský divadelný súbor z Padiny sa na prehliadke nezúčastnili a ospravedlnili sa. Novinkou prehliadky bolo, že detské divadelné súbory zo Šídu, Petrovca, Pivnice a Kysáča boli ubytované v Starej Pazove, čo umožnilo sledovať vystúpenia, kamarátiť sa a spoločne účinkovať v kreatívnych dielňach, v ktorých bol pripravený záverečný program tohto podujatia. Konkurzom sa rozhodlo, že dizajnérske riešenie vizuálnej stránky festivalu získa Ďula Šanta. Prehliadku finančne podporil aj Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, AP Vojvodina a inštitúcie a jednotlivci, ktorí zabezpečili ceny. Laureát prehliadky – detský divadelný súbor KUS Petrovská družina – bol odmenený zájazdom na Slovensko v roku 2015 a Televízia Vojvodiny mu umožní nahrať víťazné predstavenie. Účinkujúcich hodnotila odborná porota v zložení: Zuzana Tárnociová, Alexander Bako a Miroslav Fábry. Organizátori pripravili pre návštěvníkov a účastníkov sprievodné akcie ako prezentáciu digitalizovanej Zorničky – Zorničkozor, knižnú premiéru Príbehy za oponou autora Vlatka Miksada, hudobný koncert ZŠ h. Janka Čmelíka, koncert Letí pieseň, letí v organizácii ÚKVS, výstavu detských výkresov, výstavu papierového divadla Múzea mesta Nový Sad, „facepainting“ a mnohé iné. Celú prehliadku pozorne sledovali tak printové, ako i elektronické médiá. Obsiahle správy, fotografie a videovú dokumentáciu možno nájsť na portáli www.slovackizavod.org.rs alebo vyžiadať si v ÚKVS.

decu sa oviď prostora, koju je prezentoval Jozef Podhradský. Gospođa Boldocki predložila je i tim (režiser Jano Čanji, dizajner i likovni umetnik Ďula Šanta i glumci Danka Hrješik i Miroslav Babjak) i prateće manifestacije od kojih su usvojene pozorišna radionica, izložba maketa pozorišta od papira autorke Ljiljane Lazić i prezentacija digitalizovane Zornjičke. Koordinatorka festivala bila je stručna saradnica ZKVS Katarina Mosnak-Baglaš, pa je tako Zavod u punom smislu reči bio uključen u organizaciju i realizaciju ovog događaja koji je održan od 6. do 8. juna 2014. u Staroj Pazovi.

Rezultat saradnje ZKVS, NSSNM, opštine Stara Pazova i KUD „Heroj J. Čmelik“ u Staroj Pazovi bila je smotra na kojoj je učestvovalo 16 dečjih pozorišnih predstava iz Kisača, Pivnica, Bačkog Petrovca, Novog Sada, Belog Blata, Araca, Selenče, Kovačice, Vojlovice, Erdevika, Šida, Bingule, Boljevac i Stare Pazove. Prvobitno prijavljeni dečji pozorišni ansambl SKUD „Heroj Janko Čmelik“ iz Stare Pazove i dečje pozorište iz Padine iz opravdanih razloga nisu učestvovali na smotri. Prvi put u istoriji ove smotre dečje pozorišne grupe iz Šida, Bačkog Petrovca, Pivnica i Kisača bile su smeštene u Staroj Pazovi, što je doprinelo da mali glumci prate pozorišne predstave iz drugih sredina, da se više druže i da zajedno učestvuju u pozorišnim radionicama koje su pripremile i završni program ove smotre. Na osnovu raspisanog konkursa Ďula Šanta je dobio dozvolu da kreira vizuelno rešenje festivala. Smotru su finansirali Kancelarija za Slovake koji žive u inostranstvu, AP Vojvodina i druge institucije i pojedinci koji su obezbedili nagrade. Laureat smotre – dečje pozorište KUD „Petrovačka družina“ – kao nagradu dobio je putovanje u Slovačku 2015. godine a Televizija Vojvodine će omogućiti snimanje pobedničke predstave. Učesnike je ocenjivala stručna komisija u sastavu Zuzana Tarnoci, Aleksandar Bako, Miroslav Fabri. Za učesnike i posetioce organizatori su pripremili prateće manifestacije – prezentaciju digitalizovane Zornjičke – „Zorničkozor“, promociju knjige Priče iza zavesa autora Vlatka Miksada, muzički koncert OŠ „Janko Čmelik“, koncert „Leti pesmo, leti“ u organizaciji ZKVS, izložbu dečjih radova, izložbu pozorišta od papira u organizaciji Muzeja grada Novog Sada, „facepainting“ itd. Smotru su pratili štampani i elektronski mediji. Opširne informacije, izveštaji, fotografije i video dokumentacija mogu se naći na portalu www.slovackizavod.org.rs i kod ZKVS.

SKUS Sládkovič z Boloviec

DFS Govličky z Aradáča

KUS Petrovská družina

KOS Hložany

21. DETSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL ZLATÁ BRÁNA

Na tohtoročnom galakoncerte Detského folklórneho festivalu Zlatá brána, ktorý sa konal 22. júna 2014 v Kysáči, mali diváci príležitosť si pozrieť štyridsaťtri súťažných vystúpení, v rámci ktorých sa predstavili mladí folkloristi z Vojlovice-Pančeva, Šídu, Selenče, Lugu, Hajdušice, Hložian, Starej Pazovy, Jánošíka, Boľoviec, Padiny, Erdevíka, Bingule, Ľuby, Silbaša, Padiny, Lalite, Dobanovacie, Kovačice, Aradáča, Bácskej Palanky, Pivnice, Kysáča. Predstavili sa tu aj hostujúce súbory z Despotova, zo Solian a z Iloka z Chorvátska, tiež z Nových Zámkov zo Slovenskej republiky

Najúspešnejší boli Aradáčania, a to Detský folklórny súbor Govličky, ktorý pôsobí v Kultúrnom centre Aradáč. Autorka choreografie Marína Malová pripravila pôvodný tanec Smrtnuvania (vznikol ako podpora kultúrnej produkcie v malých prostrediah). DFS Govličky bude reprezentovať našu krajinu na detskom folklórnom festivale v Dulovciach na Slovensku. Súbory hodnotila odborná porota v zložení Anna Medvedová-Gašková, Ervin Malina a Jaroslav Gabríny. V rámci tohtoročnej Zlatej brány sa uskutočnili aj mnohé sprievodné podujatia. S ohľadom na to, že do začiatku konania festivalu neboli schválené nové pravidlá festivalu a zároveň nebola podpísaná zmluva o spoluzáložení a spoluorganizácii festivalu, ÚKVS z pôvodne vyčlenených prostriedkov na toto podujatie minul nižšiu sumu a participoval minimálne na jeho realizácii. ÚKVS uhradil honoráre a cestovné náklady odbornej porote a zabezpečil animátorov pre sprievodné podujatia.

45. PREHLIADKA SLOVENSKEJ OCHOTNÍCKEJ DIVADELNEJ TVORBY – DIVADELNÝ VAVRÍN

Oslava storočnice divadla v Kovačici bola dôvodom, prečo sa 45. prehliadka slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby Divadelný vavrín konala v čase od 24. októbra do 2. novembra 2014 v Kovačici. Odborná porota v zložení Miroslav Fábry, Monika Necpalová a Danka Hriešiková hodnotila 11 súťažných

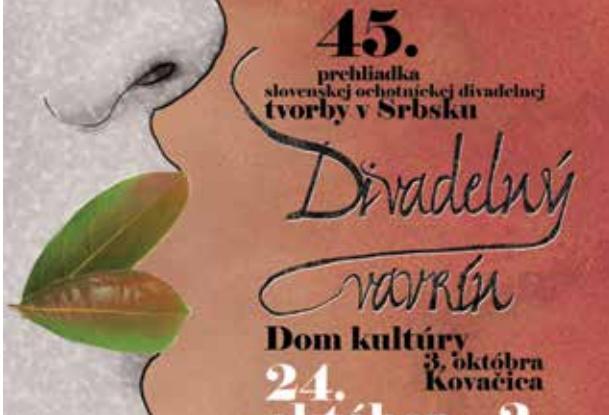
21. DEČJI FESTIVAL FOLKLORA „ZLATÁ BRÁNA“

Na gala koncertu dečjeg festivala folklora „Zlatá brána“ koji je organizovan 22. juna 2014. u Kisaču, posetioci su imali priliku da vide 40 takmičarskih nastupa u kojima su se predstavili mlađi folkloristi iz Vojlovice – Pančeva, Šida, Selenče, Luga, Hajdučice, Gložana, Stare Pazove, Janošika, Boljevac, Padine, Erdevika, Bingule, Ljube, Silbaša, Lalića, Dobanovaca, Kovačice, Araca, Bačke Palanke, Pivnica, Kisača. Na festivalu su nastupili i gosti iz Solina i Iloka u Hrvatskoj, kao i iz mesta Nove Zamki, Republika Slovačka.

Najuspešniji su bili predstavnici Araca i to dečji folklorni ansambl „Govlički“ koji radi u okviru Kulturnog centra Aradac. Autor koreografije Marina Malo pripremila je staru originalnu igru – običaj „Smrtnuvanja“ (nastala je kao podrška kulturne produkcije u manjim sredinama). DFA „Govlički“ će predstavljati našu zemlju na dečjem festivalu folklora u mestu Dulovce u Slovačkoj. Ansambl je ocenjivala stručna komisija u sastavu Ana Medveđ-Gaško, Ervin Malina i Jaroslav Gabrini. U okviru festivala „Zlatá brána“ bile su organizovane brojne prateće manifestacije. S obzirom na to da do početka festivala nisu bila usvojena nova pravila festivala i da nije bio potpisani ugovor o zajedničkom osnivanju i organizaciji, ZKVS je iz prvobitno izdvojenih sredstava za ovu manifestaciju potrošio manji iznos nego što je predviđeno za samu realizaciju. ZKVS je platilo honorare i putne troškove stručnoj komisiji i obezbedio je animatore za prateće manifestacije.

45. SMOTRA SLOVAČKOG AMATERSKOG DRAMSKOG STVARALAŠTVA – „POZORIŠNE LOVORIKE“

Proslava stogodišnjice pozorišta u Kovačici bila je razlog da se 45. smotra slovačkog amaterskog dramskog stvaralaštva „Pozorišne lovoričke“ (24. oktobar – 2. novembar 2014) održi upravo u Kovačici. Stručna komisija u sastavu Miroslav Fabri, Monika Necpal i Danka Hriešik ocenjivala je 11 takmičarskih

Záber z viťazného predstavenia Starý frfloš v predvedení Kovačičanov

Sprievodným podujatím bola výstava 100 rokov divadla v Kovačici

Otvorenie Divadelného vavrína

divadelných predstavení a prvou cenou odmenila Divadlo VHV z Kovačice za predstavenie Starý frfloš v režii Jána Makana.

ÚKVS realizoval všetky požiadavky podľa zmluvy. Koordinátorkou festivalu bola Ivana Svetlíková. Ideovú náplň otváracieho programu pripravila Danka Hriešiková. ÚKVS zabezpečil vizuálne riešenie a propagáčny materiál festivalu ako aj farebný bulletin, tiež nevyhnutné položky na kvalitnú realizáciu tému 45. divadelnej prehliadky. Obsiahla dokumentácia a správy odbornej poroty sú uložené v archíve ÚKVS, ako aj na portáli www.slovackizavod.org.rs.

pozorišních predstava. Prva nagrada pripala je pozorištu VHV iz Kovačice za pozorišnu predstavu *Starý frfloš* koju je režirao Jan Makan.

ZKVS je realizoval sve zahteve iz ugovora. Koordinátorka smotre bila je Ivana Svetlik. Idejno rešenje za svečano otvaranie realizovala je Danka Hriešik. ZKVS je obezbedio vizuelno riešenie i propagandni materijal festivala, bilten u koloru i druge stavke potrebne za kvalitetnu realizaciju tema 45. pozorišne smotre. Obimna dokumentacija i izveštaji stručne komisije mogu se naći u arhivu ZKVS i na portalu www.slovackizavod.org.rs.

49. FESTIVAL AUTENTICKEJ SLOVENSKEJ PIESNE STRETNUTIE V PIVNICKOM POLI

26

V poradí už 49. ročník Stretnutia v pivnickom poli sa konal cez víkend 14. - 16. novembra 2014. Na javisku sa viackrát zdôrazňovalo, že toto podujatie zápasí s finančnými problémami, ktoré sa zákonite odzrkadlili aj v samej organizácii festivalu: skromná úprava javiska, žiadny propagáčny materiál, nedostatok koordinácie... Organizačná štruktúra, ktorú určuje Zmluva o vzájomných právach a povinnostiach zakladateľov a organizátorov Stretnutia v pivnickom poli, nebola dodržaná, pôvodný a hlavný organizátor podujatia SKUS Pivnica prevzal všetky organizačné záležitosti na seba. Viaceré prostredia

49. FESTIVAL AUTENTIČNE SLOVAČKE PESME „SUSRET U PIVNIČKOM POLJU“

49. „Susret u pivničkom polju“ organizovan je od 14. do 16. novembra 2014. Na pozornici je u više navrata rečeno da ovaj festival ima finansijske probleme koji su se odrazili na organizaciju festivala: skromno uređena pozornica, nedostatak propagandnog materijala i pomanjkanje koordinacije. Organizaciona struktura koja se određuje ugovorom o uzajamnim pravima i obavezama osnivača i organizatora „Susreta u pivničkom polju“ nije bila respektovana, prvi i glavni organizator festivala SKUD „Pivnice“ na sebe je preuzeo celokupnu organizaciju. Veći broj sredina nije poslao svoje

Anna Berédiová a Ľudmila Ragová zo Selenče

Orchester pod vedením Valentína Michala Grňu

Orchester a odmenení na festivale: Adriana Iozefína Fúriková z Rumunska, Adam Števko z Aradáča a Tatiana Jašková, víťazka a predstaviteľka SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu

nevyslali svojich reprezentantov, takže prítomných bolo iba dvadsaťtri účinkujúcich. Hodnotila ich porota v zložení: Juraj Ferík, Jarmila Juricová Stupavská a Mária Zdravkovičová. Víťazkou festivalu sa stala Tatjana Jašková z Kovačice, ktorá sa predstavila v rámci SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu. Spevákov sprevádzal 12-členný orchester pod vedením Valentína Michala Grňa. V revuálnej časti odznelo niekoľko piesní z nosiča CD, na ktorom sú piesne z minulých ročníkov festivalu a ktorý je vhodným darčekom k nadchádzajúcemu jubileu tohto podujatia.

S ohľadom na to, že 49. ročník festivalu predsa len splnil svoje poslanie a že jeho najsilnejšou stránkou boli speváci sami: naši vojvodinskí, ako aj z Rumunska a Chorvátska, ÚKVS si svoj finančný záväzok vyplývajúci z Plánu a programu práce splnil dôsledne.

predstavník i zbog toga je bilo samo 23 učesníka. Ocenjivala ih je stručná komisia u sastavu Juraj Ferík, Jarmila Juric-Stupavská i Marija Zdravkovič. Pobednica festivala je Tatjana Jaško z Kovačice ktorá je nastupila ako predstavnica SKC „P. J. Šafárik“ iz Novog Sada. Vokálni solisti pevali su uz pratnju orkestra (12 članova) kojim je dirigovao Valentin Mihal Grnja. U revijalnom delu festivala publiku je imala priliku da čuje nekoliko pesama sa CD-a tj. snimljene pesme sa prethodnih festivala, što je prigodan poklon za nastupajući jubilej ovog festivala.

S obzirom na to daje 49. festival ipak ispunio svoj cilj i da su njegova najbolja strana sami vokálni solisti, kako iz Vojvodine tako i oni iz Rumunije i Hrvatske, ZKVS je svoju finansijsku obavezu koja proističe iz Plana i programa rada u potpunosti ispunio.

Selenčania na domácom pódiu

Anita Petráková zaspievala víťaznú skladbu

34. FESTIVAL SLOVENSKEJ POPULÁRNEJ HUDBY ZLATÝ KLÚČ

34. festival populárnej hudby Zlatý klúč sa uskutočnil 19. októbra 2014 v Selenči. Na tomto celomenšinovom podujatí sa podieľali zakladatelia a organizátori: NRSNM, Miestne spoločenstvo Selenča, Obec Báč, Združenie na ochranu kultúry, tradície a umenia Selenča a ÚKVS. Dvanásť nových populárnych slovenských piesní zaspievali Róbert Šimon, Jarmila Kolárová, Miroslav Menďan, Marína Záhorcová, Skupina Maks, Anna Berediová a Ľudmila Ragová, Sandra Grňová, Rastislav Struhář, Mária Turanská, Ivan Slávik, Kristian Hekel, Anita Petráková, Mirko Cerović a Anička Dudková-Pecníkova. Víťaznú pieseň zložil Ján Petráš z Padiny. Festival prenášal naživo Rozhlas a Televízia Vojvodina.

Vzhľadom na to, že sa festival začal organizovať pred podpisáním dohody o vzájomných právach a povinnostach zakladateľov a organizátorov Festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý klúč (20. júna 2014 v Báči), organizátori sa dohodli, že sa zmluva začne uplatňovať až od roku 2015. V dohode je tiež to, že ÚKVS zabezpečí v roku 2014 revuálnu časť festivalu. Tak sa aj stalo, keď sa na 34. ročníku Zlatý klúč zúčastnilo operné trio LA GIOIA. Traja speváci originálne interpretovali populárne

34. FESTIVAL SLOVAČKE POPULARNE MUZIKE „ZLATÝ KLÚČ“

34. festival popularne muzike „Zlatý klúč“ organizovan je 19. oktobra 2014. u Selenči. Na ovom manjinskom festivalu učestvovali su osnivači i organizatori: NSSNM, Mesna zajednica Selenča, Opština Bač, Udrženje za zaštitu kulture, tradicija i umetnosti Selenča i ZKVS. Dvanaest novih popularnih slovačkih pesama izveli su Robert Šimon, Jarmila Kolar, Miroslav Menđan, Marina Zahorec, VIS „Maks“, Ana Beređi i Ljudmila Rago, Sandra Grňa, Rastislav Struhar, Marija Turanski, Ivan Slavik, Kristijan Hekelj, Anita Petrak, Mirko Cerović i Anjička Dudok-Pecnjik. Pobedničku pesmu napisao je Jan Petraš iz Padine. Festival je uživo prenosila Radio televizija Vojvodine.

S obzirom na to da je organizacija festivala počela pre potpisivanja ugovora o međusobnim pravima i obavezama osnivača i organizatora Festivala slovačke popularne muzike (20. juna 2014. u Baču), organizatori su se složili da će ugovor stupiti na snagu tek 2015. godine. U ugovoru je navedeno da će ZKVS u 2014. obezbediti revijalni deo festivala. Tako je i bilo kada se na 34. festivalu popularne muzike „Zlatý klúč“ pojavio operski trio „La Gioia“. Trojica pevača su na originalan način interpretirali popularne pesme u stilu „belkanta“. Na njihovom

Kristián Hekel a skladba Neskorá láska

Skupina LA GIOIA zo Slovenska

piesne v štýle „belcanta“. Ich repertoár tvorili skladby svetovej scény, ako aj úpravy známych slovenských a českých hitov. LA GIOIA (v taliančine znamená *radost*) ponúkli nevšedný a jedinečný hudobný zážitok.

repertoaru biele su svetski poznate pesme ali i obrade poznatih slovačkih i čeških hitova. Trio „La Gioia“ (na italijskom jeziku znači radost) priredio je nesvakidašnji i jedinstven muzički doživljaj.

Valentína Chalupová zaspievala pieseň Indiáni

Marian Častvan predviedol skladbu Martan na záhrade

16. FESTIVAL POPULÁRNEJ HUDBY PRE DETI LETÍ PIESEŇ, LETÍ

14. decembra 2014 v Kovačici sa konal 16. festival slovenskej populárnej hudby pre deti Letí piešeň letí. Na festivale súťažilo trinásť nových skladieb pre deti a hodnotila ich porota v zložení Juraj Ferík, Jarmila Juricová Stupavská a Jaroslav Nemček. Prvú cenu získala skladba a zároveň aj jej interpretácia Júlový deň skladateľa a autora textu Ladislava Petroviča. Skladbu interpretovala Iveta Petrovičová.

Aj keď zatiaľ nebola podpísaná osobitná zmluva o organizovaní festivalu, ÚKVS si svoju povinnosť uvedenú v Pláne a programe splnil: zabezpečil promo materiál a uhradil náklady moderátorom a ostatným za odborné služby, ktorými skvalitnili realizáciu festivalu.

16. FESTIVAL POPULARNE MUZIKE ZA DECU „LETI PESMO, LETI“

Dana 14. decembra 2014. održan je 16. festival slovačke popularne muzike za decu „Leti pesmo, leti“. U takmičarskom delu festivala učestvovalo je 13 novih kompozicija za decu koje je ocenjivala stručna komisija u sastavu Juraj Ferik, Jarmila Jurica Stupavski i Jaroslav Nemček. Prvu nagradu za kompoziciju i prvu nagradu za interpretaciju dobila je kompozicija „Julski dan“ – kompozitora i tekstopisca Ladislava Petroviča. Pesmu je interpretirala Iveta Petrovičová.

Iako do sada nije potpisana ugovor o organizaciji festivala, ZKVS je obavezu navedenu u Planu i programu u potpunosti ispunio: obezbedio je promotivni materijal i platilo honorare najavljuvaca programa i drugim licima koja su doprinela kvalitetnijoj realizaciji festivala.

Festival moderovali Anna Funtíková a Ján Žolnaj

Iveta Petrovičová z Padiny

Zábery zo školenia pre moderátorov

PROGRAMY ODBORNÉHO ZDOKONAĽOVANIA A VZDELÁVANIA V OBLASTI KULTÚRY A UMENIA

ÚKVS ako spoluorganizátor celomenšinových podujatí – festivalov osobitného významu viackrát realizoval výskumy verejnej mienky, ktorých výsledky boli uverejnené v ročenke Maják. Výskumy ukázali na silné stránky, ale aj na tie, na ktorých ešte treba sústavne pracovať v záujme zvýšenia kvality, napríklad treba odborne pripraviť moderátorov celomenšinových festivalov. Na túto tému usporiadal ÚKVS dve kolá odborných školení pre moderátorov. Projekt podporil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Prvé kolo školenia sa konalo v čase 24. – 25. mája 2014 v priestoroch ÚKVS, kde sa zišlo približne 15 účastníkov, ktorí prejavili záujem zdokonaliť sa vo svojom pracovnom odbore alebo celkovo v kvalite rečového prejavu. Pestrá škála profesii participantov – od televíznych a rozhlasových moderátorov, cez hlásateľov až po zástupcov občianskych združení – prispela ku kvalite workshopu. Viedol ho pedagóg Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre Marcel Olšiak. Jeho skúsenosť s prípravou študentov žurnalistiky aj verejne činných osôb v médiach sa dala postrehnúť už na prvý pohľad. Teoretickú prednášku dopíňal príkladmi z praxe, prihliadajúc aj na skúsenosti účastníkov. Riešili sa tu aj jazykovedené otázky, ale napokon teóriu vystriedala prax. Každý účastník si tak vyskúšal post moderátora festivalu, televízneho i rozhlasového spravodajstva. Vystihol sa rozdiel medzi moderátorom a hlásateľom, medzi subjektívnym a objektívnym postojom, ktorý by sa mal dodržiavať.

Druhé kolo kurzu pre moderátorov sa konalo v dňoch 30. – 31. augusta 2014 v priestoroch ÚKVS, ako aj v priestoroch SKC Šafárika v Novom Sade. Školenie mal na starosti opäť Marcel Olšiak, jeho postrehy tentokrát dopíňal kolega Peter Zagára. Teoretické poznámky sa neraz s humorom striedali s praktickými: skúšalo sa, debatovalo, vymýšľalo i písalo. No predovšetkým sa rečnilo. Účastníci si cvičili slovenčinu a improvizovali na rôzne témy. Uložiť vetu za vetou v hovorenom prejave tak, aby niesol myšlienku a znel ľahko, si vyžaduje maximálnu sústredenosť moderátora i jeho premyslenú komunikáciu s obecenstvom. Predniešť uvítací prejav bez prípravy je predsa len niečo iné, ako ho čítať z vopred pripraveného scenára. Celé dva dni od skorého rána pracovali na seminári usilovne siedmi účastníci, ktorí mali s moderovaním už skúsenosť. V dnešnej dynamickej dobe, keď sa koná jedno podujatie za druhým, treba moderátorské prístupy obmieňať a hľadať stále nové inšpirácie.

PROGRAMI STRUČNOG USAVRŠAVANJA I OBRAZOVANJA U OBLASTI KULTURE I UMETNOSTI

ZKVS kao saorganizator manjinskih manifestacija – festivala od posebnog značaja, u više navrata sproveo je istraživanja javnog mnenja i rezultate je objavio u godišnjaku „Majak“. Istraživanja su pokazala pozitivne aspekte ali i one na kojima još treba raditi da bi se poboljšao kvalitet, na primer treba stručno ospособiti konferansijere manjinskih festivala. Zbog toga je ZKVS organizovao dva ciklusa za njihovo stručno usavršavanje. Projekat je podržala Kancelarija za Slovake koji žive u inostranstvu.

Prvi deo kursa organizovan je 24. i 25. maja 2014. u prostorijama ZKVS, gde se okupilo oko 15 učesnika koji su pokazali interes da se usavršavaju u svojoj struci ili uopšte u oblasti kvaliteta govora. Raznovrsnost profesija učesnika – od televizijskih i radijskih voditelja, najavljuvачa, do predstavnika građanskih udruženja doprinela je kvalitetnijoj radionici. Program je vodio pedagog Filozofskog fakulteta Univerziteta Konstantina Filozofa u Nitre Marcel Olšiak. Njegovo iskustvo u pripremama studenata žurnalistike i javnih ličnosti za nastupe u medijima primetilo se odmah na početku. Teoretska predavanja dopunjavao je primerima iz prakse, uzimajući u obzir i iskustva učesnika. Bilo je reči i o jezičkim pitanjima ali u krajnjem slučaju praksa je nadvladala teoriju. Svaki učesnik oprobao se u ulozi konferansijera festivala i u ulozi voditelja televizijskih i radijskih vesti. Učesnici su tako mogli da vide razliku između voditelja i konferansijera, subjektivnog i objektivnog stava, čega bi trebalo da se pridržavaju.

Drugi deo kursa za konferansijere održan je 30. i 31. avgusta 2014. u prostorijama ZKVS, kao i u prostorijama SKC „Šafarik“ u Novom Sadu. Predavač je ponovo bio Marcel Olšiak, koji je kao ispomoć doveo kolegu Petra Zagara. Teoriju je vrlo često na humoristički način zamjenjivala praksa: probali su, diskutovali, izmišljali i pisali. U prvom planu ipak je bio govor. Učesnici su vežbali govor slovačkog jezika i improvizovali na različite teme. Trebalo je spajati rečenice tako da budu razumljive za publiku kojoj su se navodno obraćali, što je od konferansijera zahtevalo potpunu pažnju i koncentraciju. Otvoriti neku manifestaciju bez prethodnih priprema ipak je sasvim drugo nego samo pročitati govor na osnovu unapred smislenog scenarija. Puna dva dana od jutarnjih sati na seminaru je radilo sedam učesnika koji su već imali neka iskustva. U današnjim dinamičnim vremenima u kojima se događaji brzo menjuju, potrebno je rad voditelja, konferansijera, stalno menjati, usavršavati i u tome uvek tražiti nove inspiracije.

VÝSTAVY V GALÉRII ÚKVS

PRI PRÍLEŽITOSTI NOCI MÚZEÍ V ÚKVS BOLA OTVORENÁ VÝSTAVA DIEL MARTINA JONÁŠA

V poradí ôsma Noc múzeí sa uskutočnila 7. júna 2014. Celkové kultúrne bohatstvo Nového Sadu sa „rozprestrel“ na 45 ustanovizní, ktoré ponúkli verejnosti rôzne zaujímavé témy.

Podujatie Noc múzeí sa organizuje v niekoľkých mestách v Srbsku. V Novom Sade a na Petrovaradínskej pevnosti sa Noc múzeí uskutočnila na 45 miestach. Účastníci tohto podujatia (pôvodný dátum 17. mája bol pre záplavy odročený) mali príležitosť pozrieť si 80 rôznych témy. Každá ustanovizeň ponúkla verejnosti iné témy, niektoré z nich boli aj interaktívne, iné ponúkali verné zobrazenie minulých, či budúcich udalostí pomocou technologických vymoženosťí pre všetky vekové skupiny. V rámci podujatia bola aj súťaž hľadania „zablúdeného exponátu“.

Vernisáž spestrila speváčka Sabína Trbarová

30

Inštitúcie ako Múzeum Vojvodiny, Múzeum mesta Nový Sad, Múzeum súčasného umenia Vojvodiny, Srbské národné divadlo, Divadlo mladých, Galéria Matice srbskej atď. sa na tomto podujatí zúčastňujú pravidelne. V roku 2014 sa k nim pripojil aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Návštevníkom ponúkol výstavu obrá佐 of insitného umelca Martina Jonáša, ktorú navštívilo takmer 200 návštevníkov, ktorí sa kochali v krásach insitného umenia. Výstava bola usporiadaná z príležitosti go rokov od narodenia tohto insitného maliara. Vernisáž bola 5. júna v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Výstavu pod názvom Írečitý svet majstra Martina Jonáša zorganizoval ústav v spolupráci s Galériou insitného umenia z Kovačice. Vernisáž bola slávnotrná s mnohými hostami.

Okrem riaditeľky Miliny Sklabinskéj pozdravili prítomných Jarmila Čendićová, predsedníčka Výkonnej rady NRSNM a vedúca pre spoločenskú činnosť Obce Kovačica, a Mária Raspirová, riaditeľka Galérie insitného umenia z Kovačice. Vladimír Valentík, riaditeľ Slovenského vydavateľského centra a výtvarný kritik, hovoril prítomným o živote a diele Martina Jonáša. Prítomná bola aj predsedníčka Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny Anna Tomanová Makanová, ktorá výstavu otvorila.

Na vernisáži odzneli hudobné hody v podaní skupiny Dež

IZLOŽBE U GALERIJI ZKVS

POVODOM NOĆI MUZEJA U ZKVS OTVORENA IZLOŽBA DELA MARTINA JONAŠA

Osmu Noć muzeja održana je 7. junu 2014. Ove večeri svo kulturno bogatstvo Novog Sada raspoređeno je u 45 ustanova koje su javnosti ponudile različit i interesantan sadržaj.

Manifestacija Noć muzeja organizuje se u nekoliko gradova u Srbiji. Ove godine je u Novom Sadu i na Petrovaradinskoj tvrđavi Noć muzeja održana na 45 lokacija. Manifestacija je trebala da se održi 17. maja, međutim, zbog vanrednog stanja u državi zbog poplava, odložena je za 7. jun. Posetioci su imali mogućnost da od 18 do 02 časa pogledaju 80 različitih sadržaja na više lokacija u gradu. Svaka ustanova uključena u ovu manifestaciju nudila je sadržaje od kojih su neki bili interaktivni, neki su pomoću raznih tehničkih sredstava predstavljali prošla ili buduća vremena za sve uzraste. U okviru ove manifestacije održano je i takmičenje na kojem su učesnici nastojali da pronađu „izgubljeni eksponat“.

Vystúpila aj dievčenská spevácka skupina SKC P. J. Šafárika

Nekoliko ustanova – Muzej Vojvodine, Muzej grada Novog Sada, Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Srpsko narodno pozorište, Pozorište mladih, Galerija Matice srpske i dr. redovno učestvuju na ovoj manifestaciji. Ove godine pridružile su se i nove ustanove među kojima je i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Svojim posetiocima Zavod je ponudio izložbu slikara naive Martina Jonaša. Te večeri bilo je oko 200 posetilaca koji su uživali u lepotama naivne umetnosti.

Izložba je organizovana povodom obeležavanja 90 godina od rođenja ovog slikara iz Kovačice. Otvorena je 5. juna u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka koji je izložbu „Čudesan svet maestra Martina Jonaša“ organizovao u saradnji sa Galerijom naivne umetnosti Kovačica. Otvaranje je bilo svečano i puno cenjenih gostiju.

Osim direktorce Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Miline Sklabinski, prisutne su pozdravili i Jarmila Čendić, predsednica Izvršnog odbora NSSNM i načelnica društvenih delatnosti u opštini Kovačica i Marija Raspirov, direktorka Galerije naivne umetnosti Kovačica. O životu i delu Martina Jonaša govorio je Vladimir Valentik, direktor Slovačkog izdavačkog centra i likovni kritičar. Otvaranje izložbe uveličala je i predsednica Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine Ana Tomanova Makanova koja je i otvorila izložbu.

Otvaranje su ulepšale muzičke tačke grupe „Dež propeleros“,

Výstavu otvorili Mária Raspírová a Jarmila Čendičová

Moderátorka Zdenka Valentová-Beličová

Prítomní boli aj Ján Glózik a Vladimír Valentík

propeleros, ktorú tvoria Ervin Malina a Alexander Turkajlo, zaspievala speváčka Sabína Trbarová, ako i dievčenská speváčka skupina pri Slovenskom kultúrnom centre P. J. Šafárik v Novom Sade. Speváčky hudobne sprevádzali Ervin Malina a Alexandra Majtánová. Moderátorkou večierka bola Zdenka Valentová-Beličová.

Nedožitú deväťdesiatku Martina Jonáša si vojvodinskí Slováci pripomenuli aj otvorením Spomienkového domu Martina Jonáša. Usporiadaná bola aj prezentácia nosiča CD Digitálna monografia Martina Jonáša a vydali kalendár s ilustráciami z tvorby Martina Jonáša.

u čijem sastavu su Ervin Malina i Aleksander Turkajlo, pevačica Sabina Trbarova i ženska pevačka grupa, koja deluje u okviru Slovačkog kulturnog centra P. J. „Šafarik“ iz Novog Sada. Ženska pevačka grupa nastupala je uz pratnju muzike Ervina Malina i Aleksandra Majtana. Moderatorka je bila Zdenka Valent Belič.

Osim izložbe, nedoživljeni 90. rođendan slikara vojvođanski Slovaci obeležili su sa nekoliko događaja. Jedan od njih je otvaranje Spomen-kuće Martina Jonaša. Organizovana je prezentacija CD-a sa digitalnom monografijom o delu Martina Jonaša i izdat je i kalendar sa ilustracijama njegovih dela.

SOCHÁROVA SPOVEĎ – VÝSTAVA AKADEMIKÉHO SOCHÁRA JÁNA STUPAVSKÉHO

Výstava Sochárova spoved' na ktorej svoju tvorbu predstavil Ján Stupavský, prvy akademický sochár z radov vojvodinských Slovákov, bola otvorená 8. júla 2014 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Bola to zároveň prvá výstava sôch, usporiadaná v tejto ustanovizni.

Stupavský svojou tvorbou podnietil organizátorov a prítomných k oslave umenia a rozjímaniu nad predstavenými dielami.

Flautistka Jelena Trebatická

Riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská priblížila možnú interpretáciu diela sochára Stupavského. Porovnávala ho s chápáním umenia Jána Albrechta, známeho slovenského estetika, ktorý hovorí, že „ak poznáme niektoré dielo „objektívne“, nepoznáme ho vôbec. S umením sa stretávame, iba ak vypátrame súzvuky jeho tvarov a ich širších dotykov v ríši našej empiríe, ak si uvedomíme zmysel asociácií jeho tvarov a významov v našom vedomí, kým nám citový vzruch nepotvrdí, že sme v sebe našli určitý súhlas, určitú zhodu, ako keby nám bolo zíslo na um niečo, čo iba driemalo v našom podvedomí.“

Podobné je i dielo Jána Stupavského. Jeho sochy nemajú mená, autor očakáva, že ich divák bude aktívne vnímať a dotvárať podľa vlastných možností a predstáv. Myslí si, že divák má dielo dokončiť, verí totiž, že umelecké dielo začína svoj skutočný život vtedy, keď osloví toho, čo sa naň práve

ISPOVEST VAJARA – IZLOŽBA AKADEMSKOG VAJARA JANA STUPAVSKOG

Otvaranje izložbe „Ispovest vajara“ održano je 8. jula 2014. u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka. Na izložbi su predstavljena dela Jana Stupavskog, prvog akademskog vajara među vojvođanskim Slovacima. Ova izložba ujedno je i prva vajarska izložba koja je organizovana u ovoj instituciji.

Výstava diel Jána Stupavského

Svojim delima Stupavski je organizatorem i publiku podstakao da slave umetnost i razmišljaju o izloženim eksponatima.

Prisutne je pozdravila Milina Sklabinská. Iznela je moguće shvatanje dela vajara Stupavskog upoređujući ga sa shvatanjem umetnosti Jana Albrechta, poznatog slovačkog estetika, koji kaže: „Ako neko delo poznajemo 'objektívno', onda ga u stvari ne poznajemo. Sa umetnošću se srećemo tek kada pronađemo harmoniju njenih oblika i dodira u svetu naše empirije, kada u našoj svesti shvatimo smisao asocijacija i značaja njenih oblika, osjetimo da se u nama nešto desilo ili probudilo ono što je postojalo u našoj podsvesti.“

Takva su i dela Jana Stupavskog, bez imena, otvorena za različita tumačenja. Autor očekuje da svako na osnovu svojih

Anna Struhárová čítala básne Jána Bohuša,
preložené do angličtiny

Ján Stupavský a jeho sochy v galérii ÚKVS

pozerá, čo si oňom myslí, ako sa snaží mu porozumieť. A hovorí to aj o niečom inom, o tom, že si Ján Stupavský diváka vysoko váži, a ako sám hovorí, je veľkou radosťou a úľavou vyjadriť seba prostredníctvom umenia a zároveň duchovne obohatiť iných. Pravý umelec dokáže krásu a zmysel, hodnotu nájsť vo všetkom, dokonca i v každodennostiach. Jeho životným poslaním je upozorniť na to tých, ktorí z rôznych príčin to nemôžu vidieť.

Ján Stupavský sa prostredníctvom svojho diela spovedá milovníkom umenia, tým, ktorí si ho vysoko vážia a vedia z neho vyčítať tie najskrytejšie emócie, túžby a pocity. Umelec svojím dielom umožňuje, aby sa zrodili a skrášlili, zlepšili i ozvláštnili život. Vytvára si svoj vlastný svet, obetuje seba svojmu dielu a z tej skutočnosti potom čerpá nové sily pre nové diela, súčasťou vedomý, že život sa minie, ale duch tvorca a jeho sila zostávajú večne v diele, ktoré stvoril. Aj do sôch, tak ako do každého umeleckého diela, zakomponováva autor vlastné vnímanie sveta, krásy, udalostí, človeka i tajomstvá univerza, existencie.

O živote a diele sochára Jána Stupavského informovali Anna Margareta Valentová a Katarína Mosnáková.

Autor tvrdí, že zvuk flaute je pre neho inšpiráciou. Preto na vernisáži odznela Sonáta pre sólo a flautu u a-mole od Karola Filipa Emanuela Bacha v podaní Jeleny Trebatickej, študentky 4. ročníka akademických štúdií flaute.

Básne slovenského vojvodinského spisovateľa Jána Bohuša prečítala po slovensky Karmena Zorňanová a preložené do angličtiny Anna Struhárová.

Svojou sochárskou tvorbou a vlastným cítením Ján Stupavský má blízko k literatúre tohto slovenského vojvodinského spisovateľa. Ich dielo spája čistota, jednoduchosť a morálka, vyplývajúca z čistého a úprimného srdca. Obaja umelci pokorne skláňajú hlavu pred umením, tak ako i pred životom samým, a svojím umeleckým dielom, hovoriačim o existenčných a univerzálnych hodnotách, hľadajú zmysel života, ponárajú sa do jeho hlbok, objasňujú, pripomínajú, poučajú... Aj inšpiráciu pre svoju tvorbu nachádzajú vo všedných veciach, vyzdvihujú ich majestátnosť a význam v živote človeka. A rovnako tak sa aj o vlastné poznania a názory prostredníctvom svojho umenia vďačne rozdelia s jeho konzumentmi.

mogunosti i predstava formira mišlenje o delima. Smatra da je gledalac taj koji treba da dovrši delo i veruje da umetničko delo oživljava u trenutku kada probudi nešto u čoveku koji ga posmatra, o njemu razmišlja i trudi se da ga shvati. To nam govori i o činjenici da Jan Stupavski veoma ceni svakog gledaoca. Sam navodi da se sa velikom radošću i olakšanjem izražava putem umetnosti ako time duhovno obogaćuje druge ljudе. Pravi umetnik može da pronađe lepotu i smisao u svemu, čak i u svakodnevici. Njegov životni cilj je da na to ukaže i onima koji iz različitih razloga to ne vide.

Za ljubitelje umetnosti koji je visoko vrednuju i umeju u njoj da pronađu i skrivene emocije, želje i osećaje, dela Jana Stupavskog su njegova isповест. Umetnik svojim delima čini život lepšim, boljim i posebnim. Stvara svoj vlastiti svet, štavljuje sebe za svoje delo, da bi iz takve stvarnosti crpio novu snagu za nova dela, svestan da život teče, ali duh stvaraoca i njegova snaga ostaju u delu zauvek. Kao u svakoj delo, tako i u vajarska, autor unosi lično shvatanje sveta, lepote, događaja, čoveka, tajne svemira, postojanja.... O životu i delu vajara Jana Stupavskog govorile su Ana Margareta Valent i Katarina Mosnak.

Zvuk flaute je za autora naročito inspirativan, stoga je na otvaranju izložbe Jelena Trebaticki, studentkinja četvrtne godine flaute na Akademiji umetnosti, odsvirala Sonatu za solo flaute u a-molu, Karla Filipa Emanuela Baha.

Pesme slovačkog vojvođanskog pisca Jana Bohuša na slovačkom jeziku pročítala je Karmena Zornjan, a prevedene na engleski Ana Struhar.

Vajarska dela i osećanja Jana Stupavskog slična su književnosti ovog slovačkog vojvođanskog pisca. Njihova dela karakteriše čistota, jednostavnost i moral, koji potiču iz čistog i iskrenog srca. Oba umetnika pokoravaju se pred umetnošću i samim životom, traže njihov smisao, ulaze u dubine, objašnjavaju, podsećaju, poučavaju... Inspiraciju za svoja dela nalaze u običnim stvarima, naglašavaju njihovu veličanstvenost i značaj u čovekovom životu. Vrlo rado putem umetnosti dele svoja mišlenja i lična shvatanja sa ostalima.

Jačinom osećaja i dubinom misli, njihova dela su osobena isповest. Tako shvatamo i ovu izložbu.

DOKUMENTAČNÁ VÝSTAVA O NESTOROVÍ SLOVENSKEJ ARCHITEKTÚRY MICHALOVI MILANOVÍ HARMINCÓVI

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov bola verejnosti počas celého augusta 2014 dostupná dokumentačná výstava o nestorovi slovenskej architektúry Michalovi Milanovi Harmincovi.

Výstavu usporiadali Fakulta architektúry STU v Bratislave a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Vernisáž bola 31. júla 2014 a na nej sa zúčastnili aj hostia zo Slovenska: doc. Ing. arch. Ľubica Vitková, PhD., dekanka Fakulty architektúry, vedúci Ústavu teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok prof. Ing. arch. Peter Vodrážka, PhD., a spoluautor výstavy prof. Ing. arch. Matúš Dulla, PhD., a pani Ing. arch. Jana Pohaničová.

Výstava zahŕňala dokumentačné panely o živote a diele

DOKUMENTARNA IZLOŽBA O NESTORU SLOVAČKE ARHITEKTURE MIHALU MILANU HARMINCU

Tokom avgusta 2014. u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka otvorena je dokumentarna izložba o nestoru slovačke arhitekture Mihalu Milanu Harmincu.

Izložbu su organizovali Fakultet arhitekture STU u Bratislavi i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Otvaranju, održanom 31. jula 2014, prisustvovali su i gosti iz Slovačke, doc. ing. arh. Ljubica Vitková, PhD., dekan Fakulteta arhitekture u Bratislavi, predsednik Zavoda za teoriju i istoriju arhitekture i obnove spomenika prof. ing. arh. Petar Vodražka, PhD. i autori izložbe prof. ing. arh. Matuš Dula, PhD. i ing. arh. Jana Pohaničova.

Izložba obuhvata plakate sa dokumentarnim podacima o životu i delu M. M. Harminca i arhitektoniske modele

Dokumentačná výstava o Michalovi Milanovi Harmincovi

Operná speváčka Jaroslava Benková Vlčeková

Momentka z vernisáže

M. M. Harminca a modely jeho architektonických diel, ktoré zhotovali študenti Fakulty architektúry z Bratislav. Predstavená expozícia je výsledkom trojročnej výskumnej činnosti, na základe ktorej uzrie svetlo sveta aj kniha o nestorovi slovenskej architektúry, inak rodákovi z Kulpína.

„Táto výstava je súčasťou kultúrnej ponuky nášho národnostného sviatku – Slovenských národných slávností, ktoré sú vždy príležitosťou, aby sme čo najširšej verejnosti predstavili to najlepšie, na čo sme v našej kultúre právom hrdí“ povedala v úvode riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská a zároveň privítala hostí.

Pri tom sa prihovorila dekanka Fakulty architektúry z Bratislav doc. Ing. arch. Ľubica Vitková, PhD., ktorá medziiným povedala, že na Slovensku ešte nebolo takto komplexne spracované dielo M. M. Harminca a že aj pripravovaná kniha bude prvou publikáciou o diele tohto velikána. Tiež vyjadrila slová vďakys za zorganizovanie výstavy a nádej, že sa s Ústavom pre kultúru vojvodinských Slovákov a Oddelením pre architektúru Fakulty technických vied UNS vytvoria nové spoločné projekty.

O výstave hovorila jedna z autorek, Ing. arch. Jana Pohaničová, takto: „Výstava mapuje tvorivý potenciál architekta, staviteľa stredoeurópskeho regiónu. Jeho životná dráha začala tu nedaleko, v Kulpíne, a jeho tvorivý príbeh sa rozvíjal z Kulpína do Nového Sadu, potom na vysokej škole v Budapešti, kde si v roku 1897 založil vlastnú stavebnú kanceláriu. Je jediným autorom, ktorý mal možnosť navrhnuť až tri architektonické plány Slovenského národného múzea v Martine... Mal veľmi širokú klientelu a odrazilo sa to v rozmanitej škále typologických druhov stavieb. Jeho tvorivá činnosť odráža rôzne štýlové druhy. Zatiaľ nikto presne nespočítal jeho diela, ale vieme, že je autorom viac ako 300 stavieb na území Maďarska, Srbska, Ukrajiny, Slovenska... My sme vám z Bratislav priniesli najvýznamnejšie stavby, ktoré tento staviteľ zanechal u nás a snažili sme sa ho zaradiť do stredoeurópskeho kontextu“, povedala J. Pohaničová.

Vernisáž spestril hudobník Marek Stupavský a operná speváčka Jaroslava Benková Vlčeková za sprievodu Maji Grujičovej.

Výstavu svojou prítomnosťou poctil aj vedúci Oddelenia pre architektúru Fakulty technických vied UNS prof. Darko Reba, ktorý sa tiež ujal slova. Po vernisáži sa konala pracovná schôdzka, kde sa otvorili nové témy spolupráce ako výskum života a diela Petrovčana Michala Plavca, autora budovy gymnázia v Báčskom Petrovci, a tiež výskum diela Alexandra Kelelena, narodeného v Bajši, ktorý pôsobil vo viacerých mestách vo Vojvodine a podpísal sa pod veľký počet architektonických diel.

njegovih del a ktoré su napravili studenti Fakulteta arhitektury u Bratislav. Izložba je rezultát trogodišnjeg istraživanja na osnovu kojeg će uskoro biti objavljena i knjiga o ovom arhitektu rodom iz Kulpina.

„Ova izložba je sastavni deo programa našeg nacionalnog praznika – Slovačkih narodnih svečanosti. Ovaj praznik je odlična prilika da široj javnosti pokažemo ono najlepše iz naše kulture, čime se s pravom ponosimo“, rekla je i pozela gostima dobrodošlicu direktorka ZKVS Milina Sklabinski.

Prisutnima se obratila Ljubica Vitkova koja je, između ostalog, napomenula da u Bratislavi do sada nije ovako kompleksno obrađeno Harminčev delo. Knjiga koja je u pripremi biće prva knjiga o delima ovog velikana. Zahvalila je organizatorima izložbe i izrazila želju da u saradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Slovaka i Odeljenjem za arhitekturu Fakulteta tehničkih nauka UNS, nastanu novi zajednički projekti.

Jana Pohaničová, jedna od autorki izložbe, rekla je: „Izložba prikazuje mapirani kreativni potencijal arhitekte, graditelja srednjoevropskog regiona. Njegov život počeo je u Kulpinu. Njegova kreativnost razvijala se najpre u Novom Sadu a kasnije na fakultetu u Budimpešti, gde je 1897. otvorio svoju kancelariju za građevinarstvo. On je jedini autor koji je imao mogućnost da predloži tri arhitektonska projekta Slovačkog narodnog muzeja u Martinu. Imao je široku klijentelu i ponudu različitih tipova građevina. Njegova dela karakterišu različiti stilovi. Do sada nemamo tačan broj njegovih dela, ali znamo da je projektovao više od 300 građevina na teritoriji Mađarske, Srbije, Ukrajine i Slovačke. Iz Bratislave smo doneli modele njegovih najznačajnijih građevina u Slovačkoj. Trudili smo se da budu u srednjoevropskom kontekstu.“

Otvaranje izložbe ulepšale su muzičke tačke klaviriste Mareka Stupavskog i operske pevačice Jaroslave Benkove Vlček uz pratnju Maji Grujić.

Izložbi je prisustvovao i predsednik Odeljenja za arhitekturu Fakulteta tehničkih nauka UNS, prof. Darko Reba, koji je takođe rekao par reči. Istog dana u ZKVS održan je radni sastanak o novim predlozima za saradnju, npr. istraživanje života i dela Petrovčana Mihala Plavca, autora zgrade gimnazije u Bačkom Petrovcu i Aleksandra Kelelena, rođenog u Bajši, arhitekte više građevina širom Vojvodine.

FESTIVAL SÚČASNÉHO UMENIA DUNAJSKÉ DIALÓGY

Od 27. augusta do 15. septembra galéria Bel-art z Nového Sadu zorganizovala II. festival súčasného umenia Dunajské dialógy 2014. Témou festivalu bol vzťah umenia a krízy, čo bola skvelá príležitosť pre umelcov vymeniť si skúsenosti a zoznámiť sa .

FESTIVAL SAVREMENE UMETNOSTI DUNAVSKI DIJALOZI

Galerija Bel Art u Novom Sadu organizovala je od 27. avgusta do 15. septembra 2014. Drugi festival savremene umetnosti – Dunavski dijalozi. Tema festivala je odnos umetnosti i krize. Umetnici su imali odličnu priliku da se upoznaju i razmene iskustva.

Spoločná fotografia hlavných aktérov výstavy

Dunajské dialógy boli aj v ÚKVS

Podujatie sa začalo v Novom Sade otvorením výstavy štyroch súčasných srbských vizuálnych umelcov v Galérii Fondu Brtka – Kresuja, ktorej kurátorkou bola Sunčica Lambičová Fenjčevová.

Umelecký riaditeľ Dialógov Sava Stepanov zdôraznil, že základným cieľom podujatia je predstaviť relevantných umelcov z podunajských krajín a analyzovať ich tvorbu. Je to dobrá príležitosť, aby sa naši umelci predstavili zahraničným hostom.

Podujatie združuje 85 umelcov zo 14 krajín podunajského regiónu. Pozostáva zo štrnásť osobitných výstav v galériach, múzeách a v alternatívnych priestoroch v Petrovaradíne a v Novom Sade. Okrem výstav sa uskutočnili rozhovory, prezentácie a projekcie video prác.

Špecifíkom novosadských Dunajských dialógov sú "dialogické výstavy", na ktorých svoje diela vystavuje jeden umelec zo Srbska spolu s umelcom z jednej z podunajských krajín. Na základe výberu Savu Stepanova paralelne vystavoval jeden umelec zo Slovenska a jeden slovenský umelec z Vojvodiny: Martin Derner – Jozef Klátk, Marek Kvetaň – Mira Brtková, Viktor Frešo – Jaroslav Škulec, ako aj umelecký manželský pár Olja Stefanovičová Triašková – Ján Triaška, umelci z Vojvodiny, ktorí žijú a pracujú v Bratislave.

28. augusta sa k tomuto podujatiu pripojil aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý privítal vzácnych hostí zo Srbska a zo zahraničia. Podujatie slávnostne otvoril J. E. velvyslanec Slovenskej republiky v Srbsku Ján Varšo. Prítomných pozdravili Milina Sklabinská, riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, Vesna Latinovičová, organizátorka podujatia Dunajské dialógy a riaditeľka galérie Bel Art, ako aj Sava Stepanov, umelecký vedúci tohto podujatia.

Svoje práce v ústave vystavili Martin Derner a Jozef Klátk. Potom sa návštěvníci presunuli do ďalších mestských galérií pozrieť si aj iné výstavy v rámci tohto podujatia.

DVA NOVÉ PORTRÉTY SLOVENSKÝCH VOJVODINSKÝCH OSOBNOSTÍ

V roku 2014 za podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí zhotoval akademický maliar Pavel Pop portréty Leopolda Branislava Abafího a Alberta Martiša a doplnil tak zbierku olejomalieb, ktorú vystavuje a uchováva Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Zbierka obsahuje desať portrétov významných osobností z kultúrnych dejín vojvodinských Slovákov (Karola Miloslava Lehotského, Michala Milana Harminca, Vladimíra Hurbana Vladimírova, Paľa Bohuša, Zuzky Medveďovej, Michala Babinku, Jozefa Podhradského, Jána Branislava Mičátku, Leopolda Branislava Abafího a Alberta Martiša). Ich autormi sú Pavel Pop a Pavel Čáni.

Leopold Branislav Abafi (1827 – 1883), syn evanjelického farára Daniela Abafího, sa narodil a pôsobil v Aradáči. Okrem cirkevného života pozdvihol aj kultúrny a národný život v Aradáči a medzi Slovákm v Banáte vôbec. V Aradáči založil Čítací kruh, Cirkevnú knižnicu a redigoval časopis Slovo života. Na jeho pamiatku renovovali aradáčski evanjelici jeho hrobku, v chráme mu odhalili pamätnú tabuľu a každoročne usporadúvajú

Manifestacija je počela otváranjem izložbe četvoro savremenih srbských vizuálnych umetníka u Galeriji Fondacije „Brtka-Kresuja“, ktorú je autorski postavila kustoskinja Sunčica Lambič Fenjčev. Sadržaj manifestacije predstavljen je na petnaest različitih lokacija u Novom Sadu.

Umetnički direktor Dijaloga Sava Stepanov, naglasio je da je glavni cilj manifestacije predstavljanje relevantnih umetnika iz podunavskih zemalja i analiziranje njihovih dela. Time naši umetnici dobijaju i odličnu priliku da prikažu radove gostima iz inostranstva.

Manifestacija je okupila 85 umetnika iz 14 podunavskih zemalja. Otvoreno je 14 samostalnih izložbi u galerijama, muzejima i drugim prostorima u Petrovaradinu i u Novom Sadu.

Osim izložbi, organizovani su brojni razgovori, performansi, prezentacije i projekcije video radova.

Specifičnost Dunavskih dijaloga su dijaloške izložbe u kojima se predstavlja jedan umetnik iz Srbije i jedan autor iz neke od podunavskih zemalja. Ove godine, po izboru selektora Save Stepanova, uporedno izlažu jedan umetnik iz Slovačke i jedan slovački umetnik iz Vojvodine: Martin Derner – Jozef Klačik, Marek Kvetaň – Mira Brtková, Viktor Frešo – Jaroslav Škulec i Olja Stefanovič Trjaška – Jan Trjaška, umetnički bračni par iz Vojvodine koji živi i radi u Bratislavi.

Ovoj manifestaciji, 28. avgusta pridružio se Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, poželevši dobrodošlicu mnogim gostima iz Srbije i inostranstva. Izložbu je otvorio Jan Varšo, ambasador Republike Slovačke u Srbiji. Prisutne su pozdravili Milina Sklabinská, direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, Vesna Latinović, organizatorka manifestacije Dunavski dijalozi i direktorka galérie Bel Art i Sava Stepanov, umetnički direktor manifestacije.

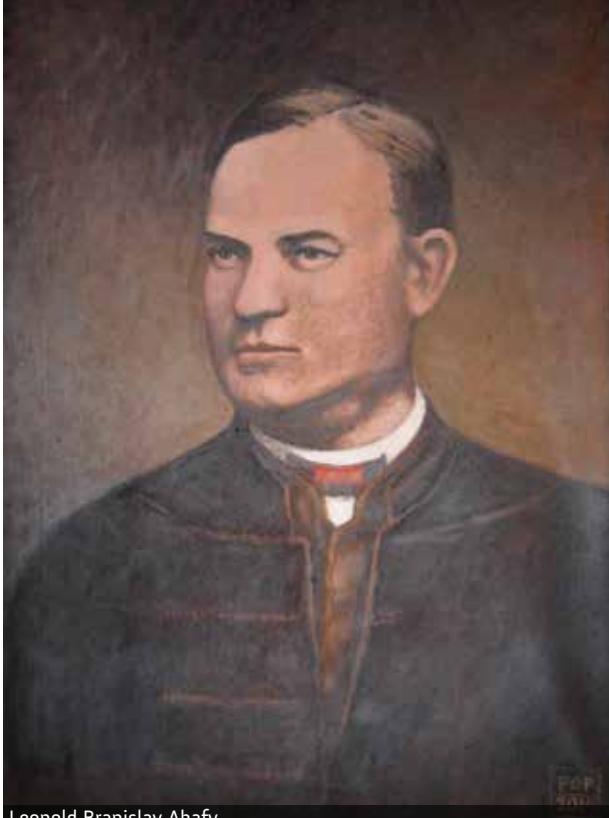
Svoja dela u Zavodu su izložili Martin Derner i Jozef Klačik. Nakon otváranja izložby, brojni posetioci obišli su i druge galérije i izložbu u okviru ove manifestacije.

DVA NOVA PORTRETA VOJVODANSKIH SLOVAKA

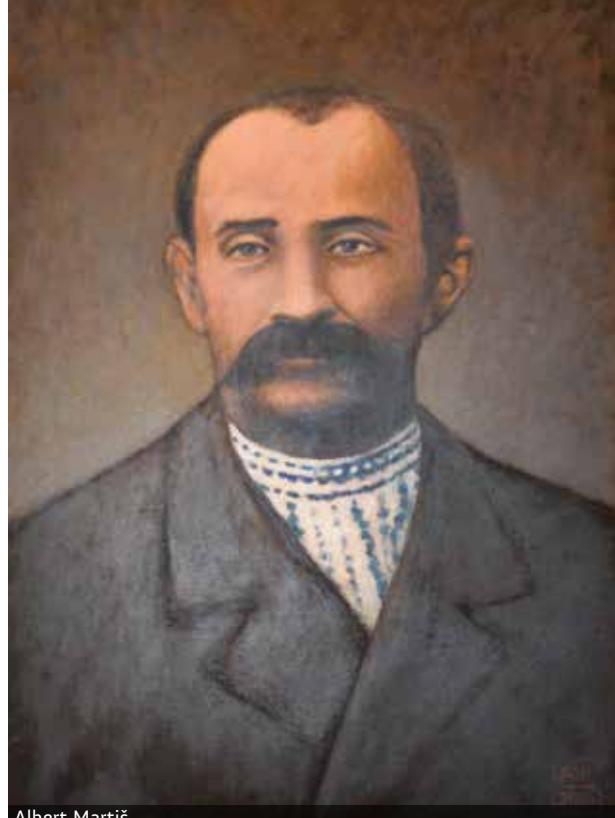
Godine 2014. uz finansijsku pomoć Kancelarije za Slovake u inostranstvu, akademski slikar Pavel Pop naslikao je portrete Leopolda Branislava Abafija i Alberta Marćisa i na taj način dopunio kolekciju ulja na platnu koja se čuva i izlaze u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Do sada je naslikano deset portreta značajnih kulturnih ličnosti iz istorije vojvođanskih Slovaka – Karol Miloslav Lehotski, Mihal Milan Harminc, Vladimír Hurban Vladimirov, Paljo Bohuš, Zuzka Medveď, Mihal Babinka, Jozef Podhradský, Jan Branislav Mičátek, Leopold Branislav Abafi, Albert Martiš. Autori portreta su Pavel Pop i Pavel Čanji.

Leopold Branislav Abafi (1827–1883), sin evangelističkog sveštenika Danijela Abafija, rodio se i delovao u Aracu. Pored crkvenog života, zalagao se za kulturni i društveni život u tom mestu i među Slovacima u Banatu. U Aracu je osnovao krug čitalaca, crkvenu biblioteku i bio je redaktor časopisa *Reč života*. Aradački evangeliisti su renovirali njegov grob, otkrili spomen ploču u crkvi i zajedno sa evangelističkim sveštenicima

Leopold Branislav Abafy

Albert Martiš

pietnu slávnosť na čele s evanjelickými farármami.

Albert Martiš (1855 – 1918) bol dolnozemský ľudovýchovný pracovník, národný buditeľ, spisovateľ, publicista, padinský učiteľ obecnej školy, pravidelný informátor o celom priebehu Kovačického procesu v Dolnozemskom Slovákom, zakladateľ prvého peňažného ústavu v Padine – Vzájomnej pomocnice. Za svojej štyridsaťročnej činnosti sa tento kulpínsky rodák v značnej miere príčinil o vzdelávanie ľudu a všeobecný rozvoj Padiny.

Výstava týchto portrétov sa plánuje v auguste roku 2015 v galérii ÚKVS a následne bude predstavená aj v iných mestách v Srbsku, ako aj na Slovensku.

svake godine organizuju svečanost u njegovu čast.

Albert Martiš (1855–1918) rodom je iz Kulpina. Delovalo je kao vanškolski obrazovni radnik „Donje zemlje“, narodni aktivista, pisac, izdavač i učitelj u padinskoj opštinskoj školi. Redovno je pisao za časopis *Dolnozemski Slovak* i osnivač je prvog Zavoda za zajam novčanih sredstava. Četrdeset godina zalađao se za obrazovanje naroda i celokupan razvoj Padine.

Izložba ovih portrétov planira se za avgust 2015. u galeriji ZKVS a zatim će biti predstavljena i u drugim mestima u našoj zemlji ali i u Slovačkoj.

ZVIDITEĽŇOVANIE ČINNOSTI ÚKVS

ÚKVS NA NÁVŠTEVE V SPOLUKU SLOVENSKÝCH ŽIEN V KYSAČI

Spolok slovenských žien v Kysáči zorganizoval večierok, na ktorom predstavili najnovší muzikologický zborník, venovaný cirkevnej hudbe vojvodinských Slovákov.

Na podnet predsedníčky Spolku slovenských žien v Kysáči Ľudmily Berédiovej Stupavskej usporiadali 15. januára 2014 v knižnici Michala Babinka v Kysáči večierok, na ktorom mal Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov možnosť predstaviť svoju publikáciu.

Riaditeľka Milina Sklabinská priblížila prítomným aktivity, ciele a účel tejto ustanovizne, zamerala sa na najnovší muzikologický zborník, venovaný cirkevnej hudbe vo Vojvodine – na Zborník prác 8. konferencie muzikológov a hudobných odborníkov. Zborník mapuje súčasnú situáciu cirkevnej hudby vo všetkých slovenských vojvodinských prostrediah, niektoré štúdie sú zamerané historicky aj na začiatky v tejto oblasti. Do zborníka prispela aj predsedníčka Ľudmila Berédiová Stupavská, ktorá svoju štúdiu o situácii cirkevnej hudby v Kysáči prečítala. Na večierku odzneli nábožné piesne z evanjelického spevníka. Večierok prebiehal v príjemnej atmosfére, vo výmene názorov a informácií o rôznych záležostiach vojvodinských Slovákov.

AFIRMISANJE DELATNOSTI ZKVS

ZKVS U POSETI UDRUŽENJU SLOVAČKIH ŽENA U KISAČU

Udruženje slovačkih žena u Kisaču organizovalo je veče posvećeno najnovijem muzikološkom zborniku o crkvenoj muzici vojvođanskih Slovaka.

Na inicijativu predsednice Udruženja slovačkih žena u Kisaču Ljudmile Beređi Stupavski, 15. januara, s početkom u 19,00 časova, u biblioteci «Mihal Babinka» u Kisaču, organizovano je veče kada je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka imao mogućnost da prezentuje svoj rad.

Direktorka Zavoda Milina Sklabinski prisutnima je približila aktivnosti, ciljeve i svrhu ove institucije i naglasak stavila na najnoviji muzikološki zbornik posvećen crkvenoj muzici u Vojvodini, odnosno Zbornik radova 8. konferencije muzikologa i muzičkih eksperata, čemu je celo veće i bilo posvećeno. Cilj ovog zbornika je sagledavanje trenutne situacije crkvene muzike na prostorima na kojima žive Slovaci u Vojvodini, kao i dokumentovanje i čuvanje njene istorije i samih početaka u ovoj oblasti, što je za nekoliko sela u ovom zborniku uspešno postignuto.

Sagledavanju situacije crkvene muzike u Kisaču u ovom zborniku doprinela je Ljudmila Beređi Stupavski, koja je pročitala svoj prilog iz ove publikacije. U skladu sa temom

Prítomní na večierku v Knižnici Michala Babíkho v Kysáči

Riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská sa podčakovala za organizáciu podujatia a vyjadrila presvedčenie, že spolupráca so Spolkom slovenských žien v Kysáči bude úspešne pokračovať.

SLOVÁCI V SRBSKU Z ASPEKTU KULTÚRY V SRIEMSKEJ MITROVICI

Momentka z otvorenia prezentácie

26. februára 2014 zavítal ÚKVS so svojím vysoko oceňovaným dielom – monografiou Slováci v Srbsku z aspektu kultúry medzi Slovákov do Sremskej Mitrovici. Toto vojvodinské mesto, v ktorom žije približne 150 Slovákov, sa dostalo do druhého doplneného vydania monografie v roku 2013. Prezentácia sa uskutočnila v Mestskej knižnici Grigorija Vozarovića. Večierok otvoril v mene MO MS Michal Rybár a vyjadril potešenie, že sa takáto udalosť usporadúva aj v tomto meste. Prítomných pozdravila riaditeľka knižnice Živka Matičová. Okrem Mitrovčanov sa na večierku zúčastnili i Staropazovčania, s ktorími MO MS v Sremskej Mitrovici úspešne spolupracuje a ktorí sa predstavili kratším programom: zaspievali a zarecitovali žiačky Základnej školy Janka Čmelíka, slovenské ľudové piesne zaspievali aj členky ženskej speváckej skupiny zo Starej Pazovy a k prítomným sa prihovorili predstaviteľia kultúrneho života zo Starej Pazovy.

Publikáciu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry, jej koncepciu predstavili riaditeľka ÚKVS a spoluautorka knihy Milina Sklabinská a dizajnér Ďula Šanta. Videom stručne predstavili kultúrny život Slovákov vo Vojvodine.

Večierok ukončil Ján Majorský, podpredseda NRSNM, ktorý knižnici a teda aj Slovákom v Sremskej Mitrovici daroval slovenské knihy. Publikáciu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry dostali ako dar predstaviteľia kultúrneho života Sremskej Mitrovice a Starej Pazovy.

Ludmila Berediová-Stupavská a Milina Sklabinská

večeri, pevale su se prigodne crkvene pesme iz evangelističke pesmarice.

Veče je obeležila prijatna atmosfera, razmenjivanje stavova i razgovor o različitim temama iz života vojvođanskih Slovaka.

Milina Sklabinski srdačno je zahvalila na pozivu i organizaciji ovakvog događaja i izrazila uverenje da će se saradnja sa Udruženjem slovačkih žena u Kisaču i dalje uspešno nastaviti.

KNJIGA „SLOVACI U SRBIJI SA ASPEKTA KULTURE“ U SREMSKOJ MITROVICI

Ženska spevacka skupina zo Starej Pazove

Dana 26. februara ZKVS je svoje kapitalno delo, monografiju *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* predstavio Slovacima u Sremskoj Mitrovici. Ovaj vojvođanski grad u kom živi oko 150 Slovaka našao je svoje mesto u monografiji 2013. godine, kada je objavljeno drugo, dopunjeno izdanje.

Organizator prezentacije koja je održana u Gradskoj biblioteci „Gligorije Vozarević“, s početkom u 17,00 časova, bili su MOMS u Sremskoj Mitrovici i njegov predsednik Mihal Ribar.

Veče je otvorio Mihal Ribar izrazima zadovoljstva zbog održavanja ovakvog događaja u ovom gradu. Prisutne je pozdravila i direktorka biblioteke Živka Matić. Osim domaćih Mitrovčana, večeri su prisustvovali i Staropazovčani sa kojima MOMS u Sremskoj Mitrovici uspešno sarađuju.

Na početku večeri kraćim programom predstavili su se Staropazovčani. Učenice OŠ „Janko Čmelik“ pevale su i recitovale, članice ženske spevacke grupe iz Stare Pazove otpevale su slovačke narodne pesme a prigodan govor su držali i predstavnici kulturnog života iz Stare Pazove.

Publikaciju *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* je brojnoj publici predstavila direktorka ZKVS Milina Sklabinská, ujedno i jedna od autorki knjige, i dizajner Ďula Šanta. Knjiga je promovisana i putem video zapisa koji ukratko govori o kulturnom životu Slovaka u Vojvodini i koncepciji publikacije.

Veče je na specifičan način zatvorio Jan Majorski, potpredsednik NSSNM, koji je Biblioteci, a samim tim i Slovacima u Sremskoj Mitrovici, poklonio slovačke knjige.

Publikacija *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* poklonjena je svim predstvincima kulturnog života Sremske Mitrovice koji su bili prisutni ove večeri, kao i predstvincima iz Stare Pazove.

Zuzana Čížiková predstavila knihu Literárne dielo Jána Labátha

V PADINE O NAJNOVŠÍCH TITUOCH SLOVENSKÉHO VYDAVATEĽSKÉHO CENTRA A ÚKVS

V rámci tradičného podujatia Zima s knihou predstavili 12. marca 2014 v Padine doktorskú dizertáciu Zuzany Čížikovej.

Padinu neraz nazývame naším najslovenskejším prostredím vo Vojvodine. Posledný súpis ukázal, že v Padine žije najväčší počet Slovákov v Srbsku a majú tam aj jedinú základnú školu, v ktorej počet slovenských žiakov neklesá, ale rastie. Práve v priestoroch Základnej školy maršala Tita sa konalo tradičné podujatie Slovenského vydavateľského centra Zima s knihou, ktoré prilákalo pekný počet návštěvníkov. Prítomných privítal riaditeľ školy Ladislav Petrovič, akciu moderovala Jana Kováčová.

Stredobodom večierka bola dizertácia Dr. Zuzany Čížikovej, padinskej rodáčky, ktorej prácu Literárne dielo Jána Labátha v edícii Doktorské dizertácie vydali spoločne SVC a ÚKVS. Dr. Čížiková, profesorka na Filologickej fakulte v Belehrade, priblížila pohľady zaobráť sa dielom Jána Labátha a zároveň hovorila o výzvach, ktoré stoja pred vedeckou komunitou.

O edícii, o bibliografiách a bibliofiliah, tiež o zborníkoch z vedeckých konferencií, ročenkách a iných vydavateľských počinoch ústavu hovorila riaditeľka Milina Sklabinská. Zdôraznila, že vydavateľská činnosť nie je primárnu činnosťou ústavu, ale skôr jedným z výstupov bádateľských projektov, ktoré ÚKVS rôznymi spôsobmi podporuje. Oznámila aj tituly, ktoré ústav plánuje v roku 2015 vydať.

Riaditeľ SVC Vladimír Valentík predstavil činnosť SVC v roku 2013. Jednotlivo sa zmienil o všetkých ediciach s novými titulmi, osobitne však hovoril o knihe Višňový lekvár od Márie Jonášovej Kotvášovej. Pripomenal, že všetky exempláre knihy sú rozobraté, čo svedčí o kvalite a popularite kníh pre deti tejto autorky. Riaditeľ Valentík odovzdal v závere knihy pre knižnice v Padine a v Kovačici.

KULTÚRA SLOVÁKOV V OBCI BÁČSKA PALANKA

29. augusta v knižnici Veljka Petrovića v Báčskej Palanke bol večierok venovaný slovenskej kultúre v Obci Báčska Palanka, ktorý pripravil ÚKVS v spolupráci s knižnicou.

Obec Báčska Palanka má 60 966 obyvateľov, z toho je Slovákov 5837, čiže 9,57%. Slováci žijú v dedinách Silbaš, Pivnica, Báčska Palanka a Čelarevo. Ochotníci z Obce Báčska Palanka predstavili krásy a špecifiku slovenskej kultúry, ktorá dotvára multietnický charakter už viac ako dvesto rokov.

Hostí privítala riaditeľka Knižnice Koviljka Dobričová, ktorá predstavila publikáciu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry a monografie o Pivnici a Silbaši. Ďalej v príhovore pokračovala riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Milina Sklabinská.

Hostí privítal Ladislav Petrovič, riaditeľ ZŠ v Padine

U PADINI O NAJNOVIJIM IZDANJIMA SLOVAČKOG IZDAVAČKOG CENTRA I ZKVS

Dana 12. marca 2014. u okviru događaja „Zima sa knjigom“ u Padini je predstavljena doktorska disertacija dr Zuzane Čížik.

Padinu često nazivamo našim „najviše slovačkim“ selom u Vojvodini. Poslednji popis pokazao je da u Padini danas živi najveći broj Slovaka u Srbiji i postoji jedina osnovna škola u kojoj se broj slovačkih učenika ne smanjuje već raste. Upravo u Osnovnoj školi „Maršal Tito“ održan je već tradicionalni događaj Slovačkog izdavačkog centra „Zima sa knjigom“, koji je i ovaj put privukao veliki broj posetilaca. Prisutne je pozdravio direktor škole Ladislav Petrović dok je program vodila Jana Kováčová.

Centralni deo večeri bila je doktorska disertacija dr Zuzane Čížik, poreklom iz Padine, Književno delo Jana Labatha koju su izdali SIC i ZKVS u ediciji Doktorske disertacije. Dr Čížikova, profesorka na Filološkom fakultetu u Beogradu, izrazila je zadovoljstvo što se bavila delom Jana Labata i govorila o izazovima koje naučna i istraživačka delatost donosi čoveku.

O ovoj ediciji ali i o bibliografijama i bibliofilijama, zbormicima sa naučnih konferencija, godišnjacima i drugim izdanjima ZKVS govorila je direktorka ZKVS Milina Sklabinski i naglasila da izdavačka delatnost nije primarna u Zavodu već je to jedan od rezultata istraživačkih projekata koje ZKVS na razne načine podržava.

Direktor SIC Vladimir Valenčík predstavio je opus SIC-a u 2013. i predstavio sve edicije u kojima su se našla nova izdanja. Posebno se govorilo o knjizi Džem od višanja Marije Jonašove Kotvášove. Kuriozitet je da su svi primerci ove knjige rasprodati što ukazuje na kvalitet i popularnost knjiga za decu ove autorke.

Na kraju programa direktor SIC je poklonio knjige za biblioteke u Padini i Kovačici. Pažljive domaće su u ime Doma kulture u Padini i isturenog odeljenja Opštinske biblioteke u Kovačici gošćama predale cveće i prigodne poklone.

VEĆE SLOVAČKE KULTURE U OPŠTINI BAČKA PALANKA

Dana 29. avgusta u Biblioteci „Veljko Petrović“ u Bačkoj Palanci održano je umetničko veče posvećeno slovačkoj kulturi u opštini Bačka Palanka koje je pripremio ZKVS u saradnji sa Bibliotekom.

Prema podacima iz publikacije *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture*, opština Bačka Palanka broji 60.966 stanovnika, od ktorih su 5.837 (9,57%) Slovaci koji žive u Silbašu, Pivnicama, Bačkoj Palanci i Čelarevu. U programu upriličenom u biblioteci Slovaci iz ovog mesta prezentovali su lepote i specifičnosti slovačke kulture koja već više od dvesto godina upotpunjuje multietnički karakter ove opštine.

Direktorka biblioteke Koviljka Dobrič otvorila je program i pozelela dobrodošlicu gostima. Predstavila je publikaciju *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* i monografije o Pivnicama i Silbašu. Nakon toga prisutnima se obratila Milina Sklabinski.

Moderátori Anna Margaréta Valentová a Miroslav Fábry

Vlasta Vachulová a Ondrej Maglovský

Prítomní na večierku v Báčskej Palanke

Po básni od Miroslava Antića uviedol herec Miroslav Fábry (profesionálny herec z Čeláreva) spolu s Annou Margarétou Valentovou základné údaje o lokalitách, v ktorých žije slovenská minorita. Nasledovala pieseň Do rána je malá chvíľa, ktorú zaspievali deti zo Základnej školy Zdravka Čelara z Čelareva a ktoré nacvičila Mária Kukučková Supeková. Z Báčskej Palanky sa predstavili dve dievčatá: Annamária Kolárová s básňou Svetluška a na husliach zahrala Eleonóra Štandiová.

Posledné tri body patrili Pivničanom. Valentína Imreková zarecitovala báseň od pivnického rodáka Vítazoslava Hronca a zaspievala víťazka festivalu V pivnickom poli Vlasta Vachulová. Na záver tanecníci Slovenského kultúrno-umeleckého spolku Pivnica pod vedením Valentína Grňu zatancovali choreografiu Máma ja koňa faka, ktorú nacvičil Janko Merník.

Program mal za cieľ predstaviť slovenskú kultúru v prvom rade Neslovákom, a preto sa konal dvojjazyčne. Knižnicu v tento večer navštívilo veľa návštěvníkov, ktorí potvrdili, že si ctia svojich susedov a prejavujú záujem o ich kultúru.

Nakon interpretacije pesme Miroslava Antića, Miroslav Fabri (profesionalni glumac iz Čelareva) i Ana Margareta Valent naveli su osnovne podatke o lokacijama na kojima žive Slovaci. Deca iz OŠ „Zdravko Čelar“ iz Čelareva, koje je uvežbala Marija Kukučka Supek, otpevala su pesmu „Do rána je malá chvíľa“. U programu su nastupile i Anamarija Kolar sa pesmom „Svetluška“ i Leonora Štandi koja je na violinu odsvirala pesme „Kukulienka kde si bola“ i „Dedinka u údolí“.

Posledne tri tačke izveli su Pivničani. Dečju pesmu Vičazoslava Hroneca recitovala je Valentina Imrek a Vlasta Vahulov, pobednica festivala „U pivničkom polju“, pesmom je ulepšala program. Na samom kraju, članovi Slovačkog kulturno-umetničkog društva „Pivnice“ pod vođstvom Valentina Grnje izveli su koreografiju „Mám ja koňa faku“ koju je uvežbao Janko Mernjik.

Cilj večeri bio je predstavljanje slovačke kulture najpre pripadnicima druge narodnosti, zbog čega je program izведен dvojezično. Biblioteka je bila puna gostiju koji su prisustvom potvrdili da poštuju svoje komšije i njihovu kulturu.

SLOVÁCI V SRBSKU Z ASPEKTU KULTÚRY DOCESTOVALI DO BAJŠE

Bajša, najsevernejšia dedina v Srbsku, v ktorej žijú Slováci, je umiestnená v Severobáčskom okrese, v obci Báčska Topola. Podľa najnovších údajov pri sčítaní obyvateľstva žije tu 86 Slovákov.

Od roku 1720, keď sa objavujú prvé zmienky o Slovácoch evanjelikoch v Bajši, až po dnes, prechádzali bajšianski Slováci rôznymi zápasmi o zachovanie národnej svojbytnosti a ako vidieť, podarilo sa im to.

Zamestnancov Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov privítala 13. októbra v bajšianskom Miestnom spoločenstve plná sála Slovákov a milovníkov slovenskej kultúry, ktorí s netrpezlivosťou očakávali večierok. Tento deň bol sviatkom pre Bajšanov: mali príležitosť počúvať spisovný slovenský jazyk, v elektronickej forme si užívať skvosty slovenskej kultúry vo Vojvodine, ktoré zachytili v knihe Slováci v Srbsku jej zostavovatelia, porozprávať sa po slovensky o problémoch a výzvach, s ktorými zápasia, o svojej minulosti, koreňoch a o hrdosti, že sú Slovákom.

Knihu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry predstavili jej zostavovateľky Milina Sklabinská a Katarína Mosnáková Bagljašová ako aj dizajnér Ďula Šanta. Každý sa zmienil o knihe z iného aspektu. Opísali prácu na nej, postupy, akým bola vypracovaná, spôsob, akým sa uskutočňovali výskumy, vysvetlili jej štruktúru a poslanie.

V knihe je predstavená Bajša, jej zemepisná charakteristika a demografia, historické fakty a súčasnosť, kultúrny život ako a odporúčenie, prečo by sa mala navštíviť. Táto dedina, v ktorej sa prelínajú kultúrne tradície Srbov, Maďarov a Slovákov, dokumentuje vzájomné spolunažívanie a toleranciu obyvateľov Bajše už niekoľko storočí.

Na tento večierok prišli príslušníci všetkých národností – takmer všetci hovoria tromi, ba až štyrmi jazykmi a prejavili

„SLOVACI U SRBIJI SA ASPEKTA KULTURE“ U BAJŠI

Bajša, najsevernejše selo u Srbiji u kome žive Slovaci, nalazi se u Severobačkom okrugu, u opštini Bačka Topola. Prema najnovijim podacima iz popisa stanovništva u Bajši živi 86 Slovaca.

Od 1720. godine, kada se javljaju prve informacije o Slovacima evangeličke veroispovesti u Bajši pa do danas, ovdašnji Slovaci prolazili su kroz brojne izazove da održe slovački identitet, no, kao što danas vidimo, sve prepreke uspešno su savladali.

Dana 13. oktobra u bajšanskoj Mesnoj zajednici predstavnike Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka dočekala je prepuna sala žitelja ovog mesta koji su s nestrpljenjem očekivali veće na kojem će biti predstavljeni slovačka kultura, tradicija i identitet.

Ovaj dan bio je praznik za Bajšane. Bio je to dan kada su imali mogućnost da slušaju slovački jezik, da u elektronskoj formi prođu kroz slovački svet u Vojvodini prikazan u publikaciji *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture*, da popričaju na svom jeziku o problemima i izazovima sa kojima se suočavaju, o svojoj prošlosti i korenima, ponosni što su Slovaci.

Knjigu su predstavile urednice Milina Sklabinski i Katarina Mosnak Bagljaš i dizajner Ďula Šanta. Svako je govorio o svom aspektu rada na publikaciji. Predstavljen je i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, njegovi projekti, od kojih je jedan i pomenuta knjiga, rad na njoj, postupci, način na koji je pripremana i kako su realizovana istraživanja, objašnjeni su struktura knjige i ciljevi.

Kao i ostala mesta, i Bajša je u knjizi predstavljena geografskim karakteristikama i demografijom, istorijskim činjenicama i sadašnjošću, kulturnim životom i preporukama zašto treba posetiti Bajšu. Ovo selo u kojem se prepliću kulturne tradicije Srba, Mađara i Slovaka na razne načine dokumentuje

Predsedca MOMS v Bajši Tót Isasegy privítal prítomných

veľký záujem o činnosť ústavu a o monografiu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry. Knihu si odniesli domov – aj takto pomôžu zachovať slovenskosť na tomto území.

Večierok zorganizovali Tót Isasegy, predsedca Miestneho výboru Matice slovenskej v Bajši a Daniel Sakal, predsedca Slovenského kultúrneho centra. Hostí privítali so srdečnosťou a láskavosťou, ktorá svedčí o dobrom spolunažívaní národností v tejto obci, čo je dobrým predpokladom na zachovanie slovenskosti a prežitie Slovákov v tej lokalite.

Knihu predstavili Milina Sklabinská, Ďula Šanta a Katarína Mosnáková Baglašová

uzajamni saživot i toleranciju njegovih stanovnika već nekoliko vekova.

Dokaz za to je bilo i veče kome su prisustvovali pripadnici svih nacionalnih manjina koje žive u Bajši, skoro svi govoreći sva tri, čak i četiri jezika sredine, pokazujući velik interes za rad Zavoda i prikazanu monografiu. *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* u Bajši su pronašli svoje vlasnike koji doprinose očuvanju slovačkog identiteta na ovim prostorima.

Veče je organizovao Išasegi Tot, predsednik Mesnog odbora Matice slovačke u Bajši i Daniel Sakal, predsednik Slovačkog kulturnog centra. Goste su dočekali srdačno i puni ljubaznosti koja govorи o dobroj osnovi za saživot svih nacionalnosti u ovoj opštini, što značи dobru osnovicu za očuvanje slovačkog identiteta i opstanak Slovaka na ovim prostorima.

MATICA SLOVENSKÁ V SRBSKU UDELILA UZNANIE ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

Na slávnostnom zasadnutí Zhrubaždenia Matice slovenskej v Srbsku, ktoré sa konalo 2. augusta 2014 v sieni Slovenského vojvodinského divadla, udeľovali dakovné listiny a uznania. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov bol poctený osobitným uznaním za zásluhy a úspechy na poli umenia a národných tradícii. Uznanie prevzala a v mene ustanovizne sa podákovala riaditeľka Milina Sklabinská.

MATICA SLOVAČKA U SRBIJI DODELILA PRIZNANJE ZAVODU

Na svečanoj sednici Skupštine Matice slovačke u Srbiji, održanoj 2. avgusta 2014. u prostoru Slovačkog vojvođanskog pozorišta, dodeljene su zahvalnice i priznanja. Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka dodeljeno je specijalno priznanje za zalaganje i uspehe u oblasti narodnih tradicija i umetnosti. Priznanje je u ime Zavoda, uz zahvalnost, primila direktorka Milina Sklabinski.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

MEĐUNARODNA SARADNJA

S cieľom zveľaďať a rozvíjať oblasť vedy, kultúry a umenia vojvodinských Slovákov spolupracuje ÚKVS s odbornými organizáciami, ustanovizňami a inštitúciami nielen doma, ale aj v zahraničí. V tom zmysle bola v roku 2014 podpísaná dohoda o spolupráci s Výskumným ústavom Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku a okrem toho sme sa zapájali aj do početných medzinárodných školení a konferencií organizovaných v Srbsku, v Maďarsku alebo na Slovensku. Podarilo sa nám slovenskú vojvodinskú kultúru zviditeľniť aj vo Viedni na Inštitúte slavistiky, kde bol študentom slovom a obrazom predstavený kúsok slovenského sveta za hranicami Slovenska. Napokon sme v roku 2014 boli organizátormi významného dolnozemského podujatia – Na jarmoku, ktoré po piatich rokoch opäť prcestovalo do Srbska a združilo vyše 300 účastníkov z nášho štátu, z Rumunska, Maďarska, Chorvátska a zo Slovenska.

U cilju da se unapredi i razvija oblast nauke, kulture i umetnosti vojvođanskih Slovaka, ZKVS sarađuje sa stručnim organizacijama, ustanovama i institucijama ne samo u našoj zemlji već i u inostranstvu. U tom smislu 2014. godine potpisana je dogovor o saradnji sa Zavodom za istraživanje Državne slovačke samouprave u Mađarskoj a pored toga učestvovali smo i na brojnim međunarodnim seminarima i konferencijama koji su organizovani u Srbiji, Mađarskoj ili u Slovačkoj. Uspeli smo da slovačku vojvođansku kulturu učinimo vidljivom i u Beču na Institutu slavistike, gde je studentima slikom i rečju predstavljen delić slovačkog sveta van granica Republike Slovačke. Godine 2014. bili smo organizatori značajne manifestacije Slovaka sa „Donje zemlje“ – „Na vašaru“, koja je nakon pet godina ponovo doputovala u Srbiju i udružila više od 300 učesnika iz naše zemlje, Rumunije, Mađarske, Hrvatske i Slovačke.

PODPÍSANÁ DOHODA O SPOLUPRÁCI S VÝSKUMNÝM ÚSTAVOM CELOŠTÁTNEJ SLOVENSKEJ SAMOSPRÁVY V MAĎARSKU

ÚKVS prezentoval 4. júna 2014 v Békeškej Čabe knihu *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*. Zostavovateľky publikácie M. Sklabinská a K. Mosnáková-Baglašová najprv navštívili Výskumný ústav Celoštátnej slovenskej samosprávy (CSS), kde ich privítali pracovníčky na čele s riaditeľkou Dr. Annou Kováčovou. Potom sa premiestnili do Domu slovenskej kultúry, kde riaditeľka M. Sklabinská predstavila činnosť ÚKVS a prezentovala publikáciu *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*. K. Mosnáková sa zmienila o tom, ako kniha vznikala a čo je jej obsahom.

Významným momentom bolo podpísanie dohody o spolupráci medzi Ústavom pre kultúru vojvodinských Slovákov a Výskumným ústavom CSS. Riaditeľky podpísali dohodu na roky 2014 - 2018. Hlavným cieľom je nadvziať kontakty medzi oboma ústavmi, ako aj spolupráca pri výskume spoločenských a humanitných vied, pri organizovaní vedeckých a kultúrnych podujatí, vedecko-popularizačných akcií, prednášok a diskusií o južnej dolnozemskej problematike.

Spolupráca sa bude konať v týchto formách: Výskumný ústav Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov pripravia pre pracovníkov oboch ústavov výskumné pobuty, budú ich pozývať na vedecké a vedecko-popularizačné podujatia, medzinárodné konferencie,

POTPISAN SPORAZUM O SARADNJI SA Istraživačkim Zavodom Slovačke državne samouprave u Mađarskoj

U Bekeš Čabi (Mađarska) je 4. juna predstavljena knjiga *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Milina Sklabinski, Katarina Mosnak i Đula Šanta najpre su posetili Istraživački zavod Slovačke državne samouprave (SDS), gde su im dobrodošlicu poželete direktorka Ana Kovač i radnice. Zatim je direktorka Zavoda M. Sklabinski u Domu slovačke kulture predstavila delatnost ZKVS i govorila o publikaciji. Katarina Mosnak je tamošnjim Slovacima približila proces nastanka knjige i njen sadržaj, dok je o vizuelnom aspektu govorio Đula Šanta.

Značajan trenutak bio je potpisivanje sporazuma o saradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka i Istraživačkog zavoda SDS. Direktorke su potpisale dogovor o saradnji koji se odnosi na period od 2014. do 2018. godine. Glavni cilj sporazuma je unapređenje kontakata dva zavoda. Sporazum podrazumeva naučnu saradnju u oblasti društvenih i humanističkih nauka i saradnju u organizovanju naučnih i kulturnih programa, predavanja i diskusija.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i Istraživački zavod Slovačke državne samouprave zaposlenima će obezbeđivati terenska istraživanja, pozivaće ih na naučne i naučno-popularne aktivnosti, međunarodne konferencije, simpozijume, prezentacije publikacija i druga dešavanja, obezbediće

ÚKVS v Békešskej Čabe predstavil svoju činnosť a podpísal Dohodu o spolupráci

sympóziá, prezentácie publikácií a iné akcie na bilaterálnej úrovni, pripravia študijné pobedy v archívoch, múzeach a knižniciach, zabezpečia výmenu informácií a vedeckých materiálov, publikácií, podľa možnosti budú spolupracovať na spoločných projektach, seminároch atď.

ÚKVS daroval knihy Domu slovenskej kultúry, Výskumnému ústavu CSS, miestnej škole, cirkevnému zboru ako i knižnici v Békešskej Čabe.

O ÚKVS AJ NA VIEDENSKÉJ UNIVERZITE

ÚKVS mal svoju prezentáciu aj v Inštitúte slavistiky Univerzity vo Viedni. Inštitút slavistiky (Institut für Slawistik) je jedným z najstarších a najuznávanejších filologických inštitútorov v krajinách hovoriacich po nemecky. Na Filozofickej fakulte pôsobili v minulosti ako profesori významné osobnosti z radov Slovákov ako Ján Kollár a Karol Kuzmány, ale aj osobnosti z radov významných Srbov ako Vuk Stefanović Karadžić a Dositej Obradović.

Inštitút dnes tvorí osem katedier, na ktorých možno študovať odbory: ruský jazyk a literatúru, srbský/chorvátsky/bosniátsky jazyk a literatúru, bulharský jazyk a literatúru, slovinský jazyk a literatúru, slovenský jazyk a literatúru, český jazyk a literatúru, poľský jazyk a literatúru ako aj ukrajinský jazyk a literatúru.

Predstaviť jazyk a kultúru vojvodinských Slovákov študentom slovenského jazyka a literatúry sa podujal prof. Dr. František Koli, ktorý tu vyučuje slovenský jazyk a literatúru a ktorý pozval prof. Dr. Juraja Glovňu z Univerzity Konštántína Filozofa v Nitre a Mgr. art. Milinu Sklabinskú, riaditeľku ÚKVS, aby študentom slovom a obrazom predstavili kúsok slovenského sveta za hranicami Slovenska. Po prednáške o jazyku vojvodinských Slovákov, ktorú prednesol prof. Juraj Glovňa v nemeckom jazyku, nasledovala prezentácia kultúry vojvodinských Slovákov v podaní Miliny Sklabinskej. Mladí ľudia – študenti slovakistiky – v diskusii prejavili veľký záujem o našu, hoci nie veľmi početnú, lež dobre organizovanú a ešte vždy produktívnu komunitu, a o to, ako dokáže ona rozvíjať svoju autochtonnú kultúru. Dozvedeli sa aj o krojoch vojvodinských Slovákov, ale aj o príčinách výrazného poklesu počtu Slovákov v Srbsku v poslednom období.

studentima posete arhivima, muzejima i bibliotekama, razmenu informacija i naučnog materijala, publikacija... Po mogućnosti zavodi će sarađivati na zajedničkim projektima, seminarima i sl.

Članovi ZKVS-a su knjigu *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* poklonili Domu slovačke kulture, Istraživačkom zavodu CSS, školi, crkvi i biblioteci u Bekeš Čabi.

O ZKVS I NA BEČKOM UNIVERZITETU

ZKVS je svoju delatnost prezentovao na Institutu slavistike Univerziteta u Beču. Institut za slavistiku (Institut für Slawistik) jedan je od najstarijih i najcenjenijih filoloških fakulteta na nemačkim prostorima. Tokom istorije na ovom univerzitetu predavali su značajni Slovaci – Jan Kolar i Karol Kuzmanji ali i značajni Srbi poput Vuka Stefanovića Karadžića i Dositeja Obradovića.

Institut trenutno ima osam katedri na kojima je moguće studirati na odeljenjima: Ruski jezik i literatura, Srpsko/hrvatsko/bosanski jezik i literatura, Bugarski jezik i literatura, Slovenački jezik i literatura, Slovački jezik i literatura, Češki jezik i literatura, Poljski jezik i literatura i Ukrainski jezik i literatura.

Prof. dr František Koli, predavač slovačkog jezika i literature na Institutu, studentima slovačkog jezika i literature predstavio je jezik i kulturu vojvođanskih Slovaka. Za ovu priliku, prof. Koli je pozvao prof. dr Juraja Glovňu sa Univerziteta Konstantina Filozofa u Nitri i Mgr. art. Milinu Sklabinskou, direktorku Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka koji su rečima i slikom predstavili deo slovačkog sveta van granica Slovačke. Nakon predavanja prof. Juraja Glovňe na nemačkom jeziku o jeziku vojvođanskih Slovaka, M. Sklabinski je govorila o kulturi vojvođanskih Slovaka. Iako su predavanje slušali studenti prve godine, možemo reći da su pokazali interesovanje za načine razvijanja autohtone kulture kojima se služi jedna nevelika ali dobro organizovana i još uvek produktivna zajednica. Nakon predavanja povela se reč i o nošnji vojvođanskih Slovaka ali i o razlozima značajnog smanjenja broja Slovaka u Srbiji u poslednje vreme.

Študenti Viedenskej univerzity s profesorom slovenského jazyka v Nitre Jurajom Glovňom a riaditeľkou ÚKVS Milinou Sklabinskou

Účastníci školenia

ZDOKONAĽOVANIE MANAŽÉRSKÝCH ZRUČNOSTÍ

Národné osvetové centrum organizuje pravidelné vzdelávanie riaditeľov regionálnych osvetových centier zo Slovenskej republiky, na ktoré bola pozvaná aj riaditeľka ÚKVS M. Sklabinská. Zúčastnila sa na školení s názvom Rozvoj manažérskych zručností.

Prvé školenie bolo v dňoch 29. - 30. apríla 2014 v ústrednom inštitúte vzdelávania a psychológie v Strečne. Viedol ho Ing. Marián Štermenský z agentúry Prebonus. Tréning bol zameraný na rozvoj profesijných kompetencií pracovníkov v oblasti kultúry na pozíciách manažérov kultúrnych činností. Vzdelávanie vo forme tréningu predstavuje profesijné vzdelávanie zamerané na zvyšovanie kľúčových kompetencií (najmä manažérskych zručností) pracovníkov – manažérov v oblasti kultúry. Pokračovanie tohto vzdelávacieho kurzu bolo v čase 1. – 2. októbra v Banskej Bystrici a viedla ho lektorka Ing. Mária Kubišová – riaditeľka združenia K.A.B.A., trénerka a expertka v oblasti celoživotného vzdelávania a poradenstva.

USAVRŠAVANJE MENADŽERSKIH VEŠTINA

Narodni prosvetni centar već tradicionalno organizuje edukacije za direktore regionalnih prosvetnih centara u Republici Slovačkoj. Prošle godine bila je pozvana i direktorka ZKVS M. Sklabinski koja je učestvovala na seminaru „Razvoj menadžerskih veština“.

Prvi seminar održanje od 29. do 30. aprila 2014. u centralnom institutu obrazovanja i psihologije u Strečnu. Predavač je bio ing. Marijan Štermenski iz agencije „Prebonus“. Vežbe su bile orijentisane na razvoj profesionalnih kompetencija radnika u oblasti kulture koji su na pozicijama menadžera kulturnih aktivnosti. Edukacija po principu treninga je obrazovanje koje se bavi povećanjem ključnih profesionalnih kompetencija (prvenstveno menadžerskih veština) radnika – menadžera u oblasti kulture. Nastavak obrazovnog kursa usedio je 1. i 2. oktobra u Banskoj Bistrici pod rukovodstvom ing. Marije Kubišove – direktorce udruženja K.A.B.A., lektorke i eksperta u oblasti celoživotnog obrazovanja.

42

MEDZINÁRODNÉ PODUJATIE – NA JARMOKU

Po úspejnej organizácii Stretnutia dolnozemských Slovákov Na jarmoku v roku 2009 v Báčkom Petrovci predstavitelia inštitúcií Slovákov, žijúcich v Maďarsku, Rumunsku a Srbsku, podpísaním Dohody o spoločných projektoch, opäť zverili organizovanie tohto podujatia do rúk Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Putovný jarmok bol založený v roku 2008 Annou Ištvánovou v Maďarsku. Jeho cieľom je podporovať ochranu, ale i prezentáciu hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva Slovákov na Dolnej zemi, zviditeliť ich ľudovú kultúru (tradičné špeciality, tance, spevy, ľudové kroje, remeslá) a zároveň prispieť k rozvoju vzťahov medzi Slovenskom a dolnozemskými Slovákm. Prvýkrát sa festival konal v Békešskej Čabe (Maďarsko, 2008), potom v Báčkom Petrovci (Srbsko, 2009), Nadlaku (Rumunsko, 2010), Bratislave (Slovensko, 2011), zasa v Békešskej Čabe (Maďarsko, 2012) a v roku 2013 bola prestávka, kedže projekt neboli podporený.

V roku 2014 projekt podporil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a jeho nositeľ – Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov – sa rozhodol, že sídlom dolnozemského jarmoku v roku 2014 bude Kovačica. Je to preto, že toto mestečko je sídlom ľudovouumeleckých výrobcov a žriedlom insitného umenia vojvodinských Slovákov a tiež preto, že Obec

MEĐUNARODNA MANIFESTACIJA – NA VAŠARU

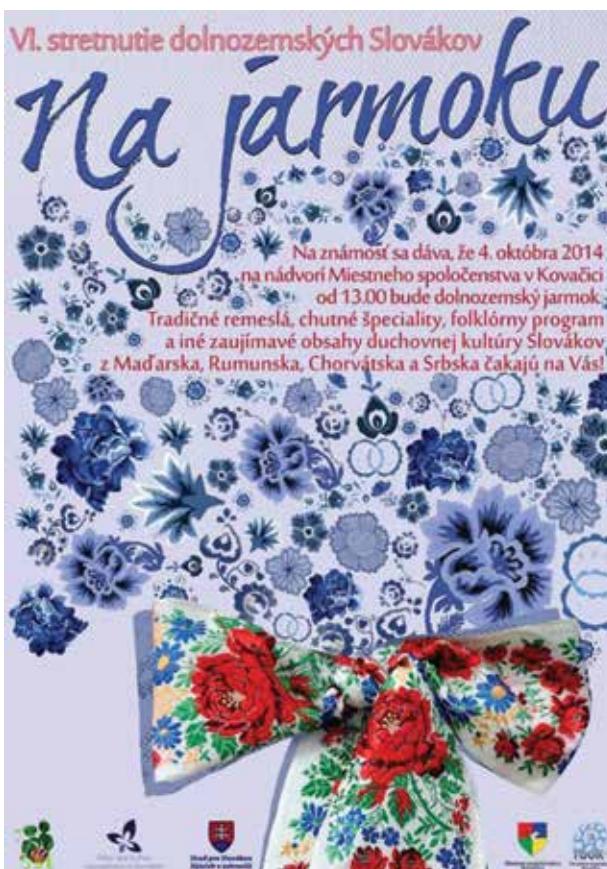
Nakon uspešne organizacije susreta Slovaka sa "Donje zemlje" na vašaru 2009. u Bačkom Petrovcu, predstavnici institucija Slovaka iz Mađarske, Rumunije i Srbije su, potpisivanjem Sporazuma o zajedničkim projektima, ovu manifestaciju ponovo delegirali Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Putujući vašar je 2008. osnovala Ana Ištvanova iz Mađarske. Cilj manifestacije je da podrži očuvanje ali i prezentaciju materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasleđa Slovaka koji žive na „Donjoj zemlji“, da učini vidljivom njihovu narodnu kulturu (tradicionalne specijalitete, igre, pesme, narodne nošnje, zanate...) i da doprinese povezivanju Slovaka u Slovačkoj, Mađarskoj, Rumuniji i Srbiji. Festival je prvi put organizovan 2008. u Bekeš Čabi (Mađarska), zatim u Bačkom Petrovcu (2009), Nadlaku (Rumunija, 2010), Bratislavi (Slovačka, 2011), opet u Bekeš Čabi (2012) a 2013. vašar nije realizovan jer nije bio podržan.

Projekat je 2014. podržala Kancelarija za Slovake u inostranstvu a njegov nosilac – Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka odlučio je da se manifestacija organizuje u Kovačici zbog toga što je ovo naselje kolevka stvaralaca umetničkih rukotvorina i naivne umetnosti vojvođanskih Slovaka. Pored toga, opština Kovačica je multinacionalna i kao takva

Na otvorení sa prihovoril Igor Furdík, predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Kovačica ako multietnický okres umožní výbornú prezentáciu slovenskej kultúry aj iným spoločenstvám na jeho území, ako aj väčšinovému národu – Srbom.

Pri organizácii pomôžu Miestne spoločenstvo Kovačica a Turistická organizácia Obce Kovačica.

Prípravy sa začali už v júli 2014, keď sa konala prvá schôdza organizátorov. Potom nasledovalo vypísanie výziev, oslovenie účastníkov z Rumunska, Maďarska, Chorvátska a zo Srbska. Na základe prihlásených sa začala príprava programu a propagáčného materiálu a následne aj technických záležitostí: nakúpenie stánkov, prenájom ozvučenia a osvetlenia, zabezpečenie plynových bômb a iných technických pre remeselníkov a kuchárov z Dolnej zeme.

Projekt bol mediálne veľmi dobre spropagovaný. Svedčí o tom najmä tlačová konferencia v Belehrade 23. septembra 2014 v miestnostiach Turistickej organizácie Srbska. Na konferencii hovorili J. E. veľvyslanec Slovenskej republiky v Belehrade Ján Varšo, riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Milina Sklabinská a riaditeľka Turistickej organizácie Obce Kovačica Ivana Svetlíková. Potom bol pripravený propagáčný materiál – pozvánky, letáky, plagáty a kedže cieľom je prilákať na podujatie najmä Neslovákov, pripravili sa bilbordy v Novom Sade, v Zreňaníne a v Belehrade.

Spolu s technickými záležitostami sa pripravila aj umelecká časť Dolnozemského jarmoku obsah pri stánkoch a program na javisku. Scenár mala na starosti Katarína Mosnáková, ktorá sa inšpirovala prvým jarmokom v Kovačici z roku 1934 a

Na jarmoku sa predstavili remeselníci, kuchári tradičných jedál a umelci

omogučava odličnu prezentáciu slovačke kultúre kako pripadnicima raznih manjina takto i večinskom narodu Srbije.

Partneri u organizaciji ove manifestacije bili su Mesna zajednica Kovačica i Turistička organizacija Opštine Kovačica.

Pripreme su počele u julu 2014. kada je održan prvi sastanak organizatora. Usledilo je raspisivanje konkursa i pozivi učesnicima iz Rumunije, Mađarske, Hrvatske i Srbije. Na osnovu prijavljenih učesnika mogla je da počne priprema programa i propagandnog materijala ali i tehnička priprema – kupovina štandova, iznajmljivanje ozvučenja i osvetlenja, obezbeđivanje plinskih boca i drugih tehničkih pomagala za zanatlige i kuvare iz „Donje zemlje“.

Projekat je medijski odlično propraćen zbog najavne konferencije za štampu koja je održana u Beogradu, 23. septembra 2014. u Turističkoj organizaciji Srbije. Na konferenciji su govorili ambasador Republike Slovačke u Beogradu Jan Varšo, direktorka Zavoda za kulturu vojvodanských Slováka Milina Sklabinská i direktorka Turističke organizacije Opštine Kovačica Ivana Svetlíková. Za ovu manifestaciju pripremljene su pozivnice, leci, plakati... a pošto je bio cilj da se privuče pažnja šire javnosti postavljena su tri bilborda, u Novom Sadu, Zrenjaninu i Beogradu.

Uz tehničku pripremu realizovana je i priprema umetničkog programa manifestacije „Na vašaru“ – sadržaj na štandovima i program na bini. Scenario je napisala Katarína Mosnak, inspirisana prvim vašarom u Kovačici koji je organizovan 1934. Program su upotpunili humoristički skečevi sa vašarskom

Momentky z dolnozemského jarmoku

zároveň dotvorila vtipné scénky z jarmočnou tematikou.

Jarmok sa konal 4. októbra 2014. Zúčastnilo sa na ňom tridsať ochotníckych združení či jednotlivcov (ženských spolkov, organizácií remeselníkov, kultúrno-umeleckých spolkov, združení kuchárov a vinárov a iní) z nášho štátu, z Maďarska, z Rumunska a zo Slovenska. Prvýkrát sa na podujatí zúčastnili aj Slováci z Chorvátska, a to z Iloku a Rijeky.

Jarmok privítal vyše 300 účinkujúcich, ktorí svoje výrobky vyrábali a predávali v 42 stánkoch a svoje umelecké zručnosti predviedli aj v programe na javisku. Slávnostné otvorenie jarmoku bolo o 13.00 hodine na nádvori MS v Kovačici.

Prítomných v mene organizátorov podujatia pozdravila a privítala M. Sklabinská, riaditeľka ÚKVS. Svojou prítomnosťou toto stretnutie dolnozemských Slovákov poctili aj J. E. Ján Varšo, veľvyslanec Slovenskej republiky v Srbsku, a J. E. Igor Furdík, predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

V programe účinkovali: Ľudová hudba Rosička z Kovačice, TS Rozmarín, Dom kultúry 3. októbra z Kovačice, SKUS Detvan z Vojlovice, Spevokol Čabianska ružička z Békešskej Čaby z Maďarska, Aradácske meškárky, Spevácka skupina Ženského spolku Kovačica, Detský folklórny súbor Základnej školy Mladých pokolení z Kovačice, sólista Ivan Slávik a harmonikár Emil Nemček, sólistka Martina Bzovská zo Starej Pazovej, Matica slovenská v Iluku z Chorvátska, Juraj Lávroš s hrou na fujare, FS Domu kultúry Michala Babinka z Padiny, Matica slovenská v Rijeke z Chorvátska, inštrumentalista Miloš Kunkel, OZ Tradičné umelecké remeslá zo Slovenska, FS Sálašan z Nadlaku z Rumunska. Sprievodným podujatím bola vernisáž archívnych fotografií Múzea vojvodinských Slovákov. Výstava Marijany Pavlovej a Anny Sécovej Pintírovej s názvom Poznáte ma? bola nainštalovaná v Galérii insitného umenia.

Organizátori, podporovatelia aj účastníci môžu byť spokojní s jarmokom: mal vysokú navštívenosť a tešil sa mimoriadnemu zájmu médií.

Projekt podporuje ochranu, ale i prezentáciu hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva Slovákov na Dolnej zemi, zviditeľňuje ich ľudovú kultúru a prezentuje ju väčšinovému národu (tradičné špeciality, tance, spevy, ľudové kroje, remeslá a iné) a zároveň prispieva k rozvoju vzťahov medzi Slovenskom a Slovákmi žijúcimi v Srbsku, Maďarsku, Rumunsku a Chorvátsku.

tematikom.

Vašar je održan 4. oktobra 2014. Učestvovalo je oko trideset amaterskih društava ili pojedinaca (udruženja žena, organizacije zanatlija, kulturno-umetnička društva, udrženja kuvara i dr.) iz Srbije, Mađarske, Rumunije i Slovačke. Po prvi put su u manifestaciji učestvovali Slovaci iz Hrvatske – iz Iloka i Rijeke.

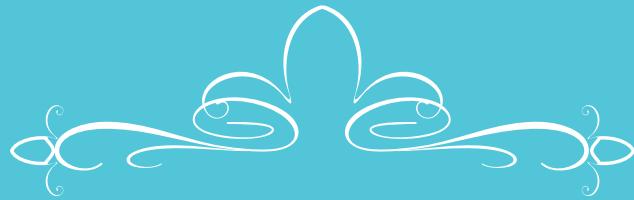
Vašar je ugostio više od 300 učesnika koji su rukotvorine proizvodili i prodavali na 42 štanda ili su prikazali umetničke veštine u okviru programa na pozornici. Svečano otvaranje bilo je u 13.00 časova u dvorištu MZ Kovačica.

Posećioce je u ime organizatora pozdravila M. Sklabinski. Susret Slovaka sa „Donje zemlje“ prisustvom su uveličali Jan Varšo, ambasador Republike Slovačke u Srbiji i Igor Furđik, predsednik Kancelarije za Slovake u dijaspori.

U programu su nastupili Narodni orkestar „Rosička“ iz Kovačice, FA Ruzmarin, Dom kulture „3. oktobar“ iz Kovačice, SKUD „Detvan“ iz Vojlovice, Pevačka grupa „Čabjanska ruža“ iz Bekeš Čabe, Aradačke meškarke, Pevačka grupa Udrženja žena iz Kovačice, Dečji foklorni ansambl OŠ „Mlada pokolenja“ iz Kovačice, solista Ivan Slávik i harmonikaš Emil Njemček, solistkinja Martina Bzovski iz Stare Pazove, Matica slovačka iz Iluka, Juraj Lávroš, instrumentalista na fujari, FA Doma kulture „Mihal Babinka“ iz Padine, Matica slovačka iz Rijeke, instrumentalista Miloš Kunkel, Udrženje „Tradicionalni umetnički zanati“ iz Slovačke, FA „Salašan“ iz Nadlaka, Rumunija. U pratećem programu održana je izložba arhivnih fotografija Muzeja vojvodinských Slovákov. Izložba „Da li me poznajete?“ Marijana Pavlova i Ane Seč Pinčir postavljena je u Galeriji naivne umetnosti.

Organizátori, sponzori i učesnici mogu da budu zadovoljni vašarom koji je bio odlično posećen i dobro medijski propraćen.

Projekat podržava zaštitu kao i prezentaciju materijalnog i nematerijalnog kulturnog nasleđa Slovaka koji žive na „Donjoj zemlji“, afirmiše narodnu kulturu slovačke zajednice u državi u kojoj se organizuje (tradicionalne specijalitete, igre, pesme, narodne nošnje i zanate...) i ujedno doprinosi razvoju odnosa između Slovačke i Slovaka koji žive u Srbiji, Mađarskoj, Rumuniji i Hrvatskoj.

ÚČASŤ NA KONFERENCII DUCHOVNÁ A SOCIÁLNA KULTÚRA MENŠÍN V MAJORITYNOM PROSTREDÍ

V Békešskej Čabe sa 9. a 10. októbra konala medzinárodná vedecká konferencia, ktorú usporiadal Výskumný ústav Celoštátej slovenskej samosprávy v Maďarsku pri príležitosti životného jubilea etnografa PhDr. Ondreja Krupu, CSc. Základným cieľom tejto medzinárodnej konferencie bolo prezentovať a priblížiť najnovšie vedecké poznatky z etnografie, etnológie, folkloristiky, etnomuzikológie a kultúrnej antropológii v prostredí Slovákov na Dolnej zemi, resp. v Maďarsku, ďalej predstaviť vedeckovýskumné výsledky domáčich a zahraničných bádateľov, spracovanie materiálov a skúseností z 33. interdisciplinárneho tábora organizovaného v roku 2013 vo Veňarci, ako aj z predchádzajúcich výskumov. Účastníkmi konferencie boli vedeckí a odborní pracovníci SAV, univerzít, vedeckých ústavov a kultúrnych inštitúcií z Maďarska a z okolitých krajín. Všetky príspevky z konferencie budú publikované vo vedeckej monografii. Riaditeľka ÚKVS predstavila prácu tejto ustanovizne kultúry a konkrétnie programy a projekty, ktoré ponúkajú možnosť intenzívnejšej spolupráce medzi Slovákm v regióne.

Jarmila Hodoličová, vedúca Oddelenia slovakistiky na Filozofickej fakulte v Novom Sade

UČEŠĆE NA KONFERENCIJI „DUHOVNA I SOCIJALNA KULTURA MANJINA U VEĆINSKOJ SREDINI“

Od 9. do 10. oktobra u Bekeš Čabi je održana međunarodna naučna konferencija u organizaciji Istraživačkog zavoda Slovačke državne samouprave u Mađarskoj povodom životnog jubileja etnografa PhDr. Ondreja Krupu, CSc. Cilj međunarodne konferencije bio je prezentacija novih naučnih dostignuća u oblasti etnografije, etnologije, folklora, etnomuzikologije i kulturne antropologije među Slovacima koji žive na prostoru Donjezemlje u Mađarskoj kao i prezentacija naučnoistraživačkih dostignuća domaćih i stranih istraživača i obrada materijala sa 33. interdisciplinarnog kampa organizovanog 2013. u Venjarcu. Na konferenciji su učestvovali naučnici i stručnjaci sa univerziteta, naučnih i kulturnih ustanova iz Mađarske i okolnih zemalja. Sva izlaganja na konferenciji biće objavljena u monografiji. Direktorka ZKVS Milina Sklabinski govorila je o delatnosti ove ustanove, konkretno o programima i projektima koji nude mogućnost intenzivnije saradnje Slovaka u regionu.

Konferencija bola venovaná známemu etnológovi Ondrejovi Krupovi z Mađarska

Súčasťou konferencie bola dokumentačná výstava

Přítomní na konferenci v Békešskej Čabe

STÁLA KONFERENCIA SLOVENSKÁ REPUBLIKA A SLOVÁCI ŽIJÚCI V ZAHRANIČÍ 2014

30. októbra 2014 sa začalo v Bratislave zasadanie Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2014. Nieslo sa v znamení spolupráce štátov, v ktorých žijú a pôsobia Slováci, ich vzťahu k národnostným menšinám a krajanskym komunitám. Na konferencii sa zúčastnilo takmer 90 účastníkov – Slovákov žijúcich v zahraničí z 22 krajín sveta a takmer 30 hostí zo Slovenska.

Na Stálej konferencii odzneli cenné príspevky účastníkov, ale aj pozdravné príhovory vysokých predstaviteľov štátnych inštitúcií. Účastníci si vymenili informácie a praktické skúsenosti o spôsoboch získavania podpory pre svoju činnosť z legislatívnej stránky na úrovni jednotlivých štátov, ale i z praktickej stránky na regionálnej úrovni a na úrovni obcí. Na konferencii sa zúčastnili poprední aktivisti vojvodinských Slovákov Anna Tomanová Makanová, predsedníčka NRSNM, Milina Sklabinská, riaditeľka ÚKVS, Katarína Melegová Melichová, predsedníčka MSS, Vladimír Valentík, riaditeľ SVC, Pašo Belička, riaditeľ Gymnázia Jána Kollára v Báčkom Petrovci. Rokovanie Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2014 sa skončilo prijatím záverov.

STALNA KONFERENCIJA „REPUBLIKA SLOVAČKA I SLOVACI U INOSTRANSTVU 2014.“

Dana 30. oktobra 2014. u Bratislavi je počelo zasedanje Stalne konferencije „Republika Slovačka i Slovaci u inostranstvu“. Noseća tema konferencije bila je pristup država u kojima žive i deluju Slovaci prema nacionalnim manjinama i zajednicama. Učestvovalo je oko 90 Slovaka koji žive u 22 države uz tridesetak gostiju iz Republike Slovačke.

Prezentovani su referati na osnovu kojih su učesnici izmenili informacije i praktična iskustva o mogućim načinima sticanja podrške za svoju delatnost ne samo sa pozicije zakona u pojedinim državama već i sa praktične strane na regionalnom nivou i na nivou opština. Značajan deo događaja bili su i govori visokih predstavnika državnih institucija. Na konferenciji su učestvovali i vodeći aktivisti vojvođanskih Slovaka, među kojima i Ana Tomanova Makanova, predsednica Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine, Milina Sklabinski, direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, Katarina Melegova Melihova, predsednica Matice slovačke u Srbiji, Vladimir Valenčík, direktor Slovačkog izdavačkog centra, Paljo Belićka, direktor Gimnazije „Jan Kolar“ u Bačkom Petrovcu. Konferencija je završena usvajanjem zaključaka.

Záber z konferencie Kultúra pre všetkých v Zhromaždení AP Vojvodiny

46

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA KULTÚRA PRE VŠETKÝCH

ÚKVS sa zúčastnil na medzinárodnej konferencii európskych regiónov Kultúra pre všetkých. Konferenciu zorganizovalo Zhromaždenie AP Vojvodiny. V úvode sa prihovorili predseda Zhromaždenia AP Vojvodiny Ištván Pastor, podpredseda vlády AP Vojvodiny a pokrajinský sekretár pre kultúru a verejné informovanie Slaviša Grujić a predsedníčka výboru 3 AER a zároveň predsedníčka Rady regiónu Nordland (Nórsko) Sonja Steenová. Úvodné referáty patrili predstaviteľom národnostných menšíň: hovoril Mihal Ramač, novinár a publicista, Dr. Tamaš Korhec, predsedna Národnostnej rady maďarskej národnostnej menšiny. Prítomný sa prihovorila aj Mgr. Art. Milina Sklabinská, riaditeľka ÚKVS, ktorá účastníkom konferencie predstavila prácu ustanovizne, jej ciele, poslanie, úspechy, ako i plány a predsačvazatia do budúcnosti. Využila právo národnostných menšíň verejne používať svoj materinský jazyk a svoj príspevok prednesla v slovenčine. Nasledovali sekcie Kultúra cez vzdelenie a Kultúra pre celú spoločnosť. Konferencia Kultúra pre všetkých priniesla nové myšlienky, názory a umožnila výmenu skúseností z problematiky kultúry, ktorá je spoločná tak pre všetky národnosti vo Vojvodine, ako i pre všetky ostatné národy, ktorých predstavitelia sa zúčastnili na tejto konferencii.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „KULTURA ZA SVE“

ZKVS je učestvovao na Međunarodnoj konferenciji evropskih regiona „Kultura za sve“. Konferenciju je organizovala Skupština AP Vojvodine a u uvodnom delu govorili su predsednik Skupštine AP Vojvodine Ištván Pastor, Slaviša Grujić, potpredsednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski sekretar za kulturu i javno informisanje i Sonja Steen, predsednica Komiteta 3 AER-a i predsenica Veća regije Nordland. Uvodna izlaganja pripala su predstavnicima nacionalnih zajednica kada se, osim Mihala Ramača, novinara i publiciste i dr Tamaša Korheca, predsednika Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine, prisutnima obratila i Milina Sklabinská, direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Učesnicima konferencije predstavila je rad ove ustanove, ciljeve, dosadašnje uspehe i planove za budućnost i istovremeno iskoristila pravo nacionalnih manjina da govoriti maternjim jezikom. Posle toga su usledile oblasti „Kultura kroz obrazovanje“ i „Kultura za celokupno društvo“. Konferencija „Kultura za sve“ donela je nove ideje, mišljenja i omogućila razmenu iskustava u oblasti kulture koja je zajednička kako za sve manjine u Vojvodini tako i za sve narode koji su ovde imali svoje predstavnike.

V ÚSTAVE BOLO...

DOGODILO SE U ZAVODU...

ÚSTAV PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVENIEK

ÚKVS vzdal 8. marca hold ženám, ktoré sa v minulosti zaslúžili o pozdvihnutie kultúry v našom regióne, ako aj tým ženám, ktoré ju úspešne tvoria v súčasnosti.

O Akadémii ženského podnikania hovorila predsedníčka Jana Radakovičová

V deň sviatku žien bolo slávnostne aj v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Ústav si predsa vzal, že spríjemní ženám tento slávnostný deň kultúrnym večierkom, ktorým ich chcel vytrhnúť z každodennosti a pripomenúť významné vojvodinské Slovenky, ktoré zanechali hluboké stopy v slovenských vojvodinských kultúrnych dejinách.

ÚKVS v tento deň navštívili vzácní hostia: programová koordinátorka v Misii OBSE v Srbsku Zorana Antonijevićová, predsedníčka Akadémie ženského podnikania Jana Radakovičová so spolupracovníčkami Viktoriou Kováčovou, profesorkou Slobodankou Markovou a Vierou Benkovou, predsedníčka ASSŽ Viera Miškovicová, predstaviteľky slovenských združení žien, speváčky Slovenského kultúrneho centra Šafárik, ako i početné dámy. Na večierku sa aktívne zúčastnili predstaviteľky združenia žien z Báčskeho Petrovca na čele s novozvolenou predsedníčkou Máriou Gašparovskou, ktoré prítomným nachystali výborné slané a sladké pečivá.

Oslava žien bez mužov by nemala to vzácne čaro, preto herec Srbského národného divadla Miroslav Fábry a gitarista Edo prispeli svojím umením k oslove: večierok otvoril Miroslav Fábry básňou Jesenina, gitarista Edo zvukmi gitary a hostí privítala Anna Margareta Valentová, ktorá odovzdala slovo Zorane Antonijevičovej. Tá sa zmienila o postavení žien v spoločnosti a o rodovej rovnosti. Komorný zbor Agapé zaspieval piesne zo svojho repertoáru, Anna Zorňanová interpretovala pieseň Amazing grace a štvorhlásnú anglickú pieseň You raise me up speváčky úspešne nacvičila Mgr. Art. Milina Sklabinská.

Akadémia ženského podnikania v Báčskom Petrovci vydala brožúrku Vojvodina – miesto významných Sloveniek, ktorú predstavili predsedníčka Akadémie ženského podnikania Jana Radakovičová a Viktoria Kováčová.

ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH SLOVAKINJA

Dana 8. marta Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka odao je počast ženama koje su zaslužne za podizanje kulture na ovim prostorima u prošlosti kao i onim koje to uspešno čine danas.

Dámy pobavil herec SND Miroslav Fábry

Na dan kada sve žene proslavljaju svoj praznik, bilo je svečano i u Zavodu. S ciljem da se ovaj dan učini posebnim, organizovano je prikladno kulturno veče u nastojanju da žene na trenutak zaborave svakodnevne obaveze i da se prisete značajnih vojvođanskih Slovakinja koje su ostavile dubok trag u slovačkoj vojvođanskoj kulturnoj istoriji.

ZKVS su prisustvom počastovale uvažene gošće: koordinatorka programa u Misiji OEBS-a u Srbiji Zorana Antonijević, predsednica Akademije ženskog preduzetništva Jana Radaković i njene saradnice Viktorija Kovač, profesorka Slobodanka Markov i Vjera Benkova, predsednica ASSŽ Vjera Miškovic, predstavnice slovačkih udruženja žena, pevačice Slovačkog kulturnog centra „Šafarik“. Brojne dame ovo veče učinile su svečanijim.

Večeri su prisustvovale i članice udruženja žena iz Bačkog Petrovca, predvođene Marijom Gašparovski, novoizabrannom predsednicom. One su za posluženje pripremile odlična slana i slatka peciva.

Pošto Dan žena ne bi bio potpun bez muškaraca, svečanosti su se pridružili Miroslav Fabri, glumac Srpskog narodnog pozorišta i gitarista Edo i na poseban način obogatili program.

Veče su otvorili Miroslav Fabri stihovima Jesenjina i Edo zvucima gitare, a goste je pozdravila Ana Margaret Valent i dala reč Zorani Antonijević. Koordinatorka programa u Misiji OEBS-a u Srbiji govorila je o stalno aktuelnoj temi, položaju žena i ravnopravnosti polova.

Program su pesmom uveličale članice Kamernog hora „Agape“ koji deluje u okviru Slovačkog kulturnog centra „Šafarik“ u Novom Sadu. Pesmu „Amazing grace“ otpevala je Ana Zornjan a „You raise me up“ četvoroglasno su izvele pevačice koje je uspešno uvežbala magistarka umetnosti Milina Sklabinski.

Veliki značaj Slovakinja koje su živele i radile na ovom prostoru i time obogatile kulturnu istoriju zapazila je Akademija ženskog preduzetništva Bački Petrovac i u njihovu čast izdala brošuru *Znamenite Slovakinje iz Vojvodine*. Izdanje su

Večierok spestril Komorný zbor Agapé

Ženy mali pekný umelecký zážitok

V závere večierka Miroslav Fábry predviedol úryvok z predstavenia UJEŽ (Udruženie jugoslovenských emancipovanih žena) Branislava Nušića. Riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská odovzdala prítomným dámam pozornosť: kvetinové aranžmány, ktoré zhotovala Svetluša Hlaváčová. Každá prítomná žena dostala ako darček aj ružu.

predstavile Jana Radaković i Viktorija Kovač.

Miroslav Fabri je na kraju programu izveo odlomak iz predstave UJEŽ (Udruženie jugoslovenských emancipovanih žena) Branislava Nušića.

Direktorka ZKVS Milina Sklabinski gostimaje zahvalila lepim znakom pažne, cvetnim aranžmanima koje je vešto pripremila Svetluša Hlavač. Sve dame na poklon su doobile ruže.

FILM PANNA ZÁZRAČNICA

27. mája 2014 bol v ÚKVS premietnutý film *Panna zázračnica* (1966, režia: Štefan Uher), nakrútený podľa rovnomennej novely Dominika Tatarku z roku 1944. Tatarka je jedným z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej kultúry. V roku 2013 by sa bol dožil sto rokov.

FILM „PANNA ZÁZRAČNICA“

Dana 27. maja 2014. u ZKVS je prikazan film *Panna zázračnica* (1966, režija Štefan Uher). Film je snimljen prema istoimenoj priči Dominika Tatarke iz 1944. godine. Tatarka je jedan od najznačajnijih predstavnika slovačke kulture a da je poživeo, 2013. napunio bi sto godina.

Dominik Tatarka...

Dominik Tatarka, výrazný spisovateľ a publicista, ktorý spolupracoval s českým disidentským hnutím a ako jeden z mála Slovákov podpísal Chartu 77, vo svojich medzivojnových textoch – teda aj v Panne zázračnici – lyrikuje epiku prostredníctvom svojskej obraznosti a oslabením deja a naopak, posilňuje vzťahy medzi postavami, často bohémske a intelektuálne. Prezentácia filmu bola spojená s prednáškou prof. PhDr. Marty Součkovej, PhD., lektorky slovenského jazyka a kultúry na Univerzite v Novom Sade, o poetike próz Dominika Tatarku.

Značajni pisac i publicista sarađivao je sa češkim disidentskim pokretom i jedan je od nekoliko Slovaka koji je potpisao Hartu 77. U filmu *Panna zázračnica* kao i drugim međuratnim tekstovima, lirizuje epiku karakterističnom slikovitošću i naglašava odnose među likovima koji su često boemski i intelektualni. Prikazivanje filma pratilo je predavanje o poetici Dominika Tatarke koje je održala prof. PhDr. Marta Součkova, lektorka slovačkog jezika i književnosti na Univerzitetu u Novom Sadu.

Slovákov z viacerých krajín Európy privítala riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská

ČLENOVIA SVETOVÉHO ZDRUŽENIA SLOVÁKOV V ZAHRANIČÍ V ÚKVS

3. augusta privítal ÚKVS vzácnú návštěvu Slovákov z rôznych kútov Európy.

Na Slovenské národné slávnosti zavítali členovia Svetového združenia Slovákov v zahraničí na čele s predsedom Vladimírom Skalským. Medzi nimi boli vedúce osobnosti Slovákov z Česka, Maďarska, Rumunska, Švédska, Talianska, Ukrajiny, Veľkej

PREDSTAVNICI SVETSKOG UDRUŽENJA SLOVAKA U INOSTRANSTVU POSETILI ZKVS

Dana 3. avgusta, ZKVS je požeo dobrodošlicu dragim gostima iz raznih krajeva Europe.

Slovačke narodne svečanosti su ove godine posetili i predstavnici Svetskog udruženja Slovaka u inostranstvu sa predsednikom Vladimirov Skalski na čelu.

Spoločná fotografia hostí s pracovníčkami ÚKVS

Británie a zo Slovenska.

Asi dvadsaťčlennú delegáciu priviedli do ústavu Vladimír Valentík, riaditeľ Slovenského vydavateľského centra a tajomník Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny, a Ladislav Čáni. Ústav v tento deň poctil aj podpredsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Peter Prochácka. Prítomným hostom predstavila riaditeľka ÚKVS Milina Sklabinská činnosť a poslanie inštitúcie, doterajšiu aktivitu, ako i plány do budúcnosti.

Hostia si pozreli dokumentačnú výstavu venovanú nestorovi slovenskej architektúry Michalovi Milanovi Harmincovi.

Gosti su 3. avgusta posetili Novi Sad i Zavod za kulturu vojvodjanskih Slovaka. Zavod je imao čast da istog dana ugosti i potpredsednika Ureda za Slovake u inostranstvu, Petra Prohackog.

Delegaciji iz Slovačke pridružili su se i Vladimir Valentik, direktor Slovačkog izdavačkog centra i Ladislav Čanji, sekretar Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine.

Milina Sklabinski, direktorka ZKVS prisutnima je predstavila delatnost i ciljeve ove institucije, dosadašnje aktivnosti i planove. Gosti su imali mogućnost da pogledaju dokumentarnu izložbu posvećenu nestoru slovačke arhitektúre Mihalu Milanu Harmincu.

Jednou zo zastávok študentov z Trnavy na ceste po Srbsku bol i ÚKVS

ŠTUDENTI UNIVERZITY CYRILA A METODA Z TRNAVY NA NÁVŠTEVE V ÚKVS

V piatok 3. októbra navštívili Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov študenti z Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave. Počas študentskej cesty po Srbsku chceli spoznať aj kultúru vojvodinských Slovákov. Viedla ich PhDr. Viera Žúborová, odborná asistentka Katedry politických vied na Fakulte sociálnych vied. Študentov zaujala prezentácia tunajšieho kultúrneho života, ktorú predstavila Milina Sklabinská, riaditeľka ÚKVS. Študenti darovali ústavu knihy s tematikou našej pôvodnej vlasti, riaditeľka ústavu im zase venovala knihu Slováci v Srbsku s aspektu kultúry.

STUDENTI UNIVERZITETA ĆIRILA I METODIJA IZ TRNAVE U POSETI ŽKVS

U petak, 3. októbra, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka posetili su studenti Univerziteta Ćirila i Metodija iz Trnave. Poseta Zavodu organizovana je u okviru turističke posete Novom Sadu s ciljem da studenti upoznaju kulturu vojvođanskih Slovaka. Grupu je predvodila PhDr. Viera Žuborova, stručna asistentkinja Katedre političkih nauka na Fakultetu socijalnih nauka Univerziteta Ćirila i Metodija u Trnavi. Studenti su oduševljeno slušali prezentaciju direktorce ŽKVS Miline Sklabinski o kulturnom životu vojvođanskih Slovaka, njihovo istoriji ali i savremenom društvenom i kulturnom životu. Gosti su Zavodu poklonili knjige sa istorijskom tematikom a direktorka im je uzvratila knjigom *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* i CD sa dečjim pesama sa festivala „Leti pesmo, leti“.

NÁVŠTEVA ŽIAKOV Z PIVNICE

Skupinka žiakov Základnej školy 15. októbra z Pivnice s učiteľkami Gabrielou Gubovou, Lenkou Víziovou a Máriou Činčurákovou navštívila 16. októbra Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Spolu so svojimi hostami, učiteľkami a žiakmi z Banskej Štiavnice sa chceli dozvedieť viac o kultúre vojvodinských Slovákov, preto im riaditeľka Milina Sklabinská prezentovala projekty inštitúcie, vrátane portálu kultúry a odpovedala na otázky.

Hostia si z ústavu odnesli knihu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry, ako aj nosič CD s detskými piesňami z festivalu Letí pieseň, letí.

POSETA UČENIKA IZ PIVNICA

Grupa učenika Osnovne škole „15. oktober“ iz Pivnica i njihove nastavnice Gabrijela Guba, Lenka Vizi i Marija Činčurak posetili su ŽKVS. Učenicima su se pridružili i gosti iz Banske Štiavnice. Milina Sklabinská prezentovala im je kulturu vojvođanskih Slovaka i odgovorila na sva pitanja. Gosti su dobili knjigu *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture* i CD sa dečjim pesama sa festivala „Leti pesmo, leti“.

Našu ustanovu navštívili aj mladí Pivničania

PREDVIANOČNÝ VEČIEROK S DEŽMI

Čaro vianočných sviatkov zavítalo aj do Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. A to nie iba vďaka vianočnej výzdobe, ale aj vďaka natešeným deťom, ktoré prišli 22. decembra na predvianočný program Ako Janko a Marienka hľadali vianočnú rozprávku. Bol to interaktívny program kombinovaný s prvkami divadla podľa scenára a režie Moniky Necpálovej. Tak do ústavu prišli Janko (Ján Žolnaj) a Marienka (Monika Necpálová), ktorí stratili svoju vianočnú rozprávku. A ak by ju za pomocí detí nenašli, mohlo by sa stať, že Vianoce neprídu vôbec.

Deti zistili, že rozprávku ukradla Baba Jaga. Jej medovníkový domček prilákal prítomné deti, ktoré sa usilovne zapájali do dobrodružstiev Janka a Marienky, aby napokon všetci spoločne našli vianočnú rozprávku a zachránili tak Vianoce.

Deti pomohli dobru, aby zvíťazilo nad zlom, preto im Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov pripravil vianočné balíky, z ktorých mali všetci radosť.

Nechýbali ani vianočné balíky

PREDBOŽIĆNO VEČE SA DECOM

Duh božičnih praznika stigao je i u Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Zahvaljujući božićnom aranžmanu Zavoda, brojna deca su 22. decembra prisustvovala predbožičnoj svečanosti. Bio je to interaktivni program kombinovan sa dramskim segmentima „Kako su Ivica i Marica tražili božićnu priču“. Po scenariju i režiji Monike Necpalove, u Zavod su stigli Ivica (Jan Žolnaj) i Marica (Monika Necpalova) koji su izgubili svoju božićnu priču. Ako je uz pomoć dece ne nađu, moglo se destituti da te godine Božić uopšte i ne dođe.

Nakon humorističkih ali i misterioznih situacija, deca saznavaju da je priču ukrala veštica. Njena kućica od medenjaka privukla je mališane koji su se spremno uključivala u avanture Ivice i Marice. Na kraju su svi zajedno našli božićnu priču i oslobodili Božić.

Deca su bila vredna i doprinela da i ovaj put pobedi dobro, i zbog toga im je ZKVS pripremio božićne poklone kojima su se svi obradovali.

Rozprávka Ako Janko a Marienka hľadali vianočnú rozprávku zaujala pozornosť detí

Deti pobavili divadelníci Monika Necpálová a Ján Žolnaj

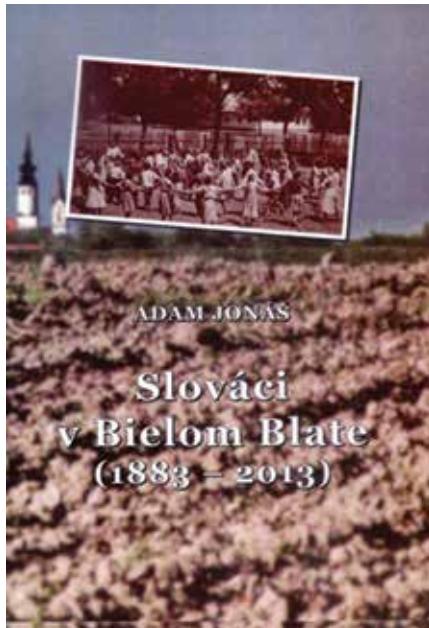
PODPORILI SME

PODRŽALI SMO

SLOVÁCI V BIELOM BLATE (1883 – 2013)

V roku 2014 Miestny odbor Matice slovenskej v Bielom Blate a Slovenské vydavateľské centrum z Báčskeho Petrovca vydali knihu Slováci v Bielom Blate (1883 – 2013).

Knihu zostavil Adam Jonáš a čitateľ si v nej nájde príspevky ako Dávna minulosť bieloblatského okolia, 130 rokov príchodu Slovákov do Bieleho Blata, Priezviská Slovákov v Bielom Blate, Evanjelická cirkev, Škola, Názvy častí chotára, studní, mostov, kanálov a ulíc, Miestny odbor Matice slovenskej, Kultúrnohistorické pamiatky v Bielom Blate a okolí, Kultúrny život a iné.

SLOVACI U BELOM BLATU (1883–2013)

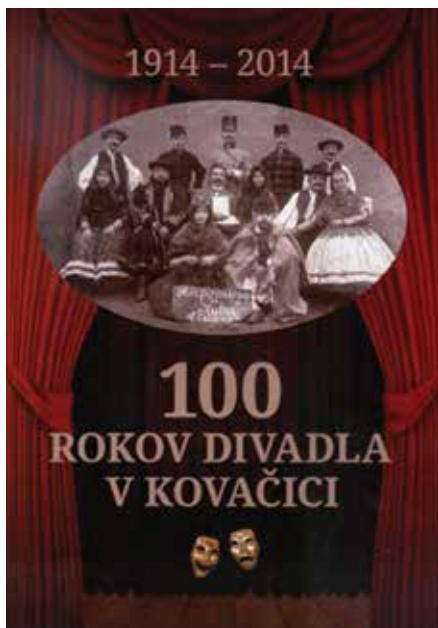
Mesni odbor Matice slovačke iz Belog Blata i Slovački izdavački centar iz Bačkog Petrovca objavili su 2014. godine monografiju *Slovaci u Belom Blatu (1883–2013)*.

Knjigu je priredio Adam Jonaš a u njoj čitaoci mogu da nađu podatke o davnoj prošlosti Belog Blata, o 130 godina života Slovaka u ovom mestu, njihovim prezimenima, školi, evangelističkoj crkvi, nazivima delova sela, bunarima, mostovima, kanalima i ulicama, o Mesnom odboru Matice slovačke, kulturnim spomenicima u Belom Blatu i okolini, kulturnom životu i sl.

100 ROKOV DIVADLA V KOVAČICI

Zborník prác, ktorý dokumentuje 100 rokov ochotníckej divadelnej činnosti v Kovačici, vydal v roku 2014 Dom kultúry 3. októbra z Kovačice. Redakciu tvoria: Pavel Jonáš (predseda), Zuzana Čížiková (redaktorka), Ján Šifel, Jozef Šifel, Jano Čech, Ján Jonáš, Mária Kotvášová, Anna Zlochová, Želimír Bartoš, Eva Poliaková-Hrková a Anička Chalupová.

Zborník obsahuje témy: Z dejín divadla v Kovačici, Kolektívy ajednotlivci v kovačickom divadle, Spomienky na divadlo a Rozhovory. Texty dopĺňa farebná obrázková príloha.

100 GODINA POZORIŠTA U KOVAČICI

Zbornik radova koji dokumentuje 100 godina amaterskog pozorišnog stvaralaštva u Kovačici izdao je 2014. Dom kulture "3. oktobar" iz Kovačice. Redakciju čine: Pavel Jonaš (predsednik), Zuzana Čížik (urednica), Jan Šifel, Jozef Šifel, Jano Čeh, Ján Jonáš, Maria Kotvašova, Ana Zloh, Želimír Bartoš, Eva Poliak-Hrk i Anička Halupova.

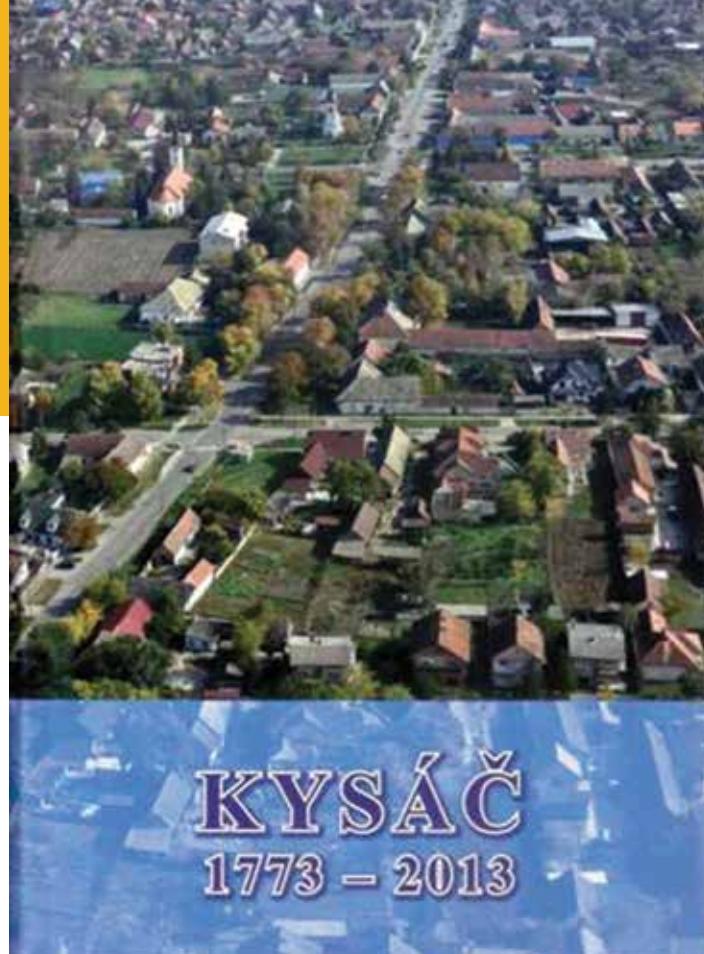
Zbornik sadrži celine: Iz istorije pozorišta iz Kovačice, Kolektivi i pojedinci u kovačičkom pozorištu, Sećanja na pozorište, Razgovori. Tekstove dopunjaju fotografije u boji.

MONOGRAFIA KYSÁČ

V roku 2014 vyšla Monografia Kysáč 1773 – 2013. Vydali ju Slovenské vydavateľské centrum, Matica slovenská v Srbsku a Rada Miestneho spoločenstva Kysáč za finančnej podpory Pokrajinského sekretariátu pre vzdelávanie, správu a národnostné spoločenstvá, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

MONOGRAFIJA „KISAČ“

Godine 2014. objavljena je monografija *Kisač, 1773–2013*. u izdanju Slovačkog izdavačkog centra, Matice slovačke u Srbiji i Mesnog odbora Matice slovačke u Kisaču, uz finansijsku podršku Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine, Kancelarije za Slovake u dijaspori, Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

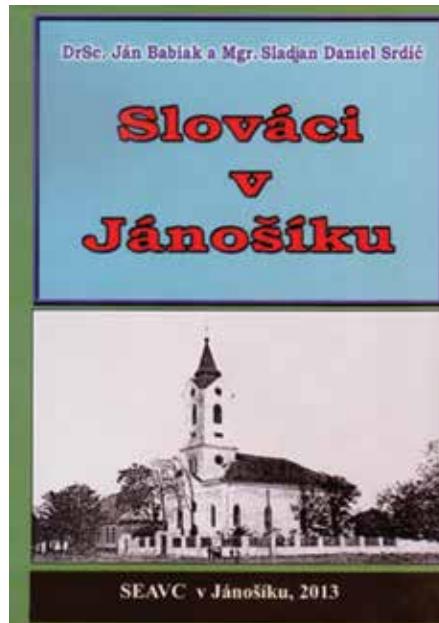
Je to prvá rozsiahla kniha o tejto veľkej a významnej slovenskej dedine v Srbsku. Časovo zachytáva obdobie pred stáhovaním Slovákov až po súčasnosť. Príspevky päťdesiatich dvoch autorov sú rozdelené do siedmich celkov: Zemepisná charakteristika, Národopis, Duchovný život, školstvo a kultúra, Materiálna kultúra a hospodárstvo, Telovýchova a šport a Kysáčske perličky.

U pitanju je prvo opsežno izadje o ovoj velikoj i značajnoj sredini vojvođanskih Slovaka. Knjiga obuhvata istoriju pre naseljavanja i za vreme naseljavanja Slovaka, kao i informacije o kulturnom i društvenom razvoju sredine, sve do današnjih dana. Knjiga sadrži tekstove 52 autora. Tekstovi su podešeni po oblastima: Geografske karakteristike, Etnologija, Crkveni život, Školstvo i kultura, Materijalna kultura i privreda, Sport i Kisačke anegdote.

SLOVÁCI V JÁNOŠÍKU 1823–2013

Slovenský evanjelický cirkevný zbor v Jánošíku v roku 2013 pri príležitosti osláv 190. výročia príchodu Slovákov do tejto dediny vydal monografiu Slováci v Jánošíku 1823 – 2013. Monografiu zostavili DrSc. Ján Babiak a Mgr. Sladjan Daniel Srdić.

Takmer šesťstostranová monografia mapuje prírodnou-zemepisnú charakteristiku Jánošíka, historické aspekty dediny a okolia, stáhovanie Slovákov do Šandora, cirkevný, spoločenský a kultúrny rozvoj dediny a ī. Knihu dopĺňa i bohatý fotografický materiál.

SLOVACI U JANOŠIKU, 1823–2013.

Slovačka evangelistička crkvena opština u Janošiku je 2013. izdala monografiju *Slovaci u Janošiku, 1823–2013.* čime je obeleženo 190 godina od dolaska Slovaka u selo. Urednici knjige su dr Jan Babiak i mr Slađan Daniel Srdić.

Na gotovo 600 stranica ova monografija beleži prirodnogeografske podatke o Janošiku, istorijski aspekt naselja, dolazak Slovaka u "Šandor", crkveni, društveni i kulturni život sela i dr. Tekst dopunjuje foto-materijal.

Nová slovenská vojvodinská dráma II.

Publikácia Nová slovenská vojvodinská dráma II. je divadelný zborník najúspešnejších dramatických textov z festivalu

NOVA SLOVAČKA VOJVODANSKA DRAMA II

Publikacija *Nova slovačka vojvodanska drama II* je zborník najkvalitnejších dramatických textov z festivala DIDA koji su

DIDA za posledných desať rokov. Zborník vydali Slovenské vydavateľské centrum a Ochotnícke divadlo Janka Čemana z Pivnice v roku 2014 pri príležitosti 20. prehliadky divadelných inscenácií dolnozemských autorov.

Kniha obsahuje dramatické texty Vladimíra Marušiča, Jana Hrubíka (3), Eleny Hložanovej (4), Juraja Belániho, Ľuboslava Majera, Márie Kotvášovej Jonášovej, Jána Privizera, Jána Chalupku, Michala Babiáka a Vlatka Miksáda. Úvod napísala Katarína Mišíková Hitzingerová a doslov Vladimír Valentík.

nastali u poslednjih deset godina. Izdavači zbornika su Slovački izdavački centar i Amatersko pozorište „Janko Čeman“ iz Pivnica. Knjiga je izšla povodom obeležavanja 20. smotre pozorišnih inscenacija slovačkih autora sa „Donje zemlje“.

Zbornik sadrži dramske tekstove Vladimira Marušića, Jana Hrubika (3), Elenе Hložanove (4), Juraja Belanjića, Ljuboslava Majere, Marije Kotvášove Jonašove, Jana Privizera, Jana Halupke, Mihala Babijaka i Vlatka Miksada. Uvodni tekst napisala je Katarina Mišíková Hitzingerova a pogovor Vladimir Valenčik.

DNI SLOVENSKEJ KULTÚRY V HRTKOVCIACH

27. septembra 2014 si v sriemskej dedine Hrtkovci podali ruky a odovzdali podpísané Charty družby medzi miestnymi spoločenstvami starosta Hrtkoviec Goran Trlaić a starosta obce Ratka Milan Spodniak zo Slovenskej republiky. Táto udalosť prispela k prehľbovaniu spolupráce medzi oboma štátmi. V zaujímavom programe vystúpil kultúrno-umelecký spolok Desanky Maksimovičovej, ako aj členovia folklórnych súborov Ipel' a Jánošík z Fiľakova. Obaja starostovia a predstavitelia obce Ruma si odnesli so sebou knihu Slováci v Srbsku z aspektu kultúry, ktorú v rámci programu predstavila riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Milina Sklabinská.

DANI SLOVAČKE KULTURE U HRTKOVCIIMA

Dana 27. septembra 2014. u sremskom naselju Hrtkovci, sporazum o saradnji mesnih zajednica potpisali su gradonačelnik Hrtkovaca Goran Trlaić i gradonačelnik opštine Ratka, Milan Spodnjak iz Republike Slovačke. Ovaj događaj doprineo je saradnji dveju država. U interesantnom programu nastupilo je kulturno-umetničko društvo „Desanka Maksimović“ i članovi folklornih ansambala „Ipelj“ i „Janošik“ iz Filjakova. Gradonačelnici i predstavnici opštine Ruma na poklon su dobili knjigu *Slovaci u Srbiji sa aspekta kulture*, koju je u okviru programa predstavila direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Milina Sklabinski.

* Na oslavách účinkoval aj folklórny súbor z Fiľakova

Silbašania so spisovateľom Víťazoslavom Hroncom

VÍŤAZOSLAV HRONEC PREDSTAVIL SVOJU TVORBU V SILBAŠI

Z iniciatívy Víťazoslava Hronca a za podpory ÚKVS sa uskutočnil 21. októbra 2014 nevšedný večierok v sieni Cirkevného zboru v Silbaši. Každý, kto má blízko k umeniu, si mohol dopriať radosť z poézie a nechať sa unášať veršami jedného z našich popredných básnikov. Hoci sú podobné akcie v našich menších prostrediach skôr výnimkou, pozvanie prijali početní záujemcovia, ktorí tu strávili príjemné chvíle. Víťazoslav Hronec predstavil svoju tvorbu v spoločensko-politickej kontexte, ukázal na výzvy, s ktorými sa stretával počas tvorby od začiatkov do dnešných dní. Bola to zaujímavá básnikova introspekcia, s ktorou sa podelil so svojím publikom. Niektoré bánske sám predniesol. Členka Aktív žien v Silbaši Jaroslava Širková tiež zarecitovala báseň, ktorú si V. Hronec sám vybral. Večierok zorganizoval Aktív žien v Silbaši, priestory poskytol Cirkevný zbor. Autor sa im odvŕdala vlastnými publikáciami a ÚKVS ročenkami a knihami z vlastnej produkcie.

VIĆAZOSLAV HRONJEC U SILBAŠU PREDSTAVIO SVOJE KNJIŽEVNO DELO

Na inicijativu Vićazoslava Hronjeca a uz finansijsku podršku Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, u sali crkvene parohije u Silbašu održan je nesvakidašnji književni program. Ljubitelji slovačke književnosti imali su mogućnost da uživaju u stihovima i rečimajednog od najpoznatijih pesnika vojvođanskih Slovaka. Uprkos tome što se slične akcije u manjim sredinama retko organizuju, pozivu se odazvao priličan broj posetilaca koji su zajedno proživeli lepe trenutke. Vićazoslav Hronjec je predstavio svoje delo u socijalno-političkom kontekstu i otkrio izazove sa kojima se susretao u stvaralaštvu, od početka karijere do danas. Bila je to svojevrsna introspekcija koju je u tom trenutku pesnik htio da podeli sa svojom publikom. Nekoliko pesama pisac je i sam recitovao. Članica Aktiva žena u Silbašu Jaroslava Široki takođe je recitovala pesmu ovog autora po sopstvenom izboru. Veće je organizovao aktiv žena u Silbašu, prostor je omogućila Crkvena opština. Autor im se zahvalio sopstvenim publikacijama a ZKVS godišnjacima i knjigama iz svoje produkcije.

PODPORILI SME AKTIVITY ODDelenia SLOVAKISTIKY

V rámci osláv 60. výročia založenia Filozofickej fakulty v Novom Sade pripravilo Oddelenie slovakistiky prezentáciu Pamätnice s názvom *50 rokov slovakistiky v Novom Sade*. ÚKVS finančne prispel na dokončenie tejto publikácie.

V roku osláv sa konala aj konferencia Diskurzy menšinových jazykov, literatúr a kultúr juhovýchodnej a strednej Európy, z ktorej bol vydaný zborník prác, ktorého prípravu tiež podporila naša ustanovizeň.

PODRŽALI SMO AKCIJE ODESEKA ZA SLOVAKISTIKU

U okviru proslave 60. godišnjice osnivanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, Odsek za slovački jezik i književnost priredio je promociju spomenice *50 godina slovakistike u Novom Sadu*. ZKVS je finansijski podržao ovo izdanje.

U okviru proslave održana je i konferencija Diskurzi manjinských jazykov, književnosti i kultury jugoistočne i srednje Evropy koja je rezultirala zborníkom prác. Njegovu pripremu takođe je podržala naša ustanova.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, USTANOVIZNÍ, ZDRUŽENÍ, KULTÚRNÝCH STREDÍSK A KULTÚRNO-UMELECKÝCH SPOLKOV VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

ADRESAR INSTITUCIJA, USTANOVA, UDRUŽENJA, KULTURNIH CENTARA I KULTURNO-UMETNIČKIH DRUŠTAVA VOJVODANSKIH SLOVAKA

Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny
Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine uSrbiji
Bulevar Mihajla Pupina 1/IV
21 000 Novi Sad
Tel./fax: 021/42 29 89
E-mail: office@rada.org.rs
URL: www.rada.org.rs
Predsedníčka: Anna Tomanová Makanová

Matica slovenská v Srbsku
Maticka slovačka u Srbiji
Maršala Tita 18
21 470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/780 248
E-mail: msjbp@stcable.net
Predsedníčka: Katarína Melegová Melichová

Slovenské vydavateľské centrum
Slovački izdavački centar
14 VÚSB 4-6
21 470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/780 159
E-mail: svcentrum@stcable.rs
Riaditeľ: Vladimír Valentík

Slovenské vojvodinské divadlo
Slovačko vojvođansko pozorište
Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 040
Fax: 021/780 444
E-mail: svdivadlo@stcable.net
Riaditeľka: Viera Tárnociová Krstovská

Ustanovizeň pre kultúru, informovanie a vzdelávanie Kultúrno-informačné stredisko Kysáč
Ustanova za kulturu, informisanje i obrazovanje Kulturno-informativni centar Kisač
Slovenská 22
21 211 Kisač
Tel./Fax: 021/827 642
E-mail: kis.kysac@gmail.com
Riaditeľka: Anna Chrtanová Leskovac

Dom kultúry 3. októbra
Dom kultury 3. oktobar
Maršala Tita 46
26 210 Kovačica
Tel.: 013/661 112, 013/660 666
E-mail: dkulture@gmail.com
Riaditeľ: Ján Marko

Dom kultúry Michala Babinku
Dom kultury Mihala Babinke
Námestie oslobodenia 1
26 215 Padina
Tel.: 013/667 235
E-mail: dkmb@panet.rs
Riaditeľka: Anna Sládečeková

Stredisko pre kultúru Stará Pazova
Centar za kulturu Stara Pazova
Svetosavska 27
22 300 Stara Pazova
Tel. 022/312 114, 022/311 104
E-mail: czkstarapazova@ptt.rs,
centarzakulturu.starapazova@gmail.com
URL: www.czksstarapazova.com
Riaditeľ: Vladimir Kerkez

Knižnica Štefana Homolu
Biblioteka Štefana Homole
Narodne revolucije 9
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 335
E-mail: shomolu@stcable.net
Riaditeľka: Jarmila Stojmirovičová

Obecná knižnica Kovačica
Opštinska biblioteka Kovačica
Maršala Tita 48
26 212 Kovačica
Tel.: 013/662 471, 013/660 800
E-mail: biblioteka.kovacica@gmail.com
URL: www.biblioteka-kovacica.org.rs
Riaditeľka: Mária Ďurišová

Slovakistická vojvodinská spoločnosť
Slovakističko vojvođansko društvo
Dr. Zorana Đinđića 2
21 000 Novi Sad
Tel.: 021/401 220
Fax: 021/455 046
E-mail: tyr@neobee.net
Kontakt: Zuzana Týrová

Múzeum vojvodinských Slovákov
Muzej vojvođanskih Slovaka
M. Tita 23
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 377
E-mail: muzejvs@stcable.net
Riaditeľ: Pavel Čáni

Galéria Zuzky Medveďovej
Galerija Zuske Medveđove
Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 377
E-mail: muzejvs@stcable.net
Riaditeľ: Pavel Čáni

Galéria insitného umenia Kovačica
Galerija naivne umetnosti Kovačica
Masarykova 65
26 210 Kovačica
Tel: 013/661 157, 013/660 500
E-mail:
galerijanaivneumetnosti@gmail.com
URL: www.naivnaumetnost.com
Riaditeľka: Mária Raspirová

Nadácia Babka Kovačica
Fondacija Babka Kovačica
Masarykova 65
26 210 Kovačica
Tel.: 013/661 631, 063/661 522
E-mail: pavel.babka@babka.rs
URL: www.babka.rs
Riaditeľ: Pavel Babka

Asociácia slovenských spolkov žien
Asocijacija slovačkih udruženja žena
Maršala Tita 20
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 063 887 65 95
E-mail: assz.bp@gmail.com
Predsedníčka: Viera Miškovicová

Divadlo VHV Petrovec
Pozorište VHV Petrovac
Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 063 88 56 040
E-mail: divadlo@vhv.rs,
vhvpet@stcable.rs
URL: www.vhv.rs
Riaditeľ: Ján Černák

Ochotnícke divadlo Janka Čemana v Pivnici
Amatersko pozorište Janka Čemana u Pivnicama
Vojvodinská 25
21 469 Pivnice
Tel: 021 756 550
E-mail: jceman@eunet.rs
URL: www.dida.co.rs
Predseda: Mirko Gedra

Art centrum Chlieb a hry
Art centar Hleba i igara
Slovenski trg 2
22 300 Stara Pazova
Tel./Fax: 022/314 413
E-mail: info@miroslavbenka.com
URL: www.miroslavbenka.com
Riaditeľ: Miroslav Benka

KC Aradáč
KC Aradac
Kukučínova 16
23 207 Aradac
Tel.: 064 454 39 93
E-mail: kc.aradac@gmail.com
Predseda: Ivan Baglaš

Slovenský dom MO MS
Slovački dom MO MS
Šafaríkova 1
21 400 Bačka Palanka
Tel: 021 751 121, 063 74 34 091
E-mail: elenahlozan@gmail.com
Predseda: Juraj Beláni

KUS Petrovská družina
KUD Petrovačka družina
Kolarova 3
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021 780 965
E-mail: kveta@stcable.net
Predsedníčka: Milina Speváková

Folklórny súbor pri MO MS Biele Blato
Folklorna grupa pri MO MS Belo Blato
Ive Lola Ribara 15
23 205 Belo Blato
Tel: 023 889 931
E-mail: jarmila.hromcik@grad.zrenjanin.rs
Predsedníčka: Jarmila Hromčíková

KUS Sládkovič
KUD Sládkovič
Baće Gavrajić 1
11 275 Boľovce
Tel.: 064 63 98 587
E-mail: boljevci.kudsladkovic@gmail.com
Predseda: Janko Maglovský

SKOS Šafárik
SKPD Šafárik
Ugrinovačka 120
11 272 Dobanovci
Tel.: 063 585 211
E-mail: kpdsafarik@kpdsafarik.co.rs
Predseda: Željko Čapeľa

SKOS v Erdevíku
SKPD u Erdeviku
Masarykova 2
22 230 Erdevík
Tel: 063 76 37 447
E-mail: oberedi@gmail.com
Predseda: Andrej Berédi

KOS Jednota
KPD Jedinstvo
Maršala Tita 58
21 412 Gložan
Tel.: 064 594 18 07
E-mail: mzglozan@hotmail.rs
Predseda: Rastislav Struhár

KUS Bratstvo
KUD Bratstvo
Slovenska 5
26 370 Hajdučica
Tel.: 061 637 1 588, 063 882 7 508
E-mail: dhudjec@open.telekom.rs
Predseda: Michal Hrudka

SKUS Jánošík
SKUD Janošík
Maršala Tita 5-7
26 362 Janošík
Tel.: 013 647 255, 060 080 696 0
E-mail: skusjanosik@gmail.com
Predsedníčka: Karolína Supeková

KUS Zvolen
KUC Zvolen
Maršala Tita 85
21 472 Kulpiň
Tel.: 062 22 34 60
E-mail: kuszvolen@gmail.com
Predseda: Michal Čiliák

KUS Štefánik
KUD Štefanik
Maršala Tita 13
25 234 Lalić
Tel.: 025 870 030, 065 67 999 16
E-mail: mesnazajednicalalic@gmail.com
Predseda: Dušan Párnicky

KUS Mladost
KUD Mladost
Maršala Tita 59
21 315 Lug
Tel.: 069 50 53 449
E-mail: haborivana@gmail.com
Predsedníčka: Ivana Kukučková-Haborová

SKC P. J. Šafárika
SKC P. J. Šafárik
Vuka Karadžića 2/a
21 000 Novi Sad
Tel.: 021 524 459, 063 7 013 234
E-mail: safarikns@gmail.com
Predsedníčka: Katarína Mosnáková-Baglašová

SKOS Detvan
SKPD Detvan
Spoljnostarčevačka 127
26 000 Pančevo
Tel.: 063 58 10 40, 065 40 50 570
E-mail: mihalspisjak33@hotmail.com
Predseda: Michal Spišiak

SKUS Pivnica
SKUD Pivnice
Vojvodinska 82
21 469 Pivnica
Tel.: 064 122 74 18, 065 9 756 098
E-mail: gvalentin@open.telekom.rs
Predseda: Valentín Michal Grňa

KUS Jána Kollára
KUD Jan Kolar
Maršala Tita 124
21 425 Selenča
Tel: 069 107 58 90
E-mail: kud_jkolar@abakusb.net
Kontaktová osoba: Rastislav Rybársky

SKUS h. Janka Čmelíka
SKUD heroj Janko Čmelík
Ćirila i Metodija 11
22 300 Stara Pazova
Tel.: 022 310 676
E-mail: skushjc96@gmail.com
Predsedníčka: Anna Lepšanovičová

SKUS Jednota
SKUD Jedinstvo
Svetog Save 74
22 240 Šid
Tel.: 022 712 854
E-mail: skudjednotasid@gmail.com
Predseda: Štefan Farkaš

SVKUFS Krajan – Vojvodina
SVKUFC Krajan – Vojvodina
Narodne revolucije 20
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 062 22 34 60
E-mail: krajan.vojvodina@gmail.com, mciliak@gmail.com
Predseda: Michal Čiliák

Komorný zbor Zvony
Kamerni hor Zvona
Štefánikova 48
21 425 Selenča
Tel.: 021 774 139, 063 448 977
E-mail: zvony@neobee.net
Predseda: Juraj Súdi

Komorný zbor Musica Viva
Kamerni hor Musica Viva
XIV. VÚSB 7-9
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 614
E-mail: leaf@stcable.net
Predsedníčka: Mariena Stankovičová-Kriváková

www.slovackizavod.org.rs/